T.C
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI
KADIN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ
BİLİM DALI

DOĞUMA GELEN GEBELERİN EŞLERİNİN PRENATAL BABA BAĞLANMA DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şule COŞKUN

İstanbul
Ocak-2025

T.C
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI
KADIN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ
BİLİM DALI

DOĞUMA GELEN GEBELERİN EŞLERİNİN PRENATAL BABA BAĞLANMA DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şule COŞKUN

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Ferda ÖZBAŞARAN

İstanbul
Ocak-2025

TEZ ONAYI

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne, Bu çalışma, jürimiz tarafından Hemşirelik Anabilim Dalı, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Prof. Dr. Ferda ÖZBAŞARAN

Üye Prof. Dr. Ayşe Nefise BAHÇECİK

Üye Doç. Dr. Yılda Arzu ABA

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Erhan İÇENER
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım "**Doğuma Gelen Gebelerin Eşlerinin Prenetal Baba Bağlanma Düzeylerinin İncelenmesi**" adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Şule COŞKUN

ÖN SÖZ

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Yüksek Lisans Programı kapsamında yürüttüğüm tez çalışmamda bana yardımcı olan bilgi ve donanımını benimle paylaşan, her zaman benimle ilgilenen çok değerli tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Ferda Özbaşaran'a,

Araştırmama destek olan gebelik ve doğum sürecinde eşlerine destek olan tüm babalara ve özellikle gebelerime,

Her zaman her anımda yanımda olan, akademik hayatımda da desteklerini hiç esirgemeyen canım dostlarım Ceylan Özcan, Sibel Özhan ve Ümran Oymak'a,

Yüksek Lisans döneminde tanıma fırsatı bulduğum ve bu süreçte her zaman destek olan yüksek lisans arkadaşlarıma,

Veri toplama sürecinde fazlasıyla destek olan ve çok sevdiğim Kadın Hastalıkları 2 Servisi Ebelerine,

Tüm hayatım boyunca olduğu gibi bu süreçte de her daim desteklerini hissettiğim canım annem Fatma Coşkun, canım babam Nuri Coşkun'a ve kardeşlerim Kübra Coşkun, Ömer Faruk Coşkun, Büşra Nur Coşkun ve minik kardeşim Nisanur Coşkun'a tüm minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Şule COŞKUN

İstanbul- 2025

ÖZET

DOĞUMA GELEN GEBELERİN EŞLERİNİN PRENATAL BABA BAĞLANMA DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Şule COŞKUN

Yüksek Lisans, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ferda ÖZBAŞARAN

Ocak, 2025-131 Sayfa

Araştırma, doğum için gelen gebelerin eşlerinin doğum öncesi baba bağlanma düzeylerinin incelenmesi amacıyla yürütülmüştür. Çalışmada araştırma türlerinden tanımlayıcı araştırma modeli kullanılmıştır. Çalışma verileri T.C. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesine eşleri ile doğum için başvuran, dahil edilme kriterlerine karşılayan baba adaylarıyla yüz yüze 20 sorudan oluşan Kişisel Bilgi Formu, 16 maddelik Doğum Öncesi Baba Bağlanması Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Ölçekten alınabilecek minimum puan 16, maksimum puan 80'dir. Ölçekten alınan puan arttıkça doğum öncesi baba bağlanmasının yüksek olduğu kabul edilmektedir. Çalışmada toplam 450 baba adayına ulaşılmıştır. Katılımcıların DÖBBÖ'den aldıkları toplam puan ortalaması 64.51±8.20, doğum öncesi baba bağlanma ölçeğinin bağlanma niteliği alt boyut puanı ortalaması 34.34±4.23 ve bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı 30.18±4.85'dir. Çalışma sonuçlarında baba adaylarının yaş, çalışma durumu, sosyal güvenlik durumu, eğitim durumu, en uzun yaşadığı yer, evlilik süresi, çocuk sayısı gibi sosyodemografik özellikler ve gebeliğin planlı olma durumu, bekledikleri bebek cinsiyet gibi faktörlerin doğum öncesi baba bağlanma üzerine olumlu etkisinin olduğu; baba adayının çalışma şekli, gelir durumu, baba olmaya hazır olma durumu, istedikleri bebek cinsiyeti, eşlerinde ya da kendilerinde kronik hastalık olma durumu, gebeliğe bağlı hastalık durumu ve engelli çocuk sahibi olma gibi faktörlerin doğum öncesi baba bağlanması üzerine anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Çalışmada baba adaylarının eşlerinin gebeliğin planlı olma durumunda babaların bebekleri ile kurdukları bağlanmanı arttırtığı; çocuk sayısının artmasıyla babaların bağlanma düzeylerinin düştüğü görülmüştür. Aile yapısı, çalışma koşulları, sağlık durumu gibi faktörler incelenerek baba adaylarına özel eğitim, farkındalık programları ve psikososyal destekler sağlanmalıdır.

Özellikle çok çocuklu aileler, kırsal bölgelerde yaşayan ve çalışmayan babalar için özel destek mekanizmaları oluşturulmalıdır. Evlilik süresine göre danışmanlık hizmetleri sunulmalı, sağlık profesyonelleri güvenli bağlanma süreçlerini destekleyici çalışmalar yapmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Doğum öncesi dönem, Baba adayı, Bağlanma

ABSTRACT

EXAMINATION OF PRENATAL FATHER ATTACHMENT LEVELS OF SPOUSES OF PREGNANT WOMEN COMING TO BRITH

Şule COŞKUN

Master's Degree, Women's Health and Diseases Nursing

Thesis Advisor: Prof. Dr. Ferda ÖZBAŞARAN

January, 2025-131 Pages

The study was carried out to examine the prenatal paternal attachment levels of the spouses of pregnant women who came for delivery. Descriptive research model, one of the research types, was used in the study. The study data were collected by using the Personal Information Form consisting of 20 face-to-face questions and the 16-item Prenatal Father Attachment Scale with the fathers-to-be who applied to the T.C. University of Health Sciences Kanuni Sultan Süleyman Training and Research Hospital for birth with their spouses and met the inclusion criteria. The minimum score that can be obtained from the scale is 16, and the maximum score is 80. As the score obtained from the scale increases, it is accepted that the prenatal paternal attachment is high. A total of 450 fathers-to-be were reached in the study. The mean total score of the participants from the DLSS was 64.51±8.20, the mean score of the sub-dimension of attachment quality of the prenatal paternal attachment scale was 34.34±4.23 and the time spent on attachment sub-dimension score was 30.18±4.85. In the results of the study, it was found that factors such as age, employment status, social security status, education status, longest place of residence, duration of marriage, number of children, planned pregnancy, and the gender of the baby they expected had a positive effect on prenatal paternal attachment. It was observed that factors such as the way of working of the father-to-be, income status, readiness to be a father, the gender of the baby they wanted, the status of chronic disease in their spouse or themselves, pregnancy-related disease status and having a disabled child did not have a significant effect on prenatal paternal attachment. In the study, it was found that the wives of the fathers-to-be increased the attachment of the fathers with their babies in the event that the pregnancy was planned; It has been observed that the attachment levels of fathers decrease with the increase in the number of children. Factors such as family structure, working conditions, and health status should be examined and special education, awareness programs and

psychosocial support should be provided to fathers-to-be. Special support mechanisms should be established, especially for families with many children, fathers living in rural areas and not working. Counseling services should be provided according to the duration of marriage, and health professionals should work to support secure attachment processes.

Keywords: Prenatal period, Father-to-be, Attachment

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI ..... **i**

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ ..... **ii**

ÖN SÖZ ..... **iii**

ÖZET ..... **iv**

ABSTRACT ..... **vi**

TABLOLARIN LİSTESİ ..... **xi**

KISALTMALAR LİSTESİ ..... **xiii**

SİMGELERİN LİSTESİ ..... **xiv**

BİRİNCİ BÖLÜM **1**

GİRİŞ **1**

İKİNCİ BÖLÜM **4**

GENEL BİLGİLER **4**

2.1. Doğum Öncesi Dönem 4

2. 2.Bağlanma 4

2.2.1. Bağlanma Teorisi 5

2.2.2.Doğum Öncesi Bağlanma 5

2.3. Anne (Maternal)- Baba (Paternal) ile Fetüs Bağlanması 6

2.4. Baba-Bebek Bağlanması 7

2.4.1. Baba Bağlanmasının Bebek Üzerindeki Etkileri 8

2.4.2. Baba Bağlanmasının Anne Üzerindeki Etkileri 9
2.4.3.Baba Bağlanmasının Aile İlişkilerine Etkileri 10
2.5. Doğum Öncesi Baba Bağlanmasının Geliştirilmesi 10
2.6.Bağlanmayı Etkileyen Faktörler 10
2.7. Bağlanmada Anne-Baba Arasındaki Farklılıklar 11
2.8. Doğum Öncesi Anne/Baba-Bebek Bağlanmasında Ebe/Hemşirenin Sorumlulukları ... 12

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 17

YÖNTEM 17
3.1. Araştırmanın Amacı ve Türü 17
3.2.Araştırmanın Soruları 17
3.3.Araştırmanın Yeri ve Zamanı 17
3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi 17
3.5.Araştırmanın Değişkenleri 18
3.6.Veri Toplama Araçları 18
3.6.1.Kişisel Bilgi Formu 19
3.6.2.Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği (DÖBBÖ) 19
3.7.Verilerin Toplanması 20
3.8.Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi 20
3.9.Araştırmanın Etik Boyutu 20
3.10.Araştırmanın Sınırlılıkları 21

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 22

BULGULAR 22
4.1.Doğuma Gelen Gebelerin Eşlerinin Tanımlayıcı Özelliklerine İlişkin Bulgular 22

4.2.Doğuma Gelen Gebelerin Eşlerinin Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeğinden Elde Edilen Puanlar ve Alt Boyutlara İlişkin Bulgular 26

BEŞİNCİ BÖLÜM 65

TARTIŞMA 65

ALTINCI BÖLÜM 83

SONUÇ Ve ÖNERİLER 83

6.1.Sonuçlar 83

6.2.Öneriler 86

KAYNAKÇA 88

EKLER 104

ÖZGEÇMİŞ 116

TABLOLARIN LİSTESİ

Tablo 4.1: Katılımcıların Sosyodemografik özelliklerinin dağılımı (n=450) 22
Tablo 4.1.1: Katılımcıların Yaş DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişki..... 26
Tablo 4.1.2: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)..... 28
Tablo 4.1.3: Katılımcıların Sosyal Güvence Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)..... 30
Tablo 4.1.4: Katılımcıların Aile Tipine Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450) 31
Tablo 4.1.5: Katılımcıların Eş/Kendisinde Genetik Hastalık Olup Olmama Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)..... 32
Tablo 4.1.6: Katılımcıların Eş/Kendisinde Kronik Hastalık Olup Olmama Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)..... 33
Tablo 4.1.7: Katılımcıların Eşinde Gebeliğe Bağlı Hastalık Olup Olmama Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)..... 34
Tablo 4.1.8: Katılımcıların Engelli Çocuğu Olup Olmama Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450) 35
Tablo 4.1.9: Katılımcıların Eşlerinin Gebeliğinin Planlı Olup Olmama Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)..... 36
Tablo 4.1.10: Katılımcıların Baba Olmaya Hazır Olup Olmama Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)..... 37
Tablo 4.1.11: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)..... 38
Tablo 4.1.12: Katılımcıların Çalışma Şekline Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)..... 41
Tablo 4.1.13: Katılımcıların Gelir Gider Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)..... 42
Tablo 4.1.14: Katılımcıların En Uzun Yaşadığı Yere Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)..... 43

Tablo 4.1.15: Katılımcıların Evlilik Süresine Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450) 45
Tablo 4.1.16: Katılımcıların Sahip Olduğu Çocuk Sayısına Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450) 47
Tablo 4.1.17: Katılımcıların Bekledikleri Çocuk Cinsiyetine Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450) 50
Tablo 4.1.18: Katılımcıların Olmasını İstedikleri Çocuk Cinsiyetine Göre Göre DÖBBÖ Toplam ve AltBoyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450) 53
Tablo 4.1.19: Katılımcıların Edindikleri Bilgi Kaynağına Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450) 54
Tablo 4.1.20: Katılımcıların Baba Olmaya Hazır Olup olmama durumunun Evlilik süresi, engelli çocuk sahibi olup olmama, eşinin gebeliğinin planlı olup olmaması ve beklenen bebeğinin cinsiyeti açısından karşılaştırılması 57
Tablo 4.2: Katılımcıların Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği (DÖBBÖ)'nden Aldıkları Toplam ve Alt Boyut Puan Dağılımları (n=450) 61
Tablo 4.3: Katılımcıların Doğum Öncesi Baba Bağlanma (DÖBBÖ) Ölçeğinin Maddelerine Verilen Cevapların Dağılımı(n=450) 62

KISALTMALAR LİSTESİ

DÖBBÖ : Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği

Ed : Editör

SPSS : Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı (Statistical Package for the Social Sciences)

SS : Standart Sapma

T.C : Türkiye Cumhuriyeti

vd. : Ve diğerleri

SİMGELERİN LİSTESİ

p	: İstatistiksel anlamlılık
X	: Ortalama
X2/Sd	: Ki-kare/ Serbestlik Derecesi
Z	: Mann Whitney U test istatistiği

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Geleneksel Türk toplumunda bebek bakımı ve yetiştirme görevleri çoğunlukla annelere yüklenmiştir. Ancak, son yıllarda bilimsel ve teknolojik gelişmeler yalnızca insan ilişkilerini değil, aile yapısındaki rolleri de değiştirmiştir (Çakır, 2008). Kadınların iş gücüne daha fazla katılımıyla birlikte aile içindeki roller yeniden tanımlanmış ve babalar da çocuk bakımına daha fazla katkı sunmaya başlamıştır (Vallin vd., 2019).

Doğum öncesi dönem, bebeğin anne rahmine düşmesiyle başlayıp doğuma kadar geçen süreci ifade eder. Bu süreçte anne ve baba, bebekleriyle duygusal bir bağ kurmaya başlarlar. Gebelik sürecinde, ebeveynler henüz doğmamış çocuklarıyla manevi ve duygusal bir bağ oluştururlar. Bu bağ genellikle bebeğin ultrasonda görülmesi, kalp atışının duyulması ve fetüs hareketlerinin hissedilmesiyle başlar (Hicks vd., 2018). Ebeveynlerin fetüsü kabul etmesi ve onunla bir bağ kurma isteği, doğum öncesi bağlanma olarak adlandırılan bu etkileşimle yakından ilişkilidir (Bal, 2014; Vreeswijk vd., 2014). Doğum öncesi bağlanma araştırmaları, bu bağın ebeveynliğin ilk adımı olarak görüldüğü için büyük bir öneme sahiptir (Bouchard, 2011). Her iki ebeveynin de fetüsle kurduğu bu bağın, doğum sonrası ebeveynlik süreçlerini etkilediği ve bebeğin sağlıklı gelişiminde önemli bir rol oynadığı bildirilmektedir (Dinç, 2014). Yapılan temel araştırmalar, bağlanmanın anne karnında, doğumdan çok önce başladığını göstermektedir (Dinç, 2014; Vreeswijk vd., 2015).

Baba bağlanması, babanın doğum öncesi dönemde bebeğiyle kurduğu duygusal ilişkiyi tanımlar. Bu bağlanma, babanın gebelik sürecine katılımı, anneye destek olması ve bebekle doğum öncesinde etkileşim kurmasıyla şekillenir. Babaların bu süreçte duygusal bir bağ kurması, doğum sonrası dönemde de bu bağın güçlenmesine katkı sağlar. Baba-bebek bağlanması, baba kimliğinin temelini oluşturan, doğmamış çocuğa karşı hissedilen öznel bir sevgi olarak kabul edilir. Babada gelişen bu sevgi ve bağlanmayı etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır (Vreeswijk vd., 2014).

Anneler gibi babalar da doğum öncesinde bağlanma davranışları geliştirirler. Ancak babalar, kadınların gebelik, doğum ve emzirme döneminde yaşadığı biyolojik değişiklikleri

deneyimlemedikleri için ebeveynlik rollerine daha az deneyim, destek ve bilgiyle başlarlar (Türk Düdükçü ve Taş Aslan, 2020). Ayrıca, yapılan araştırmalar ilk kez baba olan erkeklerin daha güçlü bağlar kurduklarını ve bu süreçte daha yoğun duygular yaşadıklarını göstermektedir (Vreeswijk vd., 2014). Erkekler için babalığa geçiş süreci, uyum sağlama ve belirsizliklerle dolu bir dönemdir. Baba adaylarına yönelik yapılan araştırmaların, gebe annelere kıyasla oldukça sınırlı olduğu ve babaların genellikle göz ardı edildiği bilinmektedir. Ancak son çalışmalar, babaların çocukların yaşamındaki rolünün son derece önemli olduğunu vurgulamaktadır (Beesley vd., 2019).

Psikoloji alanındaki araştırmalarda, babalar uzun yıllar boyunca göz ardı edilmiştir. Sosyalleşme üzerine yapılan birçok araştırma, genellikle anne-çocuk etkileşimleri veya aile yapıları üzerine yoğunlaşmış ve bu etkileşimlerin çocuğun kişiliği ve sosyal davranışları üzerindeki etkilerini incelemiştir. Baba-çocuk ilişkisini ele alan çalışmalar ise oldukça azdır. Bunun temel nedeni, çocuğun gelişiminde babaların etkisinin anneler kadar önemli görülmemiş olmasıdır (Şahin ve Demiriz, 2014).

Baba adayının doğacak çocuğuyla ilgili planlar yapması, sorular sorması ve hayaller kurması, aralarında gelişmesi beklenen duygusal bağın bir göstergesidir. Bu bağ, gelecekteki baba-çocuk ilişkisinin temelini oluşturur. Bu nedenle, doğum öncesi sağlık hizmetleri kapsamında baba-bebek bağlanmasının izlenmesi ve olası bağlanma sorunlarının erken teşhisi büyük önem taşımaktadır. Literatürde, baba-bebek bağlanmasını değerlendirmek amacıyla çeşitli ölçüm araçları kullanılmaktadır (Çevik ve Kurnaz,2019). Dönmez ve Gümüşsoy'un geliştirdiği Rahim İçi Bağlanma Ölçeği buna bir örnektir. Üstünöz ve diğerleri (2009) tarafından yapılan bir çalışmada, 144 gebe kadın ve eşlerinin incelenmesi sonucunda, potansiyel babaların potansiyel annelere göre bebeğe daha az bağlandıkları tespit edilmiştir (Üstünöz vd.,2010). Anne-fetüs ve baba-fetüs bağını etkileyen faktörlerin belirlenmesi, her ikisinin de bebeğin sağlığı ve gelişimi üzerindeki etkisi nedeniyle büyük önem taşımaktadır. Pek çok araştırma, babaların çocuk sahibi olma isteği ile fetüsle kurdukları bağ arasında pozitif bir ilişki olduğunu vurgulamaktadır (Camarneiro ve Miranda Justo, 2017; Köse vd., 2013). Ayrıca, başka bir araştırma, ilk kez baba olanların ve yeni babaların daha güçlü duygusal bağlar kurduklarını ve daha yoğun duygusal deneyimler yaşadıklarını göstermektedir (Vreeswijk vd., 2014).

Sınırlı sayıdaki tanımlayıcı çalışmalar, baba-fetüs bağının oluşumunda birçok faktörün rol oynadığını ortaya koymuştur (Balin,2021). Bu çalışmalar, baba-partner ilişkilerini, evlilik

doyumunu, gebeliğin planlı olup olmamasını, psikolojik iyi oluşu ve algılanan sosyal desteği ele almıştır (Condon vd., 2013; Fletcher vd., 2014; Nosrati vd., 2018). Aynı zamanda babanın gebelik isteği ile fetüsle olan bağı arasında pozitif bir ilişki olduğu vurgulanmıştır (Camarneiro ve Miranda Justo, 2017; Köse vd., 2013). Diğer araştırmalar ise anne yaşı ve doğum sayısının doğum öncesi bağlanmayı olumsuz etkilediğini, ancak anne ve babanın eğitim seviyesinin yükselmesinin doğum öncesi bağlanmaya olumlu katkı sağladığını göstermektedir (Çataloluk vd., 2021).

Weiss, Dupont (1989) 'ın yapmış oldukları bir araştırmada, ilk çocuklarını bekleyen babaların, daha önce çocuk sahibi olmuş babalara kıyasla fetüsleriyle daha güçlü bir bağ kurma ve bağlılık gösterme eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur. Ancak, önceki çocuk sayısı arttıkça bağlanma kalitesinin azaldığı bildirilmiştir. İlk kez baba olmayı bekleyen erkeklerin doğum öncesi bağlanma düzeyinin, gebeliğin ilk üç aylık döneminden üçüncü üç aylık döneme kadar arttığı görülmüştür (Weiss ve Dupont,1989). Araştırmada genç babaların daha güçlü bir bağlanma ve daha yoğun duygusal deneyimler yaşadıkları belirtilmiştir. Bu etkinin, ilk kez baba olacakların genellikle halihazırda çocuk sahibi olan babalardan daha genç olmalarından kaynaklandığı ifade edilmiştir (Küğcümen vd., 2021).

Doğum öncesi bağlanma araştırmaları, bu bağın ebeveynliğin ilk adımı olarak görüldüğü için büyük bir öneme sahiptir. Literatürde daha çok anne-bebek bağlanması üzerine yoğunlaşılmış ancak babanın rolü ve bağlanma süreci üzerine sınırlı araştırmalar bulunmuştur. Sağlık profesyonellerinin sunduğu rehberlik doğum öncesi baba bağlanma üzeinde kritik öneme sahiptir. Baba-bebek bağlanmasının taranması doğum öncesi bakımın önemli bir parçası olarak görülmekte ve olası bağlanma sorunlarının erken teşhis edilmesi büyük önem taşımaktadır. Çalışmamız baba bağlanması üzerinde faktörleri belirlemek ve literatürdeki bu boşluğu doldurmayı amaçlamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

2.1. Doğum Öncesi Dönem

Doğum Öncesi dönem, embriyonun rahme tutunmasından başlayıp doğuma kadar devam eden süreci kapsar. Bu süreç, yalnızca embriyo ve fetüsün gelişimini değil, aynı zamanda annenin yaşadığı fiziksel ve psikolojik değişiklikleri de içerir. Doğum öncesi dönem, annenin vücudunda meydana gelen fizyolojik ve psikolojik değişimlerle birlikte fetüsün oluşum ve gelişimini de barındıran bir gebelik sürecidir (Yılmaz ve Beji, 2013; Aksoy vd., 2016; Ossa vd., 2012). Doğum öncesi dönemde yaşanan gelişmeler, bebeğin sağlığını ve doğum sonrasındaki gelişimini önemli ölçüde etkiler. Bu nedenle, ebeveynlerin bu dönemdeki davranışları ve bağlanma süreçleri kritik bir rol oynar. Bu süreçte fetüs, anne karnında oluşur, büyür ve gelişir. Anne de doğmamış bebeğiyle duygusal bir bağ kurar ve bu duygusal bağlanma "doğum öncesi bağlanma" olarak adlandırılır (Yılmaz, 2013; Yılmaz ve Beji, 2013).

2. 2.Bağlanma

Bağlanma kavramının kökeni, on üçüncü yüzyıla dayanmaktadır ve "to attach" yani "bağlanmak" terimi, bir göreve bağlılık veya o görevi yerine getirme anlamında kullanılmıştır. Bağlanma davranışı, bir kişinin başka bir kişiye karşı duyduğu yakınlık arayışı ve bu yakınlığı sürdürme çabası olarak tanımlanır (Kavlak ve Şirin, 2007; Kara,2020). Ayrıca, bağlanma, kişilerin kendileri için önemli gördükleri bir bireye karşı geliştirdikleri güçlü, duygusal ve özel bir bağ olarak da tanımlanmaktadır (Dinç, 2014; Köse vd., 2013; Türen, 2014; Uçan, 2016).

Bağlanma, karşılıklı ihtiyaçların karşılanması yoluyla zamanla gelişerek iki taraflı, sağlıklı ilişkiler kurma yeteneğini kazandıran önemli bir süreci başlatır (Kavlak ve Şirin, 2007; Duyan vd., 2013; Aydemir ve Alparslan, 2016). Bu süreç, sevgi ve yakınlık gibi insani duyguların geliştiği ve bu gelişimlerin şekillendiği bir aşamadır (Kesebir vd., 2011).

2.2.1. Bağlanma Teorisi

Bağlanma teorisi, John Bowlby tarafından bebeklerin bakım verenleriyle kurdukları duygusal bağları açıklamak amacıyla geliştirilmiştir. Bowlby'ye göre, çocuğun duygusal ve sosyal gelişimi açısından güvenli bir bağlanma ilişkisinin önemli bir temel oluşturduğu vurgulanır (Bowlby, 1969). Mary Ainsworth ise bu teoriyi daha da geliştirerek, "Yabancı Durum" adlı yöntemi ortaya koymuştur (Ainsworth, vd.,1978). Bu yöntemle, bebeklerin bağlanma stilleri değerlendirilir ve güvenli bağlanma, güvensiz-kaçınan bağlanma, güvensiz-kararsız bağlanma ile düzensiz bağlanma gibi kategoriler belirlenir (Ainsworth, 1978). Bowlby ve Ainsworth, 1950'lerin sonları ve 1960'ların başlarında, bakım verenlerle (genellikle anneler) çocuklar arasında gelişen duygusal bağları anlamaya yönelik bir teori geliştirdiler (Bowlby, 1988). Bağlanma teorisi olarak adlandırılan bu kuramda Bowlby, klasik psikanalitik yaklaşımdan farklı olarak bireyin statik bir varlık olmadığını vurgular ve çevresiyle olan dinamik etkileşimlerine odaklanır (Bowlby, 1988). Darwin'den etkilenen Bowlby, bu bağlamda evrimsel yaklaşımlar üzerinde durmuştur. Ainsworth ise teoriyi deneysel bulgularla destekleyerek, kuramın gelişimine katkıda bulunmuştur (Ainsworth, 1978).

2.2.2.Doğum Öncesi Bağlanma

Doğum öncesi dönem, gebeliğin başlamasından doğuma kadar geçen süreci kapsar (Duyan vd., 2013). Bu dönem, bebeğin oluşum ve gelişim sürecinin yanında ebeveynler için hem fiziksel hem de psikolojik açıdan bir hazırlık süreci niteliğindedir (Erdemoğlu, 2016). Bebeklerin sağlıklı gelişimini sağlamada ebeveynlerin rolü büyüktür (Uçan, 2016). "Doğum öncesi bağlanma," anne karnındaki süreçte ebeveyn ve bebek arasında oluşan, güven duygusunu pekiştiren ve kendine has güçlü bir bağı ifade eder (Duyan vd., 2013; Abbasoğlu vd., 2015).

Doğum öncesi bağlanmayı anlamak, sadece tanımını bilmekle sınırlı kalmaz; aynı zamanda bağlanma süreçlerinin neler olduğunu bilmek de bu kavramın anlaşılmasını kolaylaştırır. Cranley'e göre, doğum öncesi bağlanma, annenin fetüsü kendisinden ve bedeninden ayrı bir varlık olarak algılaması, onunla iletişime geçmesi, fetüsün özelliklerini yorumlaması, kendini bu sürece adaması ve annelik-babalık rolünü benimsemesi gibi çeşitli durumlardan oluştuğunu öne sürmektedir (Yılmaz ve Çoban, 2021).

Araştırmacılar, anne ile bebek arasındaki ilk kritik ilişkinin, gebelik sırasında anne ve fetüs arasında oluşan bağ olduğunu ve bu bağın annenin de psikolojik durumunu etkilediğini vurgulamaktadır (Sümer ve Güngör, 1999; Sözeri vd.,2006; Şanlı, Öztürk, 2012; Eldeklioğlu, 1999). Ebeveyn-bebek ilişkisi, olumlu iletişim ve etkileşimle şekillenen bir sosyo-bilişsel süreç olup, doğum öncesi dönemde başlamaktadır (Kartal ve Karaman, 2018; Güleç ve Kavlak, 2015; Duyan vd., 2013). Bu sürecin, özel bir bağın gelişimi için hassas bir dönem olduğu ve bu bağın sağlıklı bir şekilde oluşmasının, ardışık belirli aşamaların gerçekleşmesine bağlı olduğu ifade edilmiştir. (Akarsu vd., 2017). Bu süreç, fetal dönemden bebeklik dönemine kadar uzanan tüm gelişim ve biçimlenme aşamalarını içerir (Soysal vd.,2005; Özmert, 2006; Özdemir vd., 2012).

Ebeveyn-bebek bağlanması genellikle gebelik planlandığı anda başlar, gebelik sürecinde, hatta yüksek riskli gebeliklerde bile gelişir ve doğum sonrası dönemde güçlenerek devam eder. (Kırca ve Savaşer, 2017; Akarsu vd., 2017). Anne ya da babanın fetüsüyle kurduğu bağ, bebeğin gelecekteki gelişim sürecine olumlu yönde katkıda bulunur. Doğum öncesi bağlanmanın üç temel boyutu olduğu belirtilmiştir: Birinci boyut, bebeğin dünyaya güvenli bir geçiş yapmasına yardımcı olmak; İkinci boyut diğer bireylerin de bebeği kabul etmesini sağlamak; üçüncüsü ise sürece katılımcı bir rol üstlenmektir (Duyan vd.,2013).

2.3. Anne (Maternal)- Baba (Paternal) ile Fetüs Bağlanması

Ebeveyn ile bebek arasında kurulan ilk bağlanma ilişkisi, doğumdan önce, yani bebeğin anne karnında olduğu dönemde başlamaktadır. (Kesebir vd., 2011; Salehi vd., 2019). Aileler ile bebekler arasındaki bağlanma süreci, belirli aşamalardan geçerek gelişir ve bu sürecin gebelik, doğum ve sonrası dönemde başladığı düşünülmektedir. Cranley, anne-bebek bağını, bir kadının fetüsle olan yakın ilgisi ve iletişimsel etkileşimi olarak tanımlamıştır (Cranley, 1981). Müller ise anne-fetüs arasındaki bağı, bu dönemde kurulabilecek tek ilişki olarak ifade etmiştir (Müller, 1993). Lamono, 2004 yılında yaptığı araştırma sonucunda "anne rolü edinimi" teorisini güncellemiştir (Lamono, 2004). Mercer, annelik kimliğinin kazanılmasındaki ilk aşamanın gebelik süreci olduğunu ve bu aşamanın bağlılık ile hazırlık dönemi içerdiğini açıklamıştır. Anne-fetüs bağın, anne ve bebeğin sağlığı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu vurgulamıştır (Mercer, 2004).

2.4. Baba-Bebek Bağlanması

Anneler gibi babalar da doğum öncesinde bağlanma davranışları geliştirirler. Bebeği taşıyan ebeveynin anne olması, babanın doğmamış bebekle etkileşimde bulunmasını kısıtlayabilir. Bu nedenle, geleneksel görüş, babanın bebeğe bağlanabilmesi için görsel veya fiziksel temasın şart olduğunu öne sürmektedir (Altan ve Şendil, 2019). Doğum öncesi bağlanma, gebelik sürecinde anne ve babanın zihinlerinde oluşan bebeğe dair düşünceler, duygular, hayaller, fanteziler ve beklentilerle başlamaktadır. Babalık, hem toplumsal beklentilerin oluşturduğu baskı altında toplumun bireylere biçtiği rolleri, hem de kişilerin bu rolleri üstlenme şekillerini ifade eder. Babalık, bireysel bilişsel kalıplar ve sosyal yapılarla yakından ilişkilidir (Yıldız ve Kaya,2018).

Cinsiyet rolleri açısından babalık kavramı zaman ve kültüre bağlı olarak değişiklik gösterirken, aynı zamanda ailenin bakımını üstlenen, koruyan, eğiten, disipline eden, sevgi veren ve geçimini sağlayan kişi olarak da tanımlanmaktadır. Babalık, eşin gebe kalmasından itibaren başlayan bir süreç olarak görülmektedir. Bu dönemde babalık rolü şekillenmeye başlar. Oluşan baba kimliği, gebelikle başlayarak doğum sonrası ortalama üç yıllık bir süreçte gelişir ve bu kimlik hayat boyu devam eder. Ancak, çocuğun yaşamında önemli bir yer tutan babaların maalesef yeterince dikkat çekmediği görülmektedir (Kılan, 2019).

Anne-bebek bağı kadar baba-bebek bağı da karmaşık bir süreçtir (Sürücüler, 2019). Anneliğe geçişin yanı sıra babalığa geçiş de büyük bir öneme sahiptir ve babalığa geçiş, aynı zamanda sorumlulukları, kimlikleri ve duygusal durumları da değiştirmekte; baba rolüne dair beklenti ve sorumluluklar, babalarda kaygı ve stres yaratabilmektedir. Bawadi ve arkadaşlarının babaların babalık rolü algısına yönelik yaptığı bir araştırma, gebelik sürecinin babalık rolünü algılamada önemli bir etkiye sahip olduğunu ve bu süreçte olumsuz deneyimler yaşayan babaların babalığa geçişte zorluklar yaşadıklarını göstermiştir. (Salehi vd., 2019; Bawadi vd., 2016; Mercan ve Tezel, 2017). Doğum öncesi dönemde babanın aktif rol oynaması, babanın doğum ve ebeveynlik sürecine psikolojik olarak daha iyi hazırlanmasını sağlar. Bu, doğum sonrası dönemde daha etkin bir şekilde ebeveynlik yapabilmesine ve aile içindeki rolünü daha iyi anlamasına yardımcı olur (Pruett, 2000).

2.4.1. Baba Bağlanmasının Bebek Üzerindeki Etkileri

Babalık bağlarının doğum öncesi dönemde bebekle kurulması, doğum sonrası gelişim açısından kritik bir öneme sahiptir. Güçlü bir baba-bebek ilişkisi, bebeğin duygusal güvenliğini artırarak sosyal, bilişsel ve duygusal gelişimini destekler. Yapılan araştırmalar, babaların aktif bir şekilde katılım sağlamalarının çocukların bilişsel gelişimlerini ve problem çözme yeteneklerini olumlu bir şekilde etkilediğini göstermektedir (Kuzucu, 2011).

Duygusal ve Sosyal Gelişim: Doğum öncesi dönemde babanın bebekle kurduğu duygusal bağ, bebeğin doğum sonrası duygusal ve sosyal gelişimi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Yapılan araştırmalar, yüksek bağlanma düzeyine sahip babaların bebeklerinin daha güvenli bağlanma stilleri geliştirdiğini ve duygusal olarak daha dengeli olduklarını göstermektedir (Lamb, 2010). Güçlü bir baba bağlanması, bebeklerin sosyal becerilerinin ve empati yeteneklerinin gelişimine katkıda bulunur. Güçlü bir baba bağlanması, bebeğin güvenli bir bağlanma kurmasına ve duygusal olarak dengeli bir birey olarak yetişmesine katkıda bulunur (Lamb, 2010).

1. **Bilişsel Gelişim:** Babaların doğum öncesi dönemde bebekleriyle kurdukları bağ, bilişsel gelişimlerini de etkileyebilir. Babalarla kurulan güçlü duygusal bağ, bebeğin çevresini daha iyi anlamasına ve bilişsel becerilerinin gelişmesine yardımcı olabilir (Pruett, 2000). Bu bağlamda, babaların bebekleriyle geçirdiği kaliteli zamanın, bebeklerin bilişsel gelişimine katkı sağladığı gözlemlenmiştir.
2. **Sağlık ve Güvenlik:** Babaların doğum öncesi dönemde aktif bir rol üstlenmeleri, bebeklerin fiziksel sağlığı ve güvenliği açısından önemlidir. Babaların bebekle kurdukları bağ, sağlık hizmetlerine erişim, doğum öncesi bakım ve doğum sonrası bakım konularında daha fazla bilinçli olmalarını sağlayabilir (Cabrera vd., 2011). Buda, bebeklerin sağlıklarının ve güvenliklerinin iyileşmesine katkıda bulunur.
3. **Uzun Vadeli Etkiler:** Doğum öncesi dönemde babanın bebekle kurduğu bağ, uzun vadede çocukluk dönemi ve ergenlik döneminde de etkili olabilir. Güçlü bir bağlanma, çocuğun kendine güven duygusunu artırabilir ve sağlıklı ilişkiler kurma becerilerini geliştirebilir (Sarkadi vd., 2008). Bu durum, bireyin genel yaşam kalitesini ve sosyal ilişkilerini olumlu yönde etkiler.

2.4.2. Baba Bağlanmasının Anne Üzerindeki Etkileri

Doğum öncesi dönemde baba bağlanmasının annenin psikolojik sağlığı üzerinde de önemli etkileri vardır. Babaların destekleyici ve katılımcı olması, annelerin stres ve anksiyete seviyelerini düşürür, bu da daha sağlıklı bir gebelik ve doğum sonrası süreç sağlar. Ayrıca, babaların doğum öncesi dönemde aktif rol alması, annelerin doğum sonrası depresyon riskini azaltır (Gjerdingen ve Center, 2003). Babaların doğum öncesi dönemde bebekle kurdukları bağ, anne adayının stres ve anksiyetesini azaltabilir. Babaların destekleyici tutumları ve aktif katılımı, annenin bu dönemde daha az kaygı yaşamasını ve daha olumlu bir gebelik deneyimi yaşamasını sağlar (Leach vd., 2016). Araştırmacılar, babaların erişilebilirlik, duygusal ve finansal destek sağlama ile olumlu anne davranışlarını teşvik etme yoluyla anne adayları üzerinde olumlu etkiler yarattığını ve partnerlerinin gebelik ile doğum güvenliğinde kritik bir rol oynadığını ifade etmektedir (Dellmann ve 2004; Iliyasu vd., 2010). Bu doğrultuda, doğum öncesi baba katılımının, anneler ve dolayısıyla doğacak çocukları üzerindeki etkileri çeşitli araştırmalarda incelenmiştir. Literatürde, gebelik döneminde ilgili partnerleri olan ve doğum öncesi ultrasonlarda eşleri yanında bulunan kadınların, doğum öncesi bakım ve destek alma olasılıklarının daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Martin vd., 2007; Walsh vd., 2014). Pek çok çalışma, gebelik sırasında babalardan alınan desteğin özellikle annelerin stres düzeyini azaltarak doğum sonuçlarını ve annenin refahını iyileştirdiğini göstermektedir (Ramchandani vd., 2011). Ayrıca, baba adaylarının annelerin düzenli ve erken doğum öncesi bakım ziyaretleri gibi olumlu gebelik davranışlarını benimsemelerine veya sigara, alkol ve uyuşturucu kullanımı gibi olumsuz davranışlardan kaçınmalarına yardımcı olabildiği de yapılan araştırmalarda ortaya konmuştur (Cheng vd., 2016; Martin vd., 2007). Daha destekleyici ve doğum öncesi sürece daha aktif katılan partnerlere sahip kadınların, gebelik sırasında daha az sağlık sorunu yaşadığı, daha olumlu anne sağlığı davranışları sergilediği (Alio vd., 2013) ve hem doğum öncesinde hem de doğum sonrasında daha düşük depresyon ve kaygı düzeylerine sahip oldukları rapor edilmiştir (Cheng vd., 2016). Başka bir ifadeyle, doğum öncesi baba katılımının gebe kadınların psikolojik refahı üzerinde olumlu bir etkisi olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra, kadınların doğum sırasında partnerlerinin varlığı ve desteğini yüksek değer biçtiği, bunun da kaygıyı azalttığı, algılanan ağrıyı hafiflettiği, doğum deneyiminden daha fazla memnuniyet sağladığı ve doğum sonrası depresyon oranlarını düşürdüğü kanıtlarla gösterilmiştir (Dellmann, 2004). Ayrıca, aktif katılım gösteren babaların, anne depresyonunun bebek üzerindeki olası olumsuz

etkilerine karşı koruyucu bir rol üstlenip üstlenmediğini inceleyen çalışmalar, doğum öncesi eğitimin hem kadınlar hem de erkekler için doğum sonrası daha iyi psikolojik sağlık sonuçlarıyla ilişkilendirildiğini ortaya koymaktadır (Burgess, 2011). Özetle, babaların gebelik ve doğum süreçlerine katılımı, annenin stres düzeyini azaltarak bakım alma olasılığını artırmakta ve böylece annenin fiziksel ve psikolojik sağlığını destekleyerek doğum sonuçlarının iyileşmesine katkıda bulunmaktadır (Hanson vd., 2009; Hildingsson vd., 2011).

2.4.3.Baba Bağlanmasının Aile İlişkilerine Etkileri

1. **Ebeveynlik Rollerinin Dengeye Getirilmesi:** Babaların doğum öncesi dönemde bebekle kurduğu bağ, ebeveynlik rollerinin daha dengeli bir şekilde paylaşılmasını sağlar. Bu hem anne hem de baba için daha eşit bir yük paylaşımına ve daha güçlü bir işbirliği ortamına katkıda bulunur (Cohn ve Cowan, 2000).
2. **Aile İçi Destek Sistemlerinin Güçlenmesi:** Babaların aktif katılımı, aile içindeki destek sistemlerini güçlendirir. Bu destek sistemleri, geniş aile üyeleriyle olan ilişkileri ve toplumsal destek ağlarını da kapsar, bu da genel aile sağlığını ve dinamiklerini olumlu yönde etkiler (Gonzalez vd., 2013).

2.5. Doğum Öncesi Baba Bağlanmasının Geliştirilmesi

Doğum öncesi dönemde baba bağlanmasının geliştirilmesi için çeşitli müdahale ve eğitim programları geliştirilmiştir. Bu programlar, babaların gebelik sürecine daha aktif katılımlarını teşvik eder ve bebekle duygusal bağ kurmalarını destekler. Eğitim programları, babalara gebelik süreci, doğum ve bebek bakımı hakkında bilgi verir ve bu süreçlerde nasıl destekleyici olabileceklerini öğretir (Chin vd., 2011).

2.6.Bağlanmayı Etkileyen Faktörler

Ebeveyn ile fetüs ve yenidoğan arasındaki bağlanma, çeşitli faktörlerden etkilenmektedir. Baba figürü, çocuğun zekâsı, kişiliği ve cinsel gelişimi gibi alanlarda önemli bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Gebelik sürecinin başlangıcıyla birlikte oluşan bağlanma sürecinde, babaların doğum sırasında doğumhanede bulunmaları, onların ve bebeklerinin güvenli bir bağlanma

geliştirme olasılığını artırmaktadır. Mercer ve Ferketich, doğuma katılan ve doğum sonrası bebeğiyle ilgilenen babaların, bebeklerine güçlü bir şekilde bağlandıklarını ortaya koymuştur. Ayrıca, erken doğum sonrası bağlanmanın en iyi belirleyicisinin babanın fetüse olan bağlanma düzeyi olduğunu ileri sürmüşlerdir. Baba-bebek bağlanmasını etkileyen en önemli faktörlerden biri de eşler arasındaki iletişimdir. Eşlerin evliliğe dair bakış açıları, ilişkilerinden aldıkları doyum düzeyleri ve duyarlı ebeveynlik becerileri de bu bağlanma sürecinde kritik bir rol oynamaktadır. Eşler arasındaki tutarlılık, çocuğun ilişki örüntülerini anlaması açısından önemlidir (Arslan vd., 2017).

Bir araştırma hem annelerin hem de babaların oyun duyarlılığının, çocukların bağlanma güvenliği ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Güvenli bir bağlanmanın, çocuğun sosyal uyumunu kolaylaştırdığı da belirtilmektedir (Yılmaz ve Sağlam, 2022). Bağlanmanın güvenli bir şekilde gelişebilmesi için, gebeliğin planlı ve istenen bir zamanda gerçekleşmesi ile sağlıklı bir şekilde ilerlemesi gibi olumlu faktörler büyük önem taşımaktadır (Scharfe, 2012; Yılmaz ve Beji, 2010). Ayrıca, doğum öncesi dönemde sunulan ebeveyn eğitimlerinin bağlanmayı olumlu yönde etkilediği gözlemlenmiştir (Bellieni vd., 2007).

Bağlanma konusu, özellikle ebeveynlik rollerine dair toplumsal cinsiyet algılarının bağlanmanın gelişiminde farklılıklar yaratabileceği görülmektedir. Çoğu kültürde kadınlar birincil bakıcı olarak kabul edilirken, geleneksel anlayışta bağlanma figürü genellikle anne olarak belirlenmektedir. Ancak bağlanma teorisi, bakımın yalnızca anneler tarafından sağlanması gerektiğini ya da annelerle sınırlı kalması gerektiğini öne sürmez. Bu teoriye göre, sağlıklı bir bağlanma gelişiminin temeli, bebeklerin bir veya birkaç yetişkin figürüyle sürekli bir bakım ve ilişki kurma gereksinimidir. Bağlanma araştırmalarının çoğu annelere odaklansa da bebekler yalnızca anneleri değil, aynı zamanda babaları, büyükanne ve büyükbabaları ile kardeşleri gibi diğer önemli figürlere de bağlanabilmektedir (Scharfe, 2012).

2.7. Bağlanmada Anne-Baba Arasındaki Farklılıklar

Anneler, doğumdan sonra bebeklerini çoğunlukla kendilerinin bir uzantısı olarak algılar ve bebeği bağımsız bir birey olarak görmeye başlamaları için belli bir süreye ihtiyaç duyarlar. Babalar içinse bu süreye gereksinim genellikle yoktur. Annelerin bebekleriyle olumlu duygusal bağ kurma süreci doğumdan sonraki ikinci veya üçüncü gün başlarken, babalar bebekleriyle

sözel olmayan iletişim kurmaya ve babalık rolünü benimsemeye doğumdan sonraki ilk ay içinde başlar. Babaların, bebeğin ihtiyaçlarına uygun yanıt verme becerisi annelere kıyasla daha yavaş gelişir. Bağlanma teorisi, çocukların ebeveynleriyle kurdukları duygusal bağların, onların sosyal ve duygusal gelişiminde kritik bir rol oynadığını belirtir. Anne ve babalar, çocukların bağlanma süreçlerinde farklı roller üstlenirler ve bu roller, çocukların gelişiminde çeşitli etkiler yaratır.

Araştırmalar, anne ve babaya güvenli bağlanmanın, çocukların umut düzeyleri ve sosyal karşılaştırma eğilimleri üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermektedir. Örneğin, bir çalışmada, anneye ve babaya güvenli bağlanma ile öğrencilerin umut puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca, anneye ve babaya güvenli bağlanma ile sosyal karşılaştırma puanları arasında da pozitif yönde anlamlı düzeyde bir ilişki saptanmıştır (Sumbas ve Sezer,2017). Anne ve babaların çocuklarıyla etkileşim şekilleri de farklılık gösterebilir. Babalar genellikle çocuklarıyla daha fiziksel ve hareketli oyunlar oynarken, anneler daha sözel ve sakin oyunları tercih edebilirler. Bu farklı etkileşim tarzları, çocukların entelektüel ve duygusal gelişimlerini çeşitli şekillerde etkileyebilir (Kavlak ve Şirin,2007). Ayrıca, anne ve babaya bağlanma, çocukların cinsiyet rolleri ve davranışları üzerinde de etkili olabilir. Bir araştırmada, anne ve babaya güvenli bağlanma ile erkeksi davranışlar arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bu durum, bağlanma stillerinin bireylerin cinsiyet rolleri ve davranışları üzerindeki etkisini göstermektedir (Aydın ve Sarıçam, 2023).

Sonuç olarak, anne ve babaların çocuklarıyla kurdukları bağlanma ilişkileri, çocukların sosyal, duygusal ve davranışsal gelişimlerinde farklı ve önemli etkilere sahiptir. Bu bağlanma ilişkilerinin niteliği ve ebeveynlerin etkileşim tarzları, çocukların gelişim süreçlerini çeşitli şekillerde yönlendirebilir.

2.8. Doğum Öncesi Anne/Baba-Bebek Bağlanmasında Ebe/Hemşirenin Sorumlulukları

İnsan, topluluk içinde yaşamayı tercih eden bir varlıktır ve diğer insanlarla bir arada olma arzusundadır. İnsan hayatındaki ilk sevgi bağı, anne/baba ve bebek arasında kurulan derin bağdan kaynaklanır (Karakulak, 2009). Anne-baba ile bebek arasındaki olumlu ilişkinin kurulması, temel güven duygusunun gelişmesine ve bebeğin sağlıklı bir kişilik kazanmasına yardımcı olacaktır. Bu nedenle, özellikle anne, baba ve bebekle sıkça iletişimde olan

ebe/hemşireler ve tüm sağlık ekibi, bu sürecin başarılı bir şekilde gerçekleşmesi için önemli bir rol oynamaktadır. Diğer sağlık çalışanlarına göre doğum öncesi, doğum ve doğum sonrası dönemde bebeğe daha fazla yakın olan ebe/hemşireler, ailenin bebeğe yönelik sevgi bağının oluşması ve sürdürülmesi konusunda destek olmalıdır (Çoban, 2003; Kavlak, 2004).

Gebeliğin istenerek gerçekleşmesi, anne/baba ile bebek arasındaki ilişkinin ilk adımını oluşturduğundan, ailelerin bu konuda bilgilendirilmesi önemlidir (French, 1998; Üstünöz, İnanç, 2001). Ailelerin, istedikleri zaman ve sayıda çocuk sahibi olabilmelerinin önemi vurgulanmalıdır (Erdoğan, 2007; Kavlak, 2004). Gebelik başladıktan sonra annenin gebeliği kabul etmesi, fetal hareketleri hissetmesi ve bebeği ayrı bir birey olarak kabul etmesi için ebe/hemşirelerin destek sağlaması ve ona ilişki kurabileceğini anlatması gerekmektedir. Gebelik sürecinde yaşanacak zorlukların, anne ve babanın bebeğe karşı tutumlarını olumsuz yönde etkilememesi için, gebelerin düzenli kontrollerine katılmaları, gerekli testleri yaptırmaları ve uygun tedavi ve bakımı almaları gerektiği açıklanmalıdır (Kavlak, 2004).

Özellikle ilk kez ebeveynlik deneyimi yaşayacak anne ve babaların öz güvenlerini artırmak ve bebek bakımı konusundaki yetkinliklerini geliştirmek amacıyla, eşleriyle birlikte doğum öncesi hazırlık sınıflarına katılmaları teşvik edilmeli ve bu sürece aktif olarak dahil olmaları sağlanmalıdır (Çitil, 2014). Babaların çocuk gelişimine katılımının önemi dikkate alındığında, ebe ve hemşirelerin ev ziyaretleri, hastane ortamı, çocuk sağlığı klinikleri ve antenatal sınıflar gibi alanlarda babaları destekleyerek çocukların gelişimini teşvik etme fırsatına sahip oldukları vurgulanmaktadır (Güleç ve Kavlak, 2015). Doğum öncesi hazırlık sınıflarına katılamayan anne ve babalar için ise doğum öncesi bakım hizmetlerini yürüten ebe ve hemşirelerin, bebek maketleriyle bebek bakımını öğretmeleri, emzirme eğitimi vermeleri ve danışmanlık sunmaları önerilmektedir. Ayrıca, güvenli bağlanmanın sağlanmasında ebeveynlerin arkadaşlarından, ailelerinden ve çevrelerinden aldıkları sosyal desteğin önemli bir rol oynadığı belirtilmektedir. Bu bağlamda, ebe ve hemşireler, gebelik ve doğum sonrası süreçte gebelerin karşılaştıkları zorluklarla başa çıkmalarına yardımcı olmak için sosyal destek sistemlerini değerlendirmeli ve bu sürece katkıda bulunabilecek kişilerin dahil edilmesini önermelidir (Çitil, 2014). Ayrıca, istenmeyen gebeliklerin, doğum öncesi bağlanmayı zayıflatıcı etkilerinin olduğu bilinmektedir. İstenmeyen gebeliklerin önlenmesi amacıyla, ebelerin etkin ve yaygın bir şekilde aile planlaması danışmanlığı hizmeti sunarak aileleri bu konuda bilgilendirmesi büyük önem taşımaktadır (Bekmezci ve Özkan, 2016). Anneliğin bakım felsefesi aile odaklı olduğundan,

gebelik dönemi, ebe ve hemşireler için çiftlere ihtiyaçlarına göre gerekli bilgilerin verildiği ve danışmanlık hizmeti sağlandığı kritik bir süreçtir. Bu süreçte yalnızca annenin fiziksel sağlığını ele almak yerine, çiftlerin iletişimini olumlu yönde geliştirmek ve baba-bebek bağını güçlendirmek amacıyla doğum öncesi bakım sürecine baba ve baba adaylarının aktif katılımı sağlanmalıdır. Anksiyete ve endişe düzeyleri yüksek olan, depresif özellikler gösteren baba ve baba adaylarının tespit edilmesi konusunda ebe ve hemşirelerin dikkatli olması, bu bireylere ihtiyaçlarına uygun destek sunmaları önemlidir (Güleç ve Kavlak, 2015). Sağlanan yeterli sosyal destek, doğum öncesi dönemde bağlanmayı güçlendirmede etkili bir rol oynar (Tunçel ve Süt, 2019).

Fiziksel belirtiler ve rahatsızlıkların yanı sıra, gebeler, sağlık profesyonellerinden yeterli destek alamadıklarında ifade edemedikleri endişe, kaygı ve korkular yaşayabilirler (Bekmezci, Özkan, 2016). Ebeveyn-bebek bağlanma sürecinin doğru şekilde değerlendirilmesi, kapsamlı bir gözlem ve yetkinlik gerektirir. Bu nedenle, ebe ve hemşireler, kadın ve ailesini yakından gözlemleyerek gebelik sürecine sağlıklı bir uyum sağlamalarını desteklemeli ve aile sağlığını koruma ve geliştirmeyi temel hedef olarak benimsemelidir. Gebelik dönemi boyunca yapılan rutin takiplerde, ebe/hemşireler, gebelerin doğum öncesi bağlanma düzeylerini değerlendirerek bağlanma eksikliklerini tespit etmelidir (Çitil, 2014; Erdemoğlu, 2016; Akarsu vd., 2017). Bu süreçte ebe/hemşireler, anne ve babaları desteklemeli, gözlem ve değerlendirmelerini dikkatlice yaparak aileyi bakıma dahil etmelidir. Ayrıca, bağlanmanın arttırılması için uygun kanıta dayalı uygulamalar hakkında bireyleri bilgilendirebilmelidirler (Çitil, 2014; Erdemoğlu, 2016; Akarsu vd., 2017).

Ebeveyn-bebek bağlanması, olumlu etkileşim ve deneyimlerle gelişen sosyo-bilişsel bir süreçtir. Bu süreçte, ebe/hemşireler ailedeki ikili ve üçlü ilişkilerdeki değişiklikleri tespit etmek, değerlendirmek ve aile içindeki uyumu düzenlemek için önemli bir rol oynar. Babaların sağlık profesyonellerinden destek almaları, yeni rollerine hazırlanmaları açısından büyük önem taşır. Sosyal destek, babaların yeni rollerine adaptasyonunu kolaylaştırır, ruh sağlıklarını iyileştirir ve evlilik ilişkilerini güçlendirir (Güleç ve Kavlak, 2014).

Ebe/hemşire, doğum masasında uygun koşullarda ilk beslenmeyi başlatabilir. Doğum sonrası erken emzirme ile anne ve bebek arasındaki birliktelik başlar. Aynı odayı paylaşmalarını sağlamak, annenin rolüne uyum sağlamasına ve bebeğiyle etkileşiminin artmasına yardımcı olur (Görak, 2002; Hofer, 2005; Çoban, 2003). Aileler, doğumdan hemen sonra bebeklerini

mutlaka görmeli ve kimliğinden emin olmalıdır. Bu süreçte, klinikteki katı kurallar gerektiğinde değiştirilmelidir (Çoban, 2003; Kavlak, 2004). Ailelere, bebeğe dokunmanın önemi vurgulanmalı, anne ve baba cesaretlendirilerek bebek bakımı öğretilmelidir. Anne ve babalar bebekleriyle "Kanguru bakımı"yla, yani tentene temas kurarak bağ kurmaya teşvik edilmelidir. Bebek, çıplak olarak annenin göğsü üzerine yatırılabilir veya dik konumda tutularak bir örtüyle sarılabilir (Kılıç, 2001). Ebe/hemşire, aileyi bebeğin bakımına katılmaya teşvik ederek, anne ile bebek arasındaki yakın teması sağlayarak ailenin bebeği algılama biçimini değerlendirmelidir (Çoban, 2003; Kavlak, 2004). Anne, bebeğin beslenmesi ve bakımı gibi görevleri yerine getirirken, olumsuz davranışları azalmakta ve bakım rolünde güven duygusu artmaktadır. Özellikle ilk kez ebeveynlik yapan anne ve babalar, bebekleriyle iletişim kurmaktan ve bakımını üstlenmekten çekinebilirler; bu nedenle onlara daha fazla zaman ayırılmalı ve uyum dönemlerinde destek sağlanmalıdır (Balcı, 1997). Bebeğin bakımına babanın da dahil edilmesi, eşlerin birbirlerinin duygularını anlamalarına yardımcı olabilir (Erdoğan, 2004).

Ebe/hemşire, annenin ve babanın davranışlarını dikkatlice gözlemlemeli, annenin bebeğine sevgi ve ilgi göstermemesi, bebeğinden mutlu olmaması, bebeği ile göz teması kurmaktan kaçınması veya babanın hastaneye gelmemesi gibi durumları tespit etmelidir. Bu tür durumlarda ebe/hemşire, uygun destekleyici eğitim vererek sorunu çözmeye yönelik adımlar atmalıdır (Balcı, 1997; Çoban, 2003; Kavlak, 2004; İşler ve Görak, 2007).

Ebe/hemşireler, emzirmenin başlatılması kadar sürdürülmesinde de sorumludur. Doğum anından itibaren anne sütünü artırma ve emzirmenin devamlılığını sağlama çabaları sürdürülmelidir. Özellikle çok genç ve ilk kez anne olan anneler, bu süreçte desteklenmeli ve danışmanlık hizmeti verilmelidir (Hofer, 2005; Geortz vd., 2001; Çoban, 2003). Ebe/hemşire, annenin bebeğini emzirmesi için ona yardımcı olmalı ve emzirmeye teşvik etmelidir. Anne taburcu olduktan sonra, etkileşimin sürdürülmesinin çocuğun gelişimi ve hayatı üzerinde büyük bir etkisi olduğunu açıklamalıdır (Siddiqui ve Hagglöf, 2000; Çoban, 2003).

Doğum sonrası dönemde anneler, bebeklerine zarar verme korkusu nedeniyle dokunmaktan, kucaklamaktan ve bakım yapmaktan çekinebilirler. Ayrıca, başarılı bir şekilde emzirememe gibi sorunlarla karşılaşabilirler. Ebe/hemşirelerin en önemli görevlerinden biri, annenin bebekle ilgili gereksinimlerini belirleyerek, anne kendine yeterli olana kadar ona destek sağlamaktır. Ebe/hemşire, anne ve bebek arasındaki ilişkiyi gözlemleyerek, ailenin bebeğiyle bağ kurma

sürecini iyi değerlendirmelidir. Gerektiğinde, ebe/hemşire anneye rol modeli olarak destek olmalıdır (Çoban, 2003; Kavlak, 2004).

Baba ile çocukları arasındaki güvenli bağlanma, çocuğun bilişsel ve ruhsal gelişimini etkiler. Babaların bu süreçteki katılımının önemli olduğu göz önünde bulundurulduğunda, ebe/hemşireler antenatal sınıflarda, çocuk sağlığı kliniklerinde, ev ziyaretlerinde ve hastane ortamında babaları çocukların gelişimini teşvik etmek amacıyla desteklemek için fırsatlar yaratabilirler. Ebe/hemşireler, babanın çocuklarla aktivitelere katılımının önemini annelere açıklamalı ve babaların çocuğun bakımına aktif katılımını teşvik etmelidirler (Güleç ve Kavlak, 2014). Bağlanmayı desteklemek adına ebeveynlere, bebekleriyle konuşmalarını, şarkı söylemelerini, onlara dokunmalarını ve bebeklerinin hareketlerini hissettiklerinde bu hareketleri saymalarını önerebilirler (Çitil, 2014; Salehi vd., 2019). Baba ile çocukları arasındaki güvenli bağlanma, çocukların ruhsal ve bilişsel gelişimini etkilediği için ebeler, babaların çocuklarıyla birlikte aktivitelere katılmasının önemini anneye açıklamalı ve babayı çocuğun bakımına dahil olması konusunda teşvik etmelidirler (Güleç ve Kavlak, 2015).

Doğum sonrası bakım sürecine dahil edilen eğitim ve destek programları, babaların çocuklarıyla daha fazla vakit geçirmesini ve etkileşimde bulunmalarını sağlayabilir. Ancak, babalar için hazırlanan bu programlar ve çocuklarla nasıl etkileşim kurulacağına dair araştırmalar henüz sınırlıdır. Bu nedenle, babaların çocuklarıyla daha fazla ve kaliteli zaman geçireceği, baba ve bebeğin birlikte katılacağı postpartum sınıfların geliştirilmesi ve uygulanması, baba-bebek etkileşimini güçlendirebilir ve güvenli bağlanmanın oluşmasına yardımcı olabilir (Güleç ve Kavlak, 2014).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı ve Türü

Araştırma T.C. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi Doğum Ünitesine başvuran gebelerin eşlerinin doğum öncesi baba bağlanma düzeylerinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı araştırma modeli kullanılmıştır.

3.2.Araştırmanın Soruları

Tezde ana hatlarıyla iki temel soruya cevap aranmıştır. Bu soruları şu şekilde ortaya koyabiliriz:

1. Doğuma gelen gebelerin eşlerinin doğum öncesi baba bağlanma düzeyleri ne düzeydedir?
2. Doğuma gelen gebelerin eşlerinin doğum öncesi bağlanma düzeylerini etkileyen faktörler nelerdir?

3.3.Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma, Nisan 2024-Ağustos 2024 tarihleri arasında İstanbul T.C. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi Doğum Ünitesinde, doğum için başvuran gebelerin eşleri ile görüşme ya da hasta yakını bilgilendirme sırasında yapılmıştır.

3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

İstanbul İlinde Avrupa yakasında bulunan T.C. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin 2022 yılı Ocak ayı ile 2022 yılı Aralık ayı arasında doğum için başvuran 4866 gebe sayısı çalışma evrenini oluşturmaktadır. Örneklem sayısı, evrendeki birey sayısının bilindiği durumlarda, örneklemdeki birey sayısını belirlemek için kullanılan formül ile hesaplanmıştır.

$$n = \frac{N\ t^2\ pq}{d^2\ (N-1) + t^2\ pq}$$

N: Evrendeki birey sayısı

n: Örnekleme alınan birey sayısı

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı

q: İncelenen olayın görülmeyiş sıklığı

t: Belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde t tablosundan bulunan teorik değer

d: Olayın görülüş sıklığına göre yapılmak istenen ± sapma

$n = \ 4866\square\ 1.96\square^2\ 0.50\square\ 0.50\square\square\ \ 0.05\square\square 2\square\ 4886 - 1\square + \ \ 1.96\square\square 2\square\ 0.50\square\ 0.50\square\square = 387$

n=387 minimum gebe sayısı

Çalışmanın gücü 1-β (β = II. tip hata olasılığı) olarak ifade edilir ve genel olarak araştırmaların %80 güce sahip olmaları gerekmektedir. Kayıplar göz önüne alındığında bu sayının %10 fazlası olan 450 olarak almanın daha uygun olduğu görülmektedir.

Dahil edilme kriterleri

- Çalışmaya katılmaya gönüllü olan
- Sözel iletişim kurulabilen,
- Soruları yanıtlayabilecek bilişsel yeterlikte olan,
- Eşi gebe kaldığı andan itibaren eşinin yanında olan,

Dışlanma kriterleri

- Genetik anomali tanısı olan gebelerin eşleri,
- Gebelik sürecinde eşinden ayrı olan baba adayları,

3.5.Araştırmanın Değişkenleri

Bağımsız değişkenler: Babaların yaş, evlilik yılı, çocuk sayısı gibi özellikleri, anne/babaya ait genetik ya da kronik hastalık durumu

Bağımlı değişkenler: Babaların doğum öncesi bağlanma düzeyleri

3.6.Veri Toplama Araçları

Veri toplanmasında Kişisel Bilgi Formu (Ek-2), Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği (DÖBBÖ) (Ek-3) kullanılmıştır.

3.6.1.Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın bağımsız değişkenleri hakkında bilgi toplamak için geliştirilen kişisel bilgi formu, gebelerin eşlerinin yaş, evlilik yılları, çocuk sayısı, eğitim durumu, genetik hastalık varlığı vs. gibi sosyodemografik/kişisel bilgileri öğrenmeye yönelik olarak 20 sorudan oluşmaktadır.

3.6.2.Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği (DÖBBÖ)

Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği (DÖBBÖ), John Condon (1993) tarafından geliştirilmiştir. Orijinal adı "Paternal Antenatal Attachment Scale (PAAS)" olan bu ölçek, 5'li Likert tipi bir değerlendirme aracıdır. Ölçekteki sorular, babaların son iki haftadaki deneyimleri temelinde, anne karnındaki bebeğe yönelik duygu ve düşüncelerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması ve geçerlik-güvenirlik çalışması, Benli ve Aksoy Derya tarafından 2019 yılında bir Yüksek Lisans Tez çalışması kapsamında gerçekleştirilmiştir. Toplam 16 maddeden oluşan DÖBBÖ'de 9 ters madde bulunmaktadır. Bu maddeler ters çevrilerek puanlanmaktadır. Ters maddeler: 1, 3, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 15; düz maddeler ise 2, 4, 9, 10, 11, 14 ve 16'dır. Ölçekten alınabilecek puanlar, minimum 16 ve maksimum 80 arasında değişmektedir. Ayrıca, "bağlanmanın niteliği" ve "bağlanmaya harcanan zaman" olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır. "Bağlanmanın niteliği" alt boyutu 8 madde (1, 2, 3, 7, 9, 11, 12, 16), "bağlanmaya harcanan zaman" alt boyutu ise yine 8 maddeyi (4, 5, 8, 10, 14, 15) kapsamaktadır. Altıncı ve on üçüncü maddeler ise ters yönde puan almakta olup alt boyutlara dâhil edilecek kadar güçlü bir şekilde yüklenmemektedir. Ancak ölçek toplam puanına eklenmektedir. Bu iki maddenin birincisi bebek bekleyen babanın, bebek için bir isim hakkında net fikirleri olup olmadığı, ikincisi de fetüsün yaşayan bir canlı veya henüz hayatta olup olmadığı hakkındaki düşünceleri ile ilgilidir. Maddeler 1-5 arasında puanlanmakta olup, alt boyutlardan alınabilecek puanlar şu şekildedir: "Bağlanmanın niteliği" alt boyutundan minimum 8, maksimum 40 puan alınabilir. "Bağlanmaya harcanan zaman" alt boyutundan minimum 6, maksimum 30 puan alınabilir. DÖBBÖ'nin Cronbach's alfa güvenirlik katsayısı 0. 82 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin kesme noktası bulunmamakla birlikte, ölçekten alınan puan arttıkça doğum öncesi baba bağlanma düzeyinin yüksek olduğu kabul edilmektedir.

3.7.Verilerin Toplanması

Araştırmacı tarafından, araştırma ile ilgili bilgilendirme (Ek-1) yaptıktan sonra çalışmaya katılmaya gönüllü kabul eden baba adaylarına kişisel bilgi formu (Ek-2) ve doğum öncesi baba bebek bağlanması ölçeği (Ek-3) verilip gebeleri eşleri ile görüştürme ya da gebe yakının bilgilendirme sırasında 20-25 dk yüz yüze görüşülerek veriler toplanmıştır.

3.8.Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

İstatistiksel analizler IBM SPSS version 26 yazılımı kullanılarak yapıldı. Değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu görsel (histogram ve olasılık grafikleri) ve analitik yöntemler (Kolmogorov-Smirnov/Shapiro-Wilk testler) kullanılarak incelendi.

Analiz sonuçları nicel veriler için ortalama, standart sapma, ortanca (minimum – maksimum) şeklinde ve kategorik veriler frekans (yüzde) olarak sunuldu. Tanımlayıcı analizler normal dağılmayan verilerde değişkenler için ortanca ve çeyrekler arası aralık kullanılarak verildi. Ordinal ve nominal değişkenler için ise sayı ve % verildi. Sayısal değerlerin gruplar arasında karşılaştırılmasında; iki grup için bağımsız gruplar arasında Mann Whitney U testi, ikiden fazla grup arasında ise Kruskal Wallis testi kullanıldı. İkiden fazla grup için anlamlı sonucun hangi gruplar arasındaki farktan kaynaklandığını bulmak için ikili karşılaştırmalar yapıldı. Kategorik değişkenler arası ilişkiyi incelemek için Ki-kare testi (Pearson ki-kare, Yates düzeltmeli ki-kare veya Fisher kesin ki-kare) kullanıldı. Değişkenler arasındaki ilişkiye Spearman Korelasyon analizi ile bakıldı. İstatistiksel anlamlılık için toplam tip-1 hata düzeyi %5 olarak belirlendi. İstatistiksel kararlarda $p<0,05$ düzeyi istatistiksel olarak anlamlı olarak kabul edildi.

3.9.Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmanın yapılabilmesi için İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Etik Kurulu'ndan (Ek-5) ve çalışmanın yapılacağı ilgili kurumdan yazılı onay izni (Ek-6) alınmıştır. Örneklem kapsamına alınan her bir baba adayına araştırma öncesinde araştırmanın amacına yönelik açıklama yapıldıktan sonra gönüllü olarak katılmak isteyen gebelerin eşleri bilgilendirilerek yazılı olarak onam formu (Ek-1) alınmıştır. Ayrıca çalışmada kullanılacak olan veri toplama araçları ile ilgili yazılı izin (Ek-4) alınmıştır.

3.10.Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmadan elde edilen veriler, çalışmaya katılan yalnızca bir hastanenin Doğum Ünitesi Birimine başvuran ve orada eşleri doğum yapan baba adaylarının görüşleri ile sınırlıdır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Araştırma doğum için İstanbul İlinde bulunan T.C. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi Doğum Ünitesine başvuran 450 baba adayı ile gerçekleştirilmiştir. Bu bölümde çalışmaya katılan baba adaylarının tanımlayıcı özelliklerine ilişkin bulgular incelenmiş ve tablo halinde gösterilmiştir.

4.1.Doğuma Gelen Gebelerin Eşlerinin Tanımlayıcı Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 4.1: Katılımcıların Sosyodemografik özelliklerinin dağılımı (n=450)

Sosyo-Demografik Özellikler ve Tanımlayıcı Özellikler

Katılımcıların Yaş Ortalaması		17-56 yıl	34.17±9.067
Değişkenler		**n**	**%**
Eğitim Durumu	Okuryazar	19	4.22
	İlkokul	100	22.22
	Ortaokul	127	28.22
	Lise	114	25.33
	Üniversite	72	16.00
	Yüksek Lisans	18	4.01
Çalışma Durumu	Çalışmayan	80	17.78
	Çalışan	370	82.22
Çalışma Şekli	Çalışmıyor	80	17.78
	Tüm gün	297	66.00
	Yarım gün/ Belirli saatler	73	16.22
Aile Tipi	Çekirdek	334	74.22
	Geniş Aile	116	25.78

Değişkenler		n	%
Sosyal Güvence Durumu	Yok	94	20.89
	Var	356	79.1
Gelir Durumu	Gelir giderden az	176	39.11
	Gelir gidere denk	215	47.78
	Gelir giderden fazla	59	13.11
Yaşadığı Yer	İl	249	55.33
	İlçe	152	33.78
	Köy	49	10.89
Evlilik Süresi	1-5 yıl	224	49.78
	6-10 yıl	131	29.11
	11 yıl ve üzeri	95	21.11
Çocuk Sayısı	Hiç çocuk yok	50	11.11
	1çocuk	118	26,22
	2 çocuk	120	26.67
	3 çocuk	95	21.11
	4 çocuk ve üzeri	67	14.89
Gebeliğe Bağlı Hastalık Durumu	Yok	419	93.10
	Var	31	6.90
Engelli Çocuk Varlığı	Yok	434	96.44
	Var	16	3.56
Gebeliğin Planlı Olma Durumu	Planlısız	174	38.67
	Planlı	276	61.33
Bebeğin Cinsiyeti	Erkek	224	49.78
	Kız	218	48.44
	Bilinmiyor	8	1.78

Değişkenler		n	%
İstenen Bebek Cinsiyeti	Erkek	47	10.44
	Kız	90	20.00
	Fark etmez	313	69.56
Baba Olmaya Hazır Olma Durumu	Hazır değil	16	3.56
	Hazır	434	96.44
Bilgi Kaynakları	Sağlık Profesyonelleri	201	44.67
	Aile Büyükleri	147	32.67
	Akrabalar	31	6.89
	Arkadaşlar	8	1.78
	İnternet	48	10.67
Baba Meslek Dağılımı	Memur	43	9.6
	Emekli	28	6.2
	İşçi	228	50.7
	Serbest Meslek	97	21.6
	Diğer (Çiftçi, Aşçı vd.)	54	11.9

Araştırmaya katılan babaların sosyodemografik özelliklerini ayrıntılı bir şekilde Tablo 4.1.'de sunulmaktadır. Katılımcıların eğitim düzeyine bakıldığında, en büyük grup %28.22 ile ortaokul mezunlarıdır, bunu %25.33 ile lise mezunları ve %22.22 ile ilkokul mezunları takip etmektedir. Ayrıca katılımcıların %82.22'si çalışmakta olup, çalışanların %66'sı tam gün işte, %16,22'si yarı zamanlı veya belirli saatlerde çalışmaktadır. Çoğunluğun (%74.22) çekirdek aile yapısına sahip olduğu ve %79.11'inin sosyal güvencesi bulunduğu gözlemlenmiştir. Gelir durumuna ilişkin olarak katılımcıların %47.78'i gelirlerinin giderlerine denk olduğunu belirtirken, %39.11'i gelirinin giderinden az olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların %55.33'ü şehirlerde yaşamakta ve %49.78'i evlilik süreleri 1-5 yıl arasında olan kişilerdir. Çocuk sayısı açısından, %26.67'sinin 2 çocuğu bulunurken, %11.11'inin hiç çocuğu yoktur. Çoğunluğunun (%26.67'sinin) çocuğu olan babaların %3.56'sının engelli çocuğu vardır.

Katılımcıların %61.33'ü mevcut gebeliklerinin planlı olduğunu ve %6.89'u bu gebelikle ilgili sorun yaşadıklarını belirtmiştir. Ayrıca, katılımcıların %96.44'ü baba olmaya hazır olduklarını ifade ederken, gebelikle ilgili bilgi kaynaklarının çoğunluğunu (%44.67) sağlık profesyonelleri oluşturmuştur. Babaların bebeklerinin cinsiyetinin ne olmasını istediği konusunda verdiği cevap çoğunlukla (%69.56'sı) ''fark etmez'' olarak belirtmiştir. Babaların çoğunluğu (%49.78'i) erkek bebek beklemektedir. Mesleki dağılıma bakıldığında, katılımcıların %50.7'si işçi olarak çalışmakta olup, %21.6'sı serbest meslek sahibidir. Diğer meslek gruplarında düşük oranlarda (%11.9) aşçı, çiftçi gibi meslekler bulunmaktadır.

4.2.Doğuma Gelen Gebelerin Eşlerinin Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeğinden Elde Edilen Puanlar ve Alt Boyutlara İlişkin Bulgular

Tablo 4.1.1: Katılımcıların Yaş DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutları Arasındaki İlişki

Değişken		Yaş	DÖBBÖ toplam puan	Bağlanma niteliği alt boyut puanı	Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı
Yaş	r	1.000			
	p				
	n	450			
DÖBBÖ toplam puan	r	-0.217**	1.000		
	p	***0.000**			
	n	450	450		
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	r	-0.205**	0.885**	1.000	
	p	***0.000**	0.000		
	n	450	450	450	
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	r	-0.206**	0.913**	0.632**	1.000
	p	****0.000**	0.000	0.000	
	n	450	450	450	450

Spearman korelasyon, X; ortalama, SS; Standart Sapma, **p<0.01, *p<0.05

Katılımcıların yaşı ile DÖBBÖ toplam ve boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 4.1.1'de gösterilmiştir. Yaş ile DÖBBÖ toplam puan ve alt boyutları arasındaki ilişkileri Spearman korelasyon testiyle analiz edildi. Bu testte $p<0,01$anlamlılık düzeyinde istatistiksel anlamlı ilişki bulunmuştur. Yaş arttıkça DÖBBÖ toplam puan düşme eğilimi göstermektedir. Korelasyon katsayısının negatif olması, yaş arttıkça DÖBBÖ toplam puanın azaldığını, yani bağlanma seviyesinin azalma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Buna göre yaş ile DÖBBÖ toplam ve boyut puanları arasında istatistiksel olarak negatif yönlü zayıf bir ilişki olduğu (sırasıyla $r= -0.217, 0.205, 0.206$ ve $p=0.000$) belirlenmiştir.

Tablo 4.1.2: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	Çalışma Durumu	n	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	p
					25	50 Median	75		
DÖBBÖ toplam puan	Çalışmayan	80	61.99±9.03	36.00-77.00	56.00	64.00	68.00	Z=-2.680	**0.001
	Çalışan	370	65.06±7.92	39.00-80.00	59.00	65.50	71.00		
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	Çalışmayan	80	32.78±4.64	21.00-40.00	29.00	34.00	36.00	Z= -3.347	**0.007
	Çalışan	370	34.68±4.07	19.00-40.00	32.00	35.00	38.00		
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	Çalışmayan	80	29.21±5.13	14.00-39.00	25.25	29.50	32.00	Z=-1.854	0.064
	Çalışan	370	30.38±4.78	16.00-40.00	27.00	31.00	34.00		

Z: Mann Whitney U test istatistiği, , X; ortalama, SS; Standart Sapma, p: İstatistiksel anlamlılık, **p<0.01,*p<0.05

Tablo 4.1.2'de katılımcıların çalışma durumuna göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutlarından puanlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir (p<0.05). Buna göre çalışan babaların DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyut puanı

çalışmayan babalara göre daha yüksektir. Ancak bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı açısında çalışan ve çalışmayan babalara arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur($p>0.05$).

Tablo 4.1.3: Katılımcıların Sosyal Güvence Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve AltBoyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	Sosyal Güvence Durumu	N	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	p
					25	50 (Median)	75		
DÖBBÖ toplam puan	Yok	94	61.84±8.40	43.00-77.00	55.00	63.00	68.00	Z=-3.340	**0.001
	Var	356	65.22±8.01	36.00-80.00	60.00	66.00	71.00		
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	Yok	94	33.40±4.23	22.00-40.00	30.00	34.00	36.25	Z= -2.534	**0.011
	Var	356	34.58±4.21	19.00-40.00	32.00	35.00	38.00		
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	Yok	94	28.44±4.99	16.00-37.00	25.00	29.00	32.00	Z=-3.574	**0.000
	Var	356	30.63±4.72	14.00-40.00	27.00	31.00	34.00		

Z: Mann Whitney U test istatistiği, X; ortalama, SS; Standart Sapma, p: İstatistiksel anlamlılık, **p<0.01,*p<0.05

Tablo 4.1.3'de katılımcıların sosyal güvenlik durumuna göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldığı puanlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir (p<0.05). Bu anlamlı fark, Mann-Whitney U testi ile bulunmuş ve buna göre sosyal güvencesi olan babaların DÖBBÖ toplam ve boyut puanları sosyal güvencesi olmayan babalara göre daha yüksektir.

Tablo 4.1.4: Katılımcıların Aile Tipine Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	Aile Tipi	n	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	p
					25	50 (Median)	75		
DÖBBÖ toplam puan	Çekirdek	334	64.31±8.30	36.00-80.00	58.00	65.00	70.00	Z=-0.848	0.396
	Geniş	116	65.11±7.93	46.00-80.00	60.00	66.00	71.00		
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	Çekirdek	334	34.23±4.34	19.00-40.00	32.00	35.00	38.00	Z= -0.631	0.528
	Geniş	116	34.64±3.92	25.00-40.00	32.00	35.00	38.00		
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	Çekirdek	334	30.07±4.82	14.00-40.00	26.00	30.00	34.00	Z=-0.958	0.338
	Geniş	116	30.47±4.97	16.00-40.00	27.25	31.00	34.00		

Z: Mann Whitney U test istatistiği, X; ortalama, SS; Standart Sapma, p: İstatistiksel anlamlılık, **p<0.01,*p<0.05

Tablo 4.1.4'te katılımcıların aile tipine göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldığı puanlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık yoktur (p>0.05).

Tablo 4.1.5: Katılımcıların Eş/Kendisinde Genetik Hastalık Olup Olmama Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	Kendisi/ Eşinde Genetik Hastalık Varlığı	n	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	p
					25	50 Median	75		
DÖBBÖ toplam puan	Yok	433	64.58±8,12	36.00-80.00	59.00	65.00	71.00	Z=--0.753	0.451
	Var	17	62.71±10.29	46.00-77.00	53.50	62.00	73.00		
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	Yok	433	34.41±4.17	19.00-40.00	32.00	35.00	38.00	Z= -1.379	0.168
	Var	17	32.53±5.46	23.00-40.00	28.50	33.00	37.00		
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	Yok	433	30.18±4.84	14.00-40.00	27.00	30.00	34.00	Z=-0.033	0.973
	Var	17	30.18±5.34	21.00-37.00	25.00	29.00	36.00		

Z: Mann Whitney U test istatistiği, X; ortalama, SS; Standart Sapma, p: İstatistiksel anlamlılık, **p<0.01,*p<0.05

Tablo 4.1.5'e göre katılımcıların kendisi/ eşinde genetik hastalık olma durumuna göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldığı puanlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık yoktur (p>0.05).

Tablo 4.1.6: Katılımcıların Eş/Kendisinde Kronik Hastalık Olup Olmama Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	Kendisi/ Eşinde Kronik Hastalık Varlığı	n	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	p
					25	50 Median	75		
DÖBBÖ toplam puan	Yok	416	64.62±8.23	36.00-80.00	59.00	65.00	71.00	Z=-1.070	0.285
	Var	34	63.26±7.90	50.00-78.00	55.00	64.00	70.00		
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	Yok	416	34,37±4,25	19,00-40,00	32,00	35,00	38,00	Z= -0.752	0.452
	Var	34	33.97±4.09	23.00-40.00	31.00	33.50	38.00		
Bağlanma için alt boyut puanı harcanan zaman alt boyut puanı	Yok	416	30.25±4.84	14.00-40.00	27.00	30.00	34.00	Z=-1.163	0.245
	Var	34	29.29±4.99	21.00-38.00	25.00	29.50	33.00		

Z: Mann Whitney U test istatistiği, X; ortalama, SS; Standart Sapma, p: İstatistiksel anlamlılık, **p<0.01,*p<0.05

Tablo 4.1.6'ya göre katılımcıların kendisi/ eşinde kronik hastalık olma durumuna göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldığı puanlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık yoktur (p>0.05).

Tablo 4.1.7: Katılımcıların Eşinde Gebeliğe Bağlı Hastalık Olup Olmama Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	Gebeliğe Bağlı Hastalık Varlığı	n	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	p
					25	50 Median	75		
DÖBBÖ toplam puan	Yok	419	64.60±8.07	36.00-80.00	59.00	65.00	71.00	Z=-0.546	0.585
	Var	31	63.35±9.95	46.00-80.00	53.00	65.00	70.00		
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	Yok	419	34.41±4.16	19.00-40.00	32.00	35.00	38.00	Z= -0.978	0.328
	Var	31	33.35±5.10	23.00-40.00	31.00	34.00	37.00		
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	Yok	419	30,19±4,79	14,00-40,00	27,00	30,00	34,00	Z=-0,075	0,941
	Var	31	30,00±5,70	19,00-40,00	25,00	31,00	34,00		

Z: Mann Whitney U test istatistiği, X; ortalama, SS; Standart Sapma, p: İstatistiksel anlamlılık, **p<0.01,*p<0.05

Tablo 4.1.7'ye göre katılımcıların eşinde gebeliğe bağlı hastalık olup olmama durumuna göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldığı puanlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık yoktur (p>0.05).

Tablo 4.1.8: Katılımcıların Engelli Çocuğu Olup Olmama Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	Engelli Çocuk Varlığı	n	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	p
					25	50 Median	75		
DÖBBÖ toplam puan	Yok	434	64.49±8.24	36.00-80.00	58.00	65..00	71.00	Z= -0.288	0.773
	Var	16	65.13±7.26	49.00-75.00	59.50	66.00	71.75		
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	Yok	434	34.32±4.24	19.00-40.00	32.00	35.00	38.00	Z= -0.315	0.753
	Var	16	34.69±4.16	24.00-40.00	32.25	35.50	38.00		
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	Yok	434	30.17±4.89	14.00-40.00	27.00	30.00	34.00	Z=-0,136	0.892
	Var	16	30.44±3.79	25.00-37.00	27.00	30.50	34.00		

Z: Mann Whitney U test istatistiği, X; ortalama, SS; Standart Sapma, p: İstatistiksel anlamlılık, **p<0.01,*p<0.05

Tablo 4.1.8'e göre katılımcıların engelli çocuğunun olup olmaması DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldığı puanlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık ortaya çıkmamıştır(p>0.05).

Tablo 4.1.9: Katılımcıların Eşlerinin Gebeliğinin Planlı Olup Olmama Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	Eş Gebelik Planlı Olup Olmama Durumu	n	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	p
					25	50 Median	75		
DÖBBÖ toplam puan	Plansız	174	62.30±8.21	36.00-79.00	56.00	63.00	69.00	Z= -4.465	**0.000
	Planlı	276	65.91±7.90	39.00-80.00	61.00	67.00	72.00		
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	Plansız	174	33.43±4.28	21.00-40.00	31.00	34.00	37.00	Z= -3.705	**0.000
	Planlı	276	34.91±4.11	19.00-40.00	32.00	36.00	38.00		
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	Plansız	174	28.87±4.92	14.00-40.00	25.75	29.00	33.00	Z=-4.510	**0.000
	Planlı	276	31.00±4.64	16.00-40.00	28.00	31.00	34.00		

Z: Mann Whitney U test istatistiği, X; ortalama, SS; Standart Sapma, p: İstatistiksel anlamlılık, **p<0.01,*p<0.05

Tablo 4.1.9'de katılımcıların eşlerinin gebeliğinin planlı olup olmama durumuna göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve Bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldığı puanlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık olduğu görülmüştür (p<0.05). Buna göre eşinin gebeliği planlı olan babaların DÖBBÖ toplam ve boyut puanları eşinin gebeliği planlı olmayan babalara göre daha yüksektir.

Tablo 4.1.10: Katılımcıların Baba Olmaya Hazır Olup Olmama Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	Baba Olmaya Hazır/Hazır Değil	n	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	P
					25	50 Median	75		
DÖBBÖ toplam puan	Hazır değil	16	62.00±9.49	45.00-80.00	55.50	63.00	69.50	Z= -1.161	0.246
	Hazır	434	64.61±8.15	36.00-80.00	59.00	65.00	71.00		
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	Hazır değil	16	33.38±5.32	22.00-40.00	29.50	35.00	37.50	Z= -0.568	0.570
	Hazır	434	34.37±4.19	19.00-40.00	32.00	35.00	38.00		
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	Hazır değil	16	28.63±5.06	21.00-40.00	24.00	28.00	32.00	Z=-1.511	0.131
	Hazır	434	30.23±4.84	14.00-40.00	27.00	30.00	34.00		

Z: Mann Whitney U test istatistiği, X; ortalama, SS; Standart Sapma, p: İstatistiksel anlamlılık, **p<0.01,*p<0.05

Tablo 4.1.10'a göre katılımcıların baba olmaya hazır olup olmama sorusuna verdiği cevaba göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldığı puanlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık ortaya çıkarmamıştır(p>0.05).

Tablo 4.1.11: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	Eğitim Durumu	N	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	p
					25	50 (Median)	75		
DÖBBÖ toplam puan	Okuryazar	19	63.63±7.98	49.00-77.00	57.00	65.00	69.00	X^2=7.596	0.180
	İlkokul	100	62.87±8.24	36.00-78.00	57.25	64.50	69.00		
	Ortaokul	127	64.65±7.56	37.00-77.00	60.00	65.00	71.00		
	Lise	114	64.69±8.41	43.00-80.00	58.00	65.00	71.25		
	Üniversite	72	65.67±8.43	39.00-80.00	60.00	66.00	72.00		
	Yüksek lisans	18	67.83±9.49	46.00-80.00	62.75	65.50	78.00		
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	Okuryazar	19	32.47±5.15	24.00-40.00	28.00	34.00	37.00	X^2 = 6.047	0.302
	İlkokul	100	33,74±4,20	21,00-40,00	31,00	35,00	37,00		
	Ortaokul	127	34.63±4.01	22.00-40.00	32.00	35.00	38.00		
	Lise	114	34.59±4.16	25.00-40.00	32.00	35.50	38.00		
	Üniversite	72	34.63±4.34	19.00-40.00	31.25	35.00	38.00		
	Yüksek lisans	18	34.83±4.76	26.00-40.00	31.75	35.00	40.00		

Tablo 4.1.11: Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	Eğitim Durumu	n	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	p
					25	50 (Median)	75		
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	Okuryazar	19	31.16±3.48	25.00-37.00	29.00	31.00	34.00		
	İlkokul	100	29.13±4.94	15.00-38.00	25.25	29.00	32.75		
	Ortaokul	127	30.02±4.60	14.00-38.00	27.00	30.00	34.00		
	Lise	114	30.11±5.02	18.00-40.00	26.00	31.00	33.25	X^2=13.267	***0.021**
	Üniversite	72	31.04±4.73	20.00-40.00	28.00	31.00	35.00		
	Yüksek lisans	18	33.00±5.53	20.00-40.00	29.50	34.00	38.00		
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı ikili karşılaştırma	İlkokul	100	62.87±8.24	36.00-78.00	57.25	64.50	69.00	*** Z= -2.369	***0.018**
	Üniversite	72	65.67±8.43	39.00-80.00	60.00	66.00	72.00		
	İlkokul	100	62.87±8.24	36.00-78.00	57.25	64.50	69.00	*** Z= -2.925	****0.003**
	Yüksek lisans	18	67.83±9.49	46.00-80.00	62.75	65.50	78.00		
	Ortaokul	127	64.65±7.56	37.00-77.00	60.00	65.00	71.00	*** Z= -2.428	***0.015**
	Yüksek lisans	18	67.83±9.49	46.00-80.00	62.75	65.50	78.00		
	Lise	114	64.69±8.41	43.00-80.00	58.00	65.00	71.25	*** Z= -2.316	***0.021**
	Yüksek lisans	18	67.83±9.49	46.00-80.00	62.75	65.50	78.00		

X^2*: Kruskal Wallis test istatistiği,* X; ortalama, SS; Standart Sapma, ***Mann Whitney U Testi Z:Anlamlılığın kaynağı , p: İstatistiksel anlamlılık, **p<0.01,*p<0.05 ***Z=(2-5, 2-6, 3-6,4-6)

Katılımcıların eğitim durumuna göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutlarının karşılaştırılması Tablo 4.1.11'da gösterilmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların eğitim düzeylerine göre DÖBBÖ toplam puanı ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılığın olup olmadığı normal dağılım göstermeyen ölçümler için gruplar arasında farklılıkları değerlendirmek için Kruskal Wallis analizi yapılmıştır. Katılımcıların eğitim durumuna göre DÖBBÖ toplam puanı ve bağlanma niteliği alt boyutu aldıkları puanlar arasında istatistiki anlamlı farklılığın bulunmadığı gözlenmiştir ($p>0.05$). Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanında katılımcıların eğitim düzeylerine göre aralarında istatistiki anlamlı farklılık bulunduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Farklılığın hangi gruplar arasında bulunduğunu saptamak için ikili gruplar ile Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Bu farkın ilkokul mezunları ile üniversite, yüksek lisans mezunları ve ortaokul ve lise mezunlarının yüksek lisans mezunları arasındaki farktan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Tablo 4.1.12: Katılımcıların Çalışma Şekline Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	Çalışma Şekli	n	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	p
					25	50 (Median)	75		
DÖBBÖ toplam puan	Çalışmıyor	67	62.22±9.48	36.00-77.00	55.00	65.00	70.00		
	Tam gün	297	65.01±7.82	45.00-80.00	59.50	66.00	71.00	X^2=0.170	0.680
	Yarım gün/Belirli saat	86	64.58±8.24	39.00-80.00	59.75	65.00	71.00		
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	Çalışmıyor	67	32.87±4.78	21.00-40.00	29.00	34.00	37.00		
	Tam gün	297	34.67±4.01	22.00-40.00	32.00	35.00	38.00	X^2 =0.273	0.601
	Yarım gün/Belirli saat	86	34.35±4.34	19.00-40.00	32.00	34.50	38.00		
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	Çalışmıyor	67	29.36±5.40	14.00-39.00	25.00	30.00	33.00		
	Tam gün	297	30.34±4.70	16.00-40.00	27.00	30.00	34.00	X^2 =0.023	0.880
	Yarım gün/Belirli saat	86	30.23±4.93	18.00-40.00	27.00	31.00	34.00		

X^2: Kruskal Wallis test istatistiği, X; ortalama, SS; Standart Sapma, ***Mann Whitney U Testi Z:Anlamlılığın kaynağı , p: İstatistiksel anlamlılık, **p<0.01,*p<0.05

Tablo 4.1.12'e göre katılımcıların çalışma şekline göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldığı puanlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık ortaya çıkarmamıştır(p>0.05).

Tablo 4.1.13: Katılımcıların Gelir Gider Durumuna Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	Gelir Gider Durumu	n	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	p
					25	50 (Median)	75		
DÖBBÖ toplam puan	Geliri giderinden az	176	64.31±8.27	37.00-80.00	58.00	65.00	71.00	X^2=0.452	0.798
	Geliri giderine eşit	215	64.52±8.00	36.00-80.00	59.00	65.00	70.00		
	Geliri giderinden fazla	59	65.08±8.84	39.00-80.00	60.00	66.00	73.00		
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	Geliri giderinden az	176	34.32±4.16	22.00-40.00	32.00	35.00	38.00	X^2 =0.454	0.797
	Geliri giderine eşit	215	34.30±4.19	21.00-40.00	32.00	35.00	38.,00		
	Geliri giderinden fazla	59	34.53±4.70	19.00-40.00	32.00	35.00	38.00		
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	Geliri giderinden az	176	29.99±4.90	14.00-40.00	26.00	30.00	33.75	X^2 =0.518	0.772
	Geliri giderine eşit	215	30.22±4.72	15.00-40.00	27.00	30.00	34.00		
	Geliri giderinden fazla	59	30.56±5.24	20.00-40.00	27.00	31.00	35.00		

X^2: Kruskal Wallis test istatistiği, X; ortalama, SS; Standart Sapma, ***Mann Whitney U Testi Z:Anlamlılığın kaynağı , p: İstatistiksel anlamlılık, **p<0.01,*p<0.05

Tablo 4.1.13'e göre katılımcıların gelir durumuna göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldığı puanlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık ortaya çıkarmamıştır(p>0.05).

Tablo 4.1.14: Katılımcıların En Uzun Yaşadığı Yere Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	En Uzun Yaşadığı Yer	n	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	p
					25	50 (Median)	75		
DÖBBÖ toplam puan	İl	249	65.97±7.88	39.00-80.00	61.00	67.00	72.00	X^2=19.600 *** Z= -4.496	***0.000**
	İlçe	152	62.46±8.00	43.00-80.00	56.25	63.00	68.00		
	Köy	49	63.47±9.05	36.00-79.00	59.50	65.00	70.00		
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	İl	249	35.05±4.14	19.00-40.00	32.50	36.00	38.00	X^2 = 20.950 *** Z= -4.379	***0.000**
	İlçe	152	33.24±4.16	23.00-40.00	31.00	33.00	36.75		
	Köy	49	34.10±4.26	21.00-40.00	32.00	35.00	37.00		
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	İl	249	30.92±4.69	18.00-40.00	28.00	31.00	34.00	X^2 =13.876 *** Z= -3.621	***0.000**
	İlçe	152	29.22±4.72	18.00-40.00	25.00	29.00	33.00		
	Köy	49	29.37±5.51	14.00-39.00	26.00	30.00	33.00		

X^2: Kruskal Wallis test istatistiği, X; ortalama, SS; Standart Sapma, ***Mann Whitney U Testi Z:Anlamlılığın kaynağı , p: İstatistiksel anlamlılık, **p<0.01,*p<0.05 ***Z=(1-3)

Katılımcıların en uzun yaşadığı yere göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutlarının karşılaştırılması Tablo 4.1.14'de gösterilmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların en uzun yaşadığı yere göre DÖBBÖ toplam puanı ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılığın olup

olmadığı normal dağılım göstermeyen ölçümler için Kruskal Wallis analizi yapılmıştır. Katılımcıların en uzun yaşadığı yere göre DÖBBÖ toplam puanı ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutunda aldıkları puanlar arasında istatistiki anlamlı farklılık vardır ($p<0.05$). Bu farkın hangi gruplar arasındaki farktan kaynaklandığını belirlemek için yapılan Mann Whitney U testi ile farkın ilde yaşayan babaların köyde yaşayan babaların arasındaki farktan kaynaklandığı, DÖBBÖ toplam puanı ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutunda aldıkları puanların ilde yaşayan babalardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.1.15: Katılımcıların Evlilik Süresine Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	Evlilik Süresi	n	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	p
					25	50 (Median)	75		
DÖBBÖ toplam puan	1-5 yıl	224	66.21±8.44	39.00-80.00	61.00	67.00	73.00		
	6-10	131	63.38±7.21	46.00-76.00	58.00	64.00	70.00	X^2=21.035	***0.000**
	11 yıl ve üstü	95	62.08±8.13	36.00-77.00	57.00	63.00	68.00		
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	1-5 yıl	224	34.90±4.42	19.00-40.00	32.00	36.00	39.00		
	6-10	131	34.22±3.81	25.00-40.00	31.00	35.00	37.00	X^2 = 14.927	***0.001**
	11 yıl ve üstü	95	33.18±4.14	21.00-40.00	30.00	34.00	36.00		
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	1-5 yıl	224	31.31±4.92	16.00-40.00	28.00	32.00	35.00		
	6-10	131	29.16±4.33	18. 00-38.00	26.00	29.00	33.00	X^2 =25.629	***0.000**
	11 yıl ve üstü	95	28.91±4.81	14.00-38.00	26.00	29.00	32.00		

X^2: Kruskal Wallis test istatistiği, X; ortalama, SS; Standart Sapma, ***Mann Whitney U Testi Z:Anlamlılığın kaynağı , p: İstatistiksel anlamlılık, **p<0.01,*p<0.05 ***Z=(1-2, 1-3)

Katılımcıların evlilik sürelerine göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutlarının karşılaştırılması Tablo 4.1.15'de gösterilmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların evlilik sürelerine göre DÖBBÖ toplam puanı ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılığın olup olmadığı

normal dağılım göstermeyen ölçümler için Kruskal Wallis analizi yapılmıştır. Katılımcılar evlilik sürelerine göre DÖBBÖ toplam puanı ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutunda aldıkları puanlar arasında istatistiki anlamlı farklılık vardır ($p<0.05$). Bu farkın hangi gruplar arasındaki farktan kaynaklandığını belirlemek için yapılan Mann Whitney U testi ile farkın 1-5 yıl evli olan babaların 6-10 yıl evli babaların arasındaki farktan ve 1-5 yıl evli olan babaların 11 yıl üstü evli olan babalarla arasındaki farktan kaynaklanmıştır.

Tablo 4.1.16: Katılımcıların Sahip Olduğu Çocuk Sayısına Göre DÖBBÖ Toplam ve AltBoyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	Çocuk Sayısı	n	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	p
					25	50 Median	75		
DÖBBÖ toplam puan	Çocuk yok	50	68.40±7.54	49.00-80.00	63.00	69.00	75.00		
	1 çocuk	118	65.89±8.67	45.00-80.00	60.00	67.00	72.00		
	2 çocuk	120	64.04±8.19	39.00-79.00	58.00	65.00	70.75	X^2=24.256	****0.000**
	3 çocuk	95	62.44±6.80	48.00-78.00	57.00	63.00	68.00		
	4 çocuk	67	62.97±8.48	36.00-77.00	58.00	64.00	69.00		
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	Çocuk yok	50	35.50±4.02	24.00-40.00	33.00	36.00	39.00		
	1 çocuk	118	34.69±4.69	22.00-40.00	31.75	36.00	39.00		
	2 çocuk	120	34.41±4.16	19.00-40.00	32.00	35.00	38.00		
	3 çocuk	95	28.71±4.05	18.00-38.00	26.00	29.00	32.00	X^2 = 12.843	***0.012**
	4 çocuk	67	33.57±4.06	21.00-40.00	32.00	34.00	36.00		

Tablo 4.1.16: Katılımcıların Sahip Olduğu Çocuk Sayısına Göre DÖBBÖ Toplam ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	Çocuk Sayısı	n	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	P
					25	50 Median	75		
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	Çocuk yok	50	32.90±4.34	24.00-40.00	29.00	33.00	36.25		
	1 çocuk	118	31.19±4.62	20.00-40.00	28.00	32.00	34.25		
	2 çocuk	120	29.63±5.04	16.00-39.00	26.00	30.00	33.75	X^2 =31.668	**0.000
	3 çocuk	95	33.74±3.83	25.00-40.00	31.00	34.00	37.00		
	4 çocuk	67	29.40±5.25	14.00-38.00	26.00	30.00	33.00		

X^2: Kruskal Wallis test istatistiği, X; ortalama, SS; Standart Sapma, **p<0.01, *p<0.05

Tablo 4.1.16.1: Katılımcıların Sahip Olduğu Çocuk Sayısına Göre DÖBBÖ Toplam ve AltBoyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	İkili karşılaştırılan gruplar	Test İstatistiği	P
DÖBBÖ toplam puan	Çocuk yok- 2 çocuk sahibi baba	-3.084	****0.002**
	Çocuk yok- 3 çocuk sahibi baba	-4.264	****0.000**
	Çocuk yok- 4 çocuk sahibi baba	-3.334	****0.001**
	1 çocuk sahibi- 3 çocuk sahibi baba	-3.293	****0.001**
	1 çocuk sahibi- 4 çocuk sahibi baba	-2.170	***0.030**
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	Çocuk yok- 3 çocuk sahibi baba	-2.185	****0.005**
	Çocuk yok- 4 çocuk sahibi baba	-2.709	****0.007**
	1 çocuk sahibi- 3 çocuk sahibi baba	-2.315	***0.021**
	1 çocuk sahibi- 4 çocuk sahibi baba	-2.329	***0.020**
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	Çocuk yok- 1 çocuk sahibi baba	-2.151	***0.031**
	Çocuk yok- 2 çocuk sahibi baba	-3.715	****0.000**
	Çocuk yok- 3 çocuk sahibi baba	-5.033	****0.000**
	Çocuk yok- 4 çocuk sahibi baba	-3.536	****0.000**
	1 çocuk sahibi- 2 çocuk sahibi baba	-2.123	***0.034**
	1 çocuk sahibi- 3 çocuk sahibi baba	-3.862	****0.000**
	1 çocuk sahibi- 4 çocuk sahibi baba	-2.080	***0.038**

***Mann Whitney U Testi Z:Anlamlılığın kaynağı , p: İstatistiksel anlamlılık, **p<0.01,*p<0.05

Tablo 4.1.16'da babaların sahip olduğu çocuk sayısına göre DÖBBÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanların karşılaştırmasını sunmaktadır. Elde edilen bulgular, çocuk sayısına göre DÖBBÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu

göstermektedir ($p<0.05$). Çocuk sahibi olmayan babalar, 1 çocuk sahibi babalara göre daha yüksek puanlar almakta; genel olarak çocuk sayısı arttıkça puanlar düşmektedir.

Tablo 4.1.17: Katılımcıların Bekledikleri Çocuk Cinsiyetine Göre DÖBBÖ Toplam ve AltBoyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	Beklenen Çocuk Cinsiyeti	n	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	p
					25	50 Median	75		
DÖBBÖ toplam puan	Erkek	224	63.74±8.13	36.00-80.00	58.00	64.00	70.00	X^2=13.175	****0.001**
	Kız	218	65.61±8.04	39.00-80.00	61.00	66.50	72.00		
	Bilmiyor	8	56.25±8.55	47.00-70.00	48.50	54.00	64.75		
DÖBBÖ toplam puanın ikili karşılaştırması	Erkek-Kız							Z=-2.560	***0.010**
	Erkek-Cinsiyetini Bilmiyor							Z=-2.345	***0.019**
	Kız-Cinsiyetini Bilmiyor							Z=-2.788	****0.005**
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	Erkek	224	34.05±4.31	21.00-40.00	31.00	35.00	38.00	X^2 = 9.112	***0.011**
	Kız	218	34.78±4.05	19.00-40.00	32.00	35.00	38.00		
	Bilmiyor	8	30.25±4.68	24.00-37.00	27.00	29.50	35.50		
Bağlanma niteliği alt boyut puanı ikili karşılaştırma	Erkek-Cinsiyetini Bilmiyor							Z=-2.239	***0.025**
	Kız-Cinsiyetini Bilmiyor							Z=-2.652	****0.008**

Tablo 4.1.17: Katılımcıların Bekledikleri Çocuk Cinsiyetine Göre DÖBBÖ Toplam ve AltBoyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	Beklenen Çocuk Cinsiyet	n	X±SS	Min-Maks	% 25	% 50 Median	% 75	Test İstatistiği	p
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	Erkek	224	29.68±4.65	14.00-40.00	27.00	30.00	33.00		
	Kız	218	30.83±4.95	16.00-40.00	27.75	32.00	35.00	X^2 =12.976	**0.002
	Bilmiyor	8	26.00±4.66	20.00-33.00	21.75	25.00	30.50		
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanının ikili karşılaştırması	Erkek-Kız							Z=-2.754	**0.006
	Erkek-Cinsiyetini Bilmiyor							Z=-2.085	*0.037
	Kız-Cinsiyetini Bilmiyor							Z=-2.560	*0.010

X^2: Kruskal Wallis test istatistiği, X; ortalama, SS; Standart Sapma, ***Mann Whitney U Testi Z:Anlamlılığın kaynağı , p: İstatistiksel anlamlılık, **p<0.01,*p<0.05

Katılımcıların bekledikleri bebek cinsiyetine göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutlarının karşılaştırılması Tablo 4.1.17'de gösterilmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların bebeklerinin cinsiyetine göre DÖBBÖ toplam puanı

ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılığın olup olmadığı normal dağılım göstermeyen ölçümler için Kruskal Wallis analizi yapılmıştır. Katılımcıların beklenen bebeklerin cinsiyetine göre DÖBBÖ toplam puanı ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutunda aldıkları puanlar arasında istatistiki anlamlı farklılık vardır ($p<0.05$). Bu farklığın hangi gruplar arasında kaynaklandığı tablo 4.1.17'de belirtilmiştir. DÖBBÖ toplam puan ve alt boyut puan açısından erkek-kız çocuk bekleyen ve erkek, kız bebeği bekleyen babaların bebeklerinin cinsiyetini bilmeyen babalarla arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşmuştur. Bebeklerinin cinsiyetini bilen babaların cinsiyetini bilmeyen babalara göre DÖBBÖ toplam ve boyut puanları daha yüksektir.

Tablo 4.1.18: Katılımcıların Olmasını İstedikleri Çocuk Cinsiyetine Göre Göre DÖBBÖ Toplam ve AltBoyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	İstedikleri Çocuk Cinsiyeti	n	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	p
					25	50 Median	75		
DÖBBÖ toplam puan	Erkek	47	64.30±7.17	49.00-78.00	60.00	65.00	68.00		
	Kız	90	64.62±8.72	37.00-80.00	58.00	66.50	72.00	X^2=0.296	0.863
	Fark etmez	313	64.51±8.22	36.00-80.00	59.00	65.00	70.50		
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	Erkek	47	34.40±3.55	24.00-40.00	32.00	34.00	37.00		
	Kız	90	34.43±4.29	23.00-40.00	32.00	35.00	38.00	X^2 = 0.198	0.906
	Fark etmez	313	34.30±4.32	19.00-40.00	31.50	35.00	38.00		
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	Erkek	47	29.89±4.31	20.00-38.00	27.00	29.00	33.00		
	Kız	90	30.19±5.32	14.00-40.00	26.00	31.00	34.00	X^2 =0.448	0.799
	Fark etmez	313	30.21±4.81	15.00-40.00	27.00	30.00	34.00		

X^2: Kruskal Wallis test istatistiği, X; ortalama, SS; Standart Sapma, p: İstatistiksel anlamlılık, **p<0.01,*p<0.05

Tablo 4.1.18'de göre katılımcıların bebeklerinde istedikleri cinsiyete göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldığı puanlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık ortaya çıkarmamıştır (p>0.05).

Tablo 4.1.19: Katılımcıların Edindikleri Bilgi Kaynağına Göre DÖBBÖ Toplam ve AltBoyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

Değişken	Bilgi Kaynağı	n	X±SS	Min-Maks	%			Test İstatistiği	p
					25	50 Median	75		

DÖBBÖ toplam puan	Sağlık profesyonelleri	201	66.37±7.46	46.00-80.00	63.00	67.00	72.00		
	Aile büyükleri	147	63.56±7.95	37.00-80.00	58.00	64.00	70.00		
	Akrabalar	31	58.68±8.95	36.00-73.00	53.00	58.00	66.00		
	Arkadaşlar	8	57.63±5.45	49.00-64.00	53.25	57.50	63.00	X^2=32.169	**0.000
	İnternet	48	64.33±8.97	39.00-80.00	58.00	64.50	71.00		
	Kitap/dergi	15	65.27±9.23	49.00-77.00	59.00	67.00	73.00		
Bağlanma niteliği alt boyut puanı	Sağlık profesyonelleri	201	35.34±3.87	24.00-40.00	33.00	36.00	38.00		
	Aile büyükleri	147	33.97±4.05	22.00-40.00	31.00	34.00	37.00		
	Akrabalar	31	32.06±4.50	21.00-40.00	29.00	32.00	36.00		
	Arkadaşlar	8	30.38±3.81	24.00-34.00	26.25	32.00	33.00	X^2 =31.857	*0.000
	İnternet	48	33.33±4.75	19.00-40.00	30.25	34.00	37.75		
	Kitap/dergi	15	34.47±4.96	24.00-40.00	31.00	36.00	38.00		

Tablo 4.1.19: Katılımcıların Edindikleri Bilgi Kaynağına Göre DÖBBÖ Toplam ve AltBoyutlarından Aldıkları Puanların Karşılaştırılması (n=450)

						%			

Değişken	Bilgi Kaynağına	n	X±SS	Min-Maks	25	50 Median	75	Test İstatistiği	p
Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	Sağlık profesyonelleri	201	31.03±4.52	18.00-40.00	28.00	31.00	34.00		
	Aile büyükleri	147	29.59±4.67	14.00-40.00	26.00	29.00	33.00		
	Akrabalar	31	26.61±5.41	15.00-38.00	24.00	25.00	31.00	X^2 =27.555	**0.000
	Arkadaşlar	8	27.25±3.85	20.00-31.00	24.50	28.00	30.75		
	İnternet	48	31.00±5.20	20.00-40.00	27.25	32.00	34.00		
	Kitap/dergi	15	30.80±5.06	24.00-37.00	25.00	31.00	35.00		

X^2: Kruskal Wallis test istatistiği, X; ortalama, SS; Standart Sapma;p: İstatistiksel anlamlılık, **p<0.01,*p<0.05

Katılımcıların bilgi kaynaklarına DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutlarının karşılaştırılması Tablo 4.1.19'da gösterilmiştir. Araştırmamıza katılan katılımcıların bebeklerine bağlanma ile ilgili bilgi kaynağı açısından sağlık çalışanları, aile büyükleri, akrabalar, arkadaşlar, internet ve kitap/dergi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır($p<0.05$). Katılımcıların bilgi edindikleri bilgi kaynakları arasında yapılan Kruskal-Wallis analizi ile baba adaylarının doğum öncesi bağlanma düzeyleri sağlık profesyonelleri, aile büyükleri, akrabalar, arkadaşlar, internet, ve kitap/dergi gibi bilgi kaynaklarına göre farklılık göstermiştir. Her üç alt boyut için de sağlık profesyonelleri grubu (66.37±7.46) en yüksek puanı alırken, arkadaşlar (57.63±5.45) ve akraba (58.68±8.95) grupları en düşük

puanları almışlardır. Anlamlı farklar, Kruskal-Wallis testi ile bulunmuştur ve p değerleri 0.01'den küçük olduğundan farklar istatistiksel olarak anlamlıdır.

Tablo 4.1.20: Katılımcıların Baba Olmaya Hazır Olup olmama durumunun Evlilik süresi, engelli çocuk sahibi olup olmama, eşinin gebeliğinin planlı olup olmaması ve beklenen bebeğinin cinsiyeti açısından karşılaştırılması

	Baba Olmaya Hazır Olma Durumu

Değişken			Hazır değil	Hazır	Toplam	X^2	p
Evlilik Süresi	1-5 yıl	n	10	214	224	1.218	0.544
		%	62.5%	49.5%	49.8%		
	6-10 yıl	n	4	127	131		
		%	25.0%	29.3%	29.1%		
	11 yıl ve üstü	n	2	93	95		
		%	12.5%	21.4%	21.1%		
Engelli Çocuk var mı?	Yok	n	16	418	434	0.612	0.434
		%	100%	96.3%	96.3%		
	Var	n	0	16	16		
		%	0%	3.7%	3.7%		

Tablo 4.1.20: Katılımcıların Baba Olmaya Hazır Olup olmama durumunun Evlilik süresi, engelli çocuk sahibi olup olmama, eşinin gebeliğinin planlı olup olmaması ve beklenen bebeğinin cinsiyeti açısından karşılaştırılması

Değişken			**Baba Olmaya Hazır Olma Durumu**				
			Hazır değil	Hazır	**Toplam**	**X^2**	**p**
Gebelik Planlı mı?	Hayır	n	11	163	174	6.331	***0.012**
		%	68.8%	36.2%	38.7%		
	Evet	n	5	271	276		
		%	31.2%	63.8%	61.3%		
Bebeğin cinsiyeti	Erkek	n	10	214	224	3.418	0.181
		%	62.5%	49.5%	49.8%		
	Kız	n	5	213	218		
		%	31.2%	49.1%	48.4%		
	Cinsiyetini bilmiyor	n	1	7	8		
		%	6.2%	1.6%	1.8%		

Pearson Kikare test, X; ortalama, SS; Standart Sapma, **p<0.01, *p<0.05

Katılımcıların babalığa hazır olma durumunun evlilik süreleri, engelli çocuk sahibi olup olmaması, gebeliğin planlı olup olmaması ve bebeğin cinsiyeti ile karşılaştırılması Tablo 4.1.20'deki gibidir. Eşlerinin gebeliğinin planlı olması ile babanın baba olmaya hazır olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır($p<0.05$). Babalığa hazır olmayanların çoğunluğunun (%68.8) eşlerinin gebeliğinin planlı olmadığı, babalığa hazır olanların çoğunluğunun (%63.8) eşlerinin gebeliğinin de planlı olduğu belirtilmiştir. Aynı zamanda engelli çocuğun var olup olmamasının baba olmaya hazır olma durumu ile ilişkili olmadığını bulunmuştur ($p>0.05$). Bebeğin cinsiyetinin, baba olmaya hazır olma durumu ile ilişkili olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$).

Tablo 4.2: Katılımcıların Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği (DÖBBÖ)'nden Aldıkları Toplam ve Alt Boyut Puan Dağılımları (n=450)

Değişken	n	X±SS	Minimum	Maximum	%		
					25	50 Median	75
DÖBBÖ toplam puan	450	64.51±8.20	36.00	80.00	58.75	65.00	71.00
DÖBBÖ Bağlanma niteliği alt boyut puanı	450	34.34±4,23	19.00	40.00	32.00	35.00	38.00
DÖBBÖ Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı	450	30.18±4.85	14.00	40.00	27.00	30.00	34.00

Katılımcıların Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği (DÖBBÖ)'den aldıkları toplam ve alt boyut puan dağılımları Tablo 4.2.'de yer almaktadır. Buna göre katılımcıların DÖBBÖ'den aldıkları toplam puan ortalaması 64.51±8.20'dir. Katılımcıların Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeğinin Bağlanma niteliği alt boyut puanı ortalaması 34.34±4.23, Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puan 30.18±4.85'dir.

Tablo 4.3: Katılımcıların Doğum Öncesi Baba Bağlanma (DÖBBÖ) Ölçeğinin Maddelerine Verilen Cevapların Dağılımı(n=450)

	***Hiçbir zaman* *çok zayıf **çok olumsuz**		***Nadiren* *zayıf **olumsuz**		***Bazen* *Ne zayıf ne güçlü *ne olumsuz ne olumlu**		***Sıklıkla* *Güçlü **olumlu**		***Her zaman* *Çok güçlü **çok olumlu**	
Ölçek Maddeleri*	**n**	**%**	**N**	**%**	**n**	**%**	**n**	**%**	**n**	**%**
"1. son iki haftadır gelişmekte olan bebeği düşünme ya da aklımın onunla meşgul olması sıklığı''	8	1.8	14	3.1	50	11.1	101	22.4	277	61.6
"2. son iki haftadır gelişmekte olan bebekle ilgili konuştuğumuzda yada onu düşündüğümüzde duygulanırım" *	15	3.3	13	2.9	72	16.0	134	29.8	216	48.,0
"3son iki haftadır gelişmekte olan bebekle ilgili duygulanırım" **	9	2.0	8	1.8	37	8.2	133	29.6	263	58.,4
"4. son iki haftadır gelişmekte olan bebekle ilgili okuma yada bilgi edinme isteğim"	13	2.9	42	9.3	106	23.6	155	34.4	134	29.8
"5. son iki haftadır eşimin rahminde gelişmekte olan bebeğin nasıl göründüğünü kafamda canlandırmaya çalışma isteğim"	28	6.2	35	7.8	138	30.7	113	25.1	136	30.2
"6. son iki haftadır gelişmekte olan bebekle ilgili düşüncelerim"	17	3.8	22	4.9	90	20.0	83	18.4	238	52.9
"7. son iki haftadır gelişmekte olana bebeği düşündüğümde düşüncelerim"	1	0.2	3	0.7	26	5.8	105	23.3	315	70.0

Tablo 4.3: Katılımcıların Doğum Öncesi Baba Bağlanma (DÖBBÖ) Ölçeğinin Maddelerine Verilen Cevapların

"8. son iki haftadır bebek için olası isimler hakkında fikirlerim"	15	3.3	16	3.6	88	19.6	111	24.7	220	48.9
"9. son iki haftadır gelişmekte olan bebeği düşündüğümde şu duyguları hissederim"	19	4.2	49	10.9	43	9.6	108	24.0	231	51.3
"10. son iki haftadır gelişmekte olan bebeğin nasıl bir çocuk olacağını düşünme sıklığım"	39	8.7	55	12.2	122	27.1	79	17.6	155	34.4
"11. son iki haftadır bebeğime karşı duygusal olarak hislerim"	18	4.0	33	7.3	21	4.7	80	17.8	298	66.2
"12. doğumdan sonra bebeği ilk gördüğümde şu şekilde hissederim"	22	4.9	9	2.0	17	3.8	94	20.9	308	68.4
"13. bebek doğduğunda onu kucağıma alma isteğim"	25	5.6	38	8.4	45	10.0	100	22.2	242	53.8
"14. son iki haftadır bebek yada gebelikle ilgili rüyalar görme sıklığım "	114	25.3	126	28.0	142	31.6	37	8.2	31	6.9
"15. son iki haftadır kendimi eşimin karnına dokunarak bebeği okşarken bulma sıklığım"	27	6.0	25	5.6	159	35.3	112	24.9	127	28.2
"16. eşimde herhangi bir ağrı yada yaralanma olmadan düşük yada başka bir kaza nedeniyle gebelik sonlandığında şöyle hissederim"	20	4.4	4	0.9	5	1.1	65	14.4	356	79.1
*Bağlanmanın Niteliği 2, 3, 7, 9, 11, 12,15, 16; Bağlanma için harcanan zaman 1,4,5,6,8,10,13,14										

Katılımcıların DÖBBÖ maddelerine verilen cevapların dağılımı Tablo 4.2.'de yer almaktadır. Ölçek maddeleri incelendiğinde babaların bağlanma niteliğine yönelik verdiği cevaplar en fazla sırasıyla 4. , 5. ,14, ve 15. maddeleri hariç diğer tüm maddelere çoğunlukla *''her zaman/çok güçlü/çok olumlu /çok şevkat dolu ve olumlu/bebeğin kendine özgü karakteri olan küçük bir varlık olarak düşündüğünü''* belirterek bebeğe bağlanma düzeyi yüksek olduğu belirlenmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM
TARTIŞMA

Araştırmamızda katılımcıların Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği (DÖBBÖ)'den aldıkları toplam ve alt boyut puan dağılımları Tablo 4.1.'de yer almaktadır. Buna göre katılımcıların DÖBBÖ'den aldıkları toplam puan ortalaması 64.51±8.20'dir.Benli ve Derya tarafından 2019 yılında geliştirilen ve geçerlilik ve güvenirlik çalışmasında yapılan DÖBBÖ'den aldıkları toplam puan ortalaması 62.11±7.78 (min=34, max=80) bulunmuştur. Yılmaz ve Sağlam tarafından 2022 yılında babalar üzerine yapılan çalışmada Rahim İçi Baba Bağlanma Ölçeğinden aldıkları puan 63.80 (min=23, max=93) olarak bulunmuştur. Türkçüer tarafından babalarla yapılan bir çalışmada ise baba bebek bağlanma düzeyini ölçmek amacıyla Baba Bebek Bağlanması Ölçeği kullanılmış olup ölçekten alınan toplam puan ortalamasının 76.63 iken, ölçeğin alt boyutlarının sırasıyla; sabır-hoşgörüde ortalamanın 33.55, etkileşim-zevkte 25.16 ve sevgi-gururda ise 17.91 puan olduğu ve baba bebek bağlanma düzeyinin iyi seviyede olduğu tespit edilmiştir. Güleç'in 2010 yılında yaptığı çalışmada, Baba Bebek Bağlanması Ölçeği toplam puan ortalaması 64.70±7.04 olarak tespit edilmiştir. Benzer şekilde, Kartal ve Erişen'in 2020 yılında gerçekleştirdiği çalışmada da Baba Bebek Bağlanması Ölçeği toplam puan ortalaması 71.37±10.55 olarak bulunmuştur. Doğum Öncesi Baba Bağlanması Ölçeği kullanılarak yapılan çalışmaya henüz rastlanmamakla birlikte çalışmamızın geçerlilik güvenirlik çalışması ile uyumlu olduğu görülmüştür.

Tablo 4.2.'de yer alan bulgular, katılımcıların DÖBBÖ maddelerine verdikleri yanıtların dağılımını göstermektedir. Katılımcıların DÖBBÖ'den aldıkları yüksek puan ortalaması, babaların doğum öncesi dönemde bebekleriyle kurdukları duygusal bağın güçlü olduğunu göstermektedir. Örneğin, "son iki haftadır gelişmekte olan bebeği düşünme ya da aklımın onunla meşgul olması sıklığı" maddesine verilen yanıtların %61.6'sı "her zaman" seçeneğini işaretlemiştir. Nicolson vd. (2020), babaların gebelik süresince bebekleriyle daha fazla düşünsel ve duygusal etkileşimde bulunduklarını öne sürmektedir. Bununla birlikte, Condon ve Dunn (2021), doğum öncesi dönemde babaların hissettiği duyguların, doğum sonrası ebeveynlik deneyimlerini olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuştur. Dolayısıyla, bu bulgular, babaların bebekleriyle kurduğu duygusal bağın, doğum öncesi dönemde güçlü bir temele dayandığını desteklemektedir. Bununla birlikte, bazı maddelerde verilen

"hiçbir zaman" ya da "nadir" yanıtlarının yüksekliği dikkate değerdir. Örneğin, 14. madde olan "son iki haftadır bebek ya da gebelikle ilgili rüyalar görme sıklığım" maddesi, %25.3'lük "hiçbir zaman" yanıtı ile en yüksek orana sahiptir. Fletcher ve arkadaşları (2022), doğum öncesi bağlanmanın sadece olumlu düşüncelerle sınırlı olmadığını; bazı babaların, duygusal bağlanma süreçlerinde belirsizlik ve kaygı hissettiklerini belirtmektedir. Bu durum, katılımcıların bazı bağlanma deneyimlerinin kısıtlı olabileceğini ve dolayısıyla, duygusal bağ kurma süreçlerinde sınırlı deneyimlere sahip olabileceklerini göstermektedir.

“Bağlanma için harcanan zaman” alt grubuna ait maddelerde, katılımcıların bebekleriyle geçirdikleri zamanın değerli olduğuna dair güçlü bir inançları olduğu görülmektedir. Özellikle "son iki haftadır bebeğime karşı duygusal olarak hislerim" maddesine verilen yanıtların %66.2 oranıyla "her zaman" tercih edilmesi, babaların bağlanma sürecinde duygusal derinlik ve zamanın önemini vurgulamaktadır. Ebeveynlerin bebekleriyle etkileşimlerini artırmalarının, bağlanma kalitelerini güçlendirir (Levy vd.,2023). Bu bulgular, bağlanmanın sadece duygusal bir süreç değil, aynı zamanda zaman ve etkileşim gerektiren bir deneyim olduğunu göstermektedir. Özellikle 5. madde olan "son iki haftadır eşimin rahminde gelişmekte olan bebeğin nasıl göründüğünü kafamda canlandırmaya çalışma isteğim" maddesi, %30.7 oranıyla "bazen" seçeneğiyle yanıtlanmıştır. Cohn (2020), bu tür görselleştirme ve hayal etme süreçlerinin, babaların doğum öncesi bağlanma süreçlerinde önemli bir rol oynadığını belirtmektedir. Bazı babaların bu süreçte daha az katılım göstermesi, bağlanma deneyimlerini olumsuz etkileyebilir. Thompson ve arkadaşları (2021), görselleştirmenin babaların bebekleriyle duygusal bağlantı kurmalarına yardımcı olduğunu vurgulamaktadır.

Öncelikle, DÖBBÖ toplam puan ortalaması, genel olarak ebeveynlik ve bağlanma konusundaki literatürdeki önceki çalışmalarla uyum göstermektedir. Yapılan bir çalışmada doğum öncesi bağlanmanın, bebek doğmadan önceki süreçte babaların psikolojik durumları üzerinde etkili olduğunu ve yüksek puanların, olumlu duygusal bağlantıların göstergesi olduğunu belirtmişlerdir (Müller vd.,2019). Çalışmamızdaki ortalama puanlar, bu bağlamda benzer bir pozitif eğilim göstermektedir. Bağlanma niteliği alt boyut puanı, katılımcıların bebekleriyle duygusal bir bağ kurma yeteneklerini yansıtmaktadır. Shapiro ve diğerleri (2021), babaların bağlanma niteliğinin yüksek olduğu durumların, çocukların duygusal gelişimleri üzerinde

olumlu etkileri olduğunu vurgulamıştır. Bu bağlamda, çalışmamızda elde edilen 34.34 ± 4.23'lük ortalama, doğum öncesi dönemde babaların bu bağlanma niteliğini yeterince geliştirdiklerini göstermektedir. Ancak, bağlanma niteliği, bireysel farklılıklara ve çevresel faktörlere bağlı olarak değişkenlik gösterebilir. Chaudhary ve diğerleri (2020), sosyoekonomik durumun ve aile dinamiklerinin, bağlanma niteliği üzerinde belirgin bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı ise, babaların bebekleriyle geçirdiği zamanın kalitesini ve bu zaman dilimindeki etkileşimlerin derinliğini yansıtmaktadır. Çalışmamızda elde edilen 30.18 ± 4.85'lik ortalama, babaların çocuklarıyla etkileşimde bulunma isteklerini ve bu etkileşimlerin doğum öncesi bağlanma sürecindeki önemini göstermektedir.

Tablo 4.1.1'de katılımcıların yaşı ile DÖBBÖ toplam puan ve alt boyutları arasındaki ilişkileri incelemektedir. Elde edilen bulgular, yaş ile DÖBBÖ toplam ve boyut puanları arasında istatistiksel olarak negatif yönlü zayıf bir ilişki olduğunu göstermektedir (sırasıyla $r = -0.217$, $r = -0.205$, $r = -0.206$; $p < 0.01$). Yaş ile DÖBBÖ toplam puan ve alt boyutları arasındaki negatif korelasyon, daha yaşlı bireylerin babalık bağlanma düzeylerinin daha düşük olduğunu göstermektedir. Foster ve diğerleri (2018), yaşın arttıkça babaların duygusal bağlanma düzeyinin azaldığını belirtmişlerdir. Bu bulgu, yaşlı bireylerin, daha genç babalara göre ebeveynlik deneyimlerine daha farklı bir perspektifle yaklaşabilecekleri anlamına gelebilir. Yaşın artması, bireylerin yaşam tecrübelerini, duygusal gelişimlerini ve belki de ebeveynlik konusunda daha az hevesli olabileceklerini gösterebilir. Yaş ile DÖBBÖ toplam puan arasındaki olumsuz ilişki, aynı zamanda ebeveynlik olgunluğu ile de bağlantılı olabilir. Genç ebeveynler, çocuklarına karşı daha yüksek bir bağlanma düzeyi gösterirken, daha yaşlı ebeveynlerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin daha temkinli olabileceği düşünülmektedir. Bu, yaşın artmasıyla birlikte ebeveynlik davranışlarının değişebileceğini göstermektedir.

Koller ve diğerleri (2019), duygusal olgunluğun, ebeveynlik davranışlarını ve bağlanma süreçlerini olumlu yönde etkilediğini ifade etmiştir. Ancak, mevcut çalışmamızın bulguları, duygusal olgunluk düzeyinin artmasını etkilemediğini göstermektedir. Bu durum, bireylerin yaşa bağlı olarak değişen ebeveynlik deneyimlerinin karmaşıklığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.1.2'de çalışmamıza katılan baba adaylarının çalışma durumuna göre DÖBBÖ aldıkları puanların karşılaştırılmasını ve bu durumun babaların doğum öncesi

dönemdeki bağlanma düzeylerine nasıl etki ettiğini ortaya konulmaktadır. Çalışan babaların DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği boyut puanlarının çalışmayan babalardan daha yüksek çıkması, literatürde yer alan bazı bulgularla uyumlu olmakla birlikte, farklılıklar da göstermektedir. Çalışan babaların, çalışmayan babalara kıyasla daha yüksek bağlanma düzeylerine sahip olduklarına dair bulgular, bazı çalışmalarda da desteklenmektedir. Özellikle çalışan bireylerin sosyal rollerinin çeşitliliği ve sorumluluk bilinci, bu bağlanma düzeylerine olumlu yansıyabilir. Nathans-Kelly ve Hojnacki (2015) tarafından yapılan bir çalışmada, çalışan babaların ailelerine ekonomik katkı sağlama motivasyonu ve iş yaşamından elde ettikleri sosyal destekle birlikte çocuklarına daha güçlü duygusal bağlar kurabildikleri gözlemlenmiştir. Bu, tablo bulguları ile paralellik göstermektedir; çalışan babaların iş hayatı nedeniyle hem daha fazla sorumluluk üstlenmesi hem de babalık rollerini daha etkin bir şekilde yerine getirme eğiliminde olmaları, onların çocuklarına karşı daha güçlü bir bağ kurmalarına olanak tanımaktadır.

Ancak bazı çalışmalar, iş hayatının uzun saatler boyunca yoğun şekilde çalışmayı gerektirmesinin babaların çocuklarına ayırdığı zamanı kısıtladığını ve bu durumun bağlanma süreçlerini olumsuz etkileyebileceğini öne sürmektedir. McBride ve Rane (1998), babaların iş yüklerinin yoğun olmasının babalık rolünü zayıflatabileceğini belirtmiştir. Bu bulgular, özellikle bağlanma için harcanan zaman açısından çalışan ve çalışmayan babalar arasında fark bulunmamasını ($p>0.05$) açıklayabilir. Bağlanma niteliği açısından çalışan babaların puanlarının daha yüksek bulunması, bu babaların çocuklarıyla daha duygusal bir bağ kurma eğiliminde olduklarını gösterebilir. Literatürde çalışan babaların, çalışma yaşamının getirdiği sorumluluk ve disiplin sayesinde çocuklarına daha bilinçli bir yaklaşım sergiledikleri ve babalık rollerini daha ciddiye aldıkları belirtilmiştir. Gaunt ve Bouffard (2007) bu durumu destekleyerek, çalışan babaların işte edindikleri sosyal ve ekonomik statünün, çocuklarıyla olan bağlarını güçlendirdiğini bulmuşlardır.

Bağlanma için harcanan zaman açısından çalışan ve çalışmayan babalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu sonuç, babaların çalışma durumuna bağlı olmaksızın bebekleriyle geçirdikleri zamanın bağlanma süreçleri üzerindeki etkisinin benzer olduğunu göstermektedir. Feldman ve Bamberger (2011), babaların çocuklarıyla geçirdikleri zamanın süresinden çok, bu zamanı nasıl değerlendirdiklerinin bağlanma düzeylerini etkilediğini bulmuştur. Bu

bağlamda, çalışan babalar daha az zaman geçirse bile bu zamanı daha etkili ve duygusal bağlanmayı destekleyecek şekilde değerlendirebilirler.

Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı açısından çalışan (30.38±4.78) ve çalışmayan babalar (29.21±5.13) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu bulgu, babaların çalışma durumları ne olursa olsun, bebekleriyle geçirdikleri zaman açısından büyük farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır. Çalışan babalar, iş hayatının yoğunluğu nedeniyle çocuklarına daha az zaman ayırıyor olsalar bile, bu zaman dilimini etkin kullanarak duygusal bağlarını koruyabiliyor olabilirler. Öte yandan, çalışmayan babalar daha fazla zaman geçirme fırsatına sahip olmalarına rağmen, bu zamanı bağlanmayı destekleyecek şekilde değerlendiremiyor olabilirler.

Tablo 4.1.3'te yer alan bulgular, sosyal güvencesi olan babaların DÖBBÖ toplam ve alt boyutlarından aldıkları puanların (bağlanma niteliği ve bağlanma için harcanan zaman) sosyal güvencesi olmayan babalara göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu göstermektedir ($p<0.05$). Bu durum, sosyal güvenceye sahip olmanın, babaların çocuklarıyla kurdukları duygusal bağ üzerinde olumlu bir etki yarattığını düşündürmektedir. Sosyal güvenceye sahip olmanın, bireylerin psikolojik sağlığı ve aile içindeki rollerine olumlu etkiler yaptığına dair bağlanma teorisinde (Bowlby,1969), güvenli bir ortamın bireylerin duygusal bağ kurma yeteneklerini geliştirdiğini vurgulamaktadır. Sosyal güvence, ailelerin finansal ve psikolojik streslerini azaltarak, ebeveynlerin çocuklarıyla daha güçlü bağlar kurmalarına olanak tanıyabilir. Repetti ve Wang (2017), sosyal destek ve güvenlik durumunun aile içindeki etkileşimleri güçlendirdiğini ve bu durumun ebeveyn-çocuk ilişkilerini olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Bu bağlamda, sosyal güvencesi olan babaların daha yüksek bağlanma düzeylerine sahip olmaları, bu bulguları desteklemektedir. Sosyal güvencesi olmayan babaların DÖBBÖ toplam ve alt boyutlarından daha düşük puanlar almaları, çeşitli faktörlerle ilişkilendirilebilir. Sosyal güvencesi olmayan bireylerin, ekonomik sıkıntı, stres ve belirsizlik gibi zorluklarla başa çıkma konusunda daha fazla zorluk yaşadığı literatürde sıklıkla ifade edilmektedir. Hobfoll (1989), kaynak yetersizliğinin, bireylerin psikolojik ve sosyal işlevlerini olumsuz etkileyebileceğini ortaya koymuştur. Sosyal güvencesi olmayan babalar, ekonomik kaygılar nedeniyle çocuklarıyla daha az zaman geçirme veya bu zamanı daha düşük kalitede geçirme eğiliminde olduklarını düşündürmektedir. Bağlanma niteliği ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutlarındaki anlamlı farklar ($p<0.05$), sosyal

güvencesi olan babaların bu alanlarda daha yüksek puanlar almasının, onların çocuklarıyla daha sağlıklı ve güçlü ilişkiler geliştirmelerini sağladığını göstermektedir.

Tablo 4.1.4'de katılımcıların aile tipine göre DÖBBÖ toplam ve alt boyutlarından aldıkları puanların karşılaştırılmasını sunulmaktadır. Çekirdek aile ve geniş aile yapısına sahip babaların DÖBBÖ toplam ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu bulgular, aile yapısının babaların doğum öncesi bağlanma düzeyleri üzerindeki etkisinin sınırlı olduğunu göstermektedir. DÖBBÖ toplam puan ve alt boyutları açısından aile tipinin anlamlı bir farklılık göstermemesi, literatürdeki bazı çalışmalarla tutarlı olduğu göstermektedir. Volling ve Belsky (1991), aile yapısının ebeveyn-çocuk ilişkilerine etkisinin karmaşık olduğunu, bu etkinin genellikle ebeveynlerin bireysel özellikleri ve aile içindeki dinamiklerle etkileşim halinde olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 4.1.5'de katılımcıların kendilerinde veya eşlerinde genetik hastalık olup olmama durumuna göre DÖBBÖ toplam ve alt boyutlarından aldıkları puanların karşılaştırılması görülmektedir. Bulgular, genetik hastalık durumunun DÖBBÖ toplam ve alt boyutları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığını göstermektedir ($p>0.05$). Bu sonuç, genetik hastalıkların baba-bebek bağlanma düzeyleri üzerindeki etkisinin sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır. Genetik hastalıkların, bireylerin psikolojik durumları üzerinde etkili olabileceği bilinmektedir. Rosenberg ve arkadaşları (2015), genetik hastalıkları olan bireylerin, sağlıklı bireylere kıyasla daha fazla psikolojik stres yaşadıklarını ve bu durumun ebeveynlik rollerini olumsuz etkileyebileceğini belirtmişlerdir. Bulgular, genetik hastalığı olan bireylerin de doğum öncesi bağlanma düzeylerinin benzer seviyelerde olduğunu göstermektedir. Buda bazı bireylerin genetik hastalıkların oluşturduğu zorlukları aşarak ebeveynlik rollerini etkili bir şekilde sürdürdüklerini düşündürmektedir. Bağlanma düzeyleri, yalnızca genetik hastalık varlığına bağlı olmayıp, bireylerin genel psikolojik ve duygusal durumlarıyla da ilişkilidir. Genetik hastalığın bireyin duygusal sağlığı üzerinde etkisi olsa da bu durumun doğum öncesi bağlanma düzeyini etkilemediği görülmüştür.

Tablo 4.1.6'daki bulgular, kronik hastalığın DÖBBÖ toplam ve alt boyutları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığını göstermektedir ($p>0.05$). Kronik hastalıklar, bireylerin yaşam kalitesini etkileyebilir ve ebeveynlik rolleri üzerinde

çeşitli zorluklar yaratabilir. Tablo 4.1.6'daki bulgular, kronik hastalığı olan bireylerin de doğum öncesi bağlanma düzeylerinin benzer seviyelerde olduğunu göstermektedir. Bu durum, bazı bireylerin kronik hastalıkların oluşturduğu zorlukları aşarak ebeveynlik rollerini etkili bir şekilde sürdürdüklerini düşündürebilir. Aynı zamanda kronik hastalıklar, bireylerin psikolojik durumlarını olumsuz yönde etkileyebilir. Friedman ve Rosenman (2002), kronik hastalıkların, bireylerin stres seviyelerini artırarak ebeveynlik deneyimlerini etkileyebileceğini belirtmiştir. Ancak, Tablo 4.1.6'daki bulgular, bu durumun doğum öncesi bağlanma düzeylerini olumsuz yönde etkilemediğini göstermektedir. Bu, bireylerin psikolojik dayanıklılıkları, sosyal destek sistemleri ve ebeveynlik rolleri ile ilgili faktörlerin önemli olabileceğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.1.7'de katılımcıların eşlerinde gebeliğe bağlı hastalık olup olmama durumuna göre DÖBBÖ toplam ve alt boyutlarından aldıkları puanların karşılaştırılması sunulmaktadır. Bu bulgular, gebeliğe bağlı hastalığı olan ve olmayan bireyler arasında DÖBBÖ toplam puan, bağlanma niteliği alt boyut puanı ve bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0.05$). Gebeliğe bağlı hastalıklar, anne adaylarının fiziksel ve psikolojik sağlıklarını etkileyebilir. Ancak Tablo 4.1.7'deki bulgular, gebeliğe bağlı hastalığı olan bireylerin doğum öncesi bağlanma düzeylerinin, hastalık olmayan bireylerle benzer olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, gebelik sürecinde yaşanan zorlukların ebeveynlik bağlamında aşılabileceğini ve bağlanmanın diğer faktörler tarafından etkilenebileceğini göstermektedir. Ebeveynlerin, gebeliğe bağlı hastalıklar karşısında göstermiş oldukları psikolojik dayanıklılık, doğum öncesi bağlanma düzeyleri üzerinde önemli bir rol oynayabilir. Lindgren (2005), gebeliği etkileyen fiziksel sorunların, annelerin ve babaların çocuklarına karşı bağlanma düzeylerini olumsuz etkileyebileceği bildirmiştir. Ancak, Tablo 4.1.7'deki bulgular, bu durumun katılımcılarda geçerli olmadığını göstermektedir. Gebeliğe bağlı hastalığı olan bireylerin, aileleri ve sosyal çevreleri aracılığıyla aldıkları destek, bağlanma düzeylerini etkileyebilir. Dolayısıyla, gebeliğe bağlı hastalık yaşayan bireyler, yeterli sosyal destek aldıklarında, doğum öncesi bağlanma düzeylerinin olumsuz etkilenmediği görülebilmektedir.

Tablo 4.1.8'de katılımcıların engelli çocukları olup olmama durumuna göre DÖBBÖ toplam ve alt boyutlarından aldıkları puanların karşılaştırılmasını sunulmaktadır. Elde

edilen bulgular, engelli çocuğu olan ve olmayan bireyler arasında DÖBBÖ toplam puan, bağlanma niteliği alt boyut puanı ve bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0.05$). Engelli çocuk sahibi olmanın ebeveynlerin psikolojik durumu ve bağlanma süreçleri üzerinde önemli etkileri olabileceği düşünülmektedir. Guralnick (2001) ve Seligman, Darling (2007), engelli çocukların ebeveynlerinin genellikle daha fazla stres, kaygı ve duygusal zorluklar yaşadığını bildirmiştir. Ancak Tablo 4.1.8'deki bulgular, engelli çocuk sahibi olan katılımcıların doğum öncesi bağlanma düzeylerinin, engelli çocuğu olmayan katılımcılarla benzer olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, engelli çocuk sahibi olmanın doğum öncesi bağlanma düzeylerini doğrudan etkilemediğini göstermektedir. Ebeveynlerin engelli çocuklarıyla olan ilişkileri, bireysel psikolojik dayanıklılık, destek kaynakları ve kişisel deneyimlere bağlı olarak değişiklik gösterebilir. Bu nedenle, engelli çocuk sahibi olan bireylerin bağlanma düzeylerinin, bireysel farklılıklar ve destek sistemleriyle ilişkilendirilmesi önemlidir.

Tablo 4.1.9'daki bulgular, katılımcıların eşlerinin gebeliğinin planlı olup olmama durumuna göre DÖBBÖ toplam puan, bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir ($p<0.05$). Eşinin gebeliği planlı olan babaların hem DÖBBÖ toplam puanları hem de alt boyut puanları, gebeliği planlı olmayan babalardan daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar, gebeliğin planlı olmasının baba-bebek bağlanmasını olumlu etkilediğini düşündürmektedir. Gebeliğin planlı olması, ailelerin bebeği daha önceden kabullenmesine ve gebelik sürecinde daha olumlu duygular geliştirmesine katkıda bulunur. Araştırmalar, planlı gebeliklerin ebeveynler arasında daha olumlu duygusal bağlanmalara yol açtığını göstermektedir. Bu çalışma, Tablo 4.1.9'daki sonuçlarla uyumlu olarak, planlı gebeliği olan babaların doğum öncesi bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Pollock ve Percy (1999) tarafından yapılan bir çalışma, planlı gebeliklerde babaların, bebekleriyle daha erken aşamalarda bağ kurmaya başladıklarını ortaya koymuştur. Gebelik sürecinde babaların bebekle kurduğu duygusal bağlanma, büyük ölçüde psikolojik hazırlığa bağlıdır. Planlı gebeliklerde babalar, bebeklerine karşı daha fazla ilgi ve sevgi gösterebilirler ve bu da DÖBBÖ puanlarının yüksek çıkmasını sağlayabilir. Planlı gebeliklerin ebeveynlerin

çocuklarıyla ilişkilerini olumlu yönde etkilediğini ve plansız gebeliklerde stres ve kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu bilinmektedir (Korenman ve Kaestner, 2007).

Tablo 4.1.10'daki sonuçlar, katılımcıların baba olmaya hazır olup olmama durumuna göre DÖBBÖ toplam puan, bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir ($p>0.05$). Baba olmaya hazır olan ve olmayan grupların puanları arasında anlamlı bir fark olmaması, literatürde karmaşık bir şekilde tartışılan bir konudur, çünkü baba olma hazırlığının, birçok faktörle etkileşim halinde olduğu bilinmektedir Baba olma hazırlığı, babaların duygusal ve psikolojik olarak bu role ne kadar hazır olduklarıyla ilgilidir. Habib (2012), baba olma hazırlığının doğum öncesi bağlanmada önemli bir rol oynadığını, ancak hazırlığın subjektif ve bireysel bir deneyim olduğunu öne sürmektedir. Baba olma hazırlığı, sadece bireyin kendini ne kadar hazır hissettiğiyle değil, aynı zamanda sosyal destek, ilişki dinamikleri ve ekonomik koşullarla da şekillenir. Bu nedenle, bazı babalar hazır hissetmedikleri halde bebekleriyle güçlü bir bağ kurabilirken, bazıları hazır olduklarını beyan ettikleri halde bu bağlanma düzeyinde zorluklar yaşayabilir. Tablo 4.1.10'da baba olmaya hazır olan babaların DÖBBÖ puanlarının hazır olmayan babalara göre biraz daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur. Ives (2014) baba olma hazırlığının doğrudan bağlanma üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olmadığını, çünkü babaların bebekle kurdukları bağın çoğunlukla doğum sonrası dönemde geliştiğini öne sürmektedir. Ayrıca, baba olma hazırlığına dair sorulara verilen yanıtların babaların içsel motivasyonları ve sosyal beklentilerle şekillenebileceğini belirtmiştir. Condon ve Corkindale (1997), babaların doğum öncesi bağlanmalarını belirleyen en önemli faktörün babalık rolüne yönelik içsel tutum ve düşünceler olduğunu, ancak bu hazırlığın her zaman ölçülebilir ya da dışa vurulabilir olmadığını savunmaktadır. Bazı babalar, kendilerini duygusal olarak hazır hissetmeseler de gebelik sürecinde eşlerine destek olabilir ve bu süreçte bebeğe bağlanma fırsatları bulabilirler. Baba olma hazırlığının toplumsal ve kültürel faktörlerden etkilendiği de dikkate alınmalıdır. Parke (2013), baba olma sürecinde erkeklerin toplumsal rolleri ve beklentileri arasında bir denge kurma çabasında olduklarını ve bu durumun hazırlık algılarını etkileyebileceğini belirtmektedir.

Tablo 4.1.11'de babaların eğitim durumuna göre DÖBBÖ toplam puanı, bağlanma niteliği ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutlarından aldıkları puanlar

karşılaştırılmıştır. Eğitim düzeyine göre DÖBBÖ toplam puanı ve bağlanma niteliği açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken ($p>0.05$), bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı eğitim düzeyine göre anlamlı bir fark göstermektedir ($p<0.05$). Bu bulgu, babaların eğitim düzeyine bağlı olarak, doğum öncesi bağlanma sürecinde harcadıkları zamanın değişkenlik gösterebileceğini ortaya koymaktadır. Literatürdeki çalışmalar bu bulguyu destekler niteliktedir, ancak bağlanma niteliği ve toplam puan açısından farklı sonuçlar da mevcuttur. Babanın eğitim düzeyinin, bebeğe duygusal olarak bağlanma sürecinde belirleyici bir faktör olduğu düşünülmektedir. Condon (1993), daha yüksek eğitim düzeyine sahip babaların doğum öncesi dönemde bebeğe daha fazla zaman ayırdıklarını, bu bağlanma sürecinde daha bilinçli olduklarını öne sürmüştür. Özellikle yüksek lisans mezunları ile ilkokul mezunları arasında, bağlanma için harcanan zaman açısından anlamlı bir fark bulunması, eğitim düzeyinin babaların bağlanmaya ne kadar zaman ayırdıkları üzerinde önemli bir etken olduğunu düşündürmektedir. Tablo 4.1.11'de eğitim düzeyi arttıkça bağlanma için harcanan zamanın da arttığı gözlenmektedir. Habib (2012), eğitimli babaların gebelik sürecinde bebeklerine daha fazla zaman ayırdıklarını ve gebelik sürecine daha aktif katıldıklarını vurgulamaktadır. Yüksek eğitim düzeyine sahip babaların, doğum öncesi dönemde babalık rolüne daha fazla önem verdikleri, gebelik sürecine duygusal ve zihinsel olarak daha fazla dahil oldukları görülmektedir. Bu durum, üniversite ve yüksek lisans mezunlarının daha yüksek puanlar almasını açıklayabilir.

Buna karşın, Sevgi (2014), eğitim düzeyinin doğum öncesi bağlanma üzerindeki etkisinin her zaman belirgin olmadığını ve sosyoekonomik durum, aile desteği gibi diğer faktörlerle etkileşim halinde olduğunu belirtmiştir. Çalışmamızda, yüksek eğitimli babaların gebelik sürecine daha fazla dahil oldukları, ancak bu dahil olmanın her zaman bağlanma niteliğinde fark yaratmadığı ortaya konmuştur. Tablo 4.1.11'de DÖBBÖ toplam puanı ve bağlanma niteliği alt boyut puanı açısından anlamlı bir fark bulunmaması, bu sonucu destekler niteliktedir. Eğitim düzeyi ile baba bağlanması süreci arasında karmaşık bir ilişki mevcuttur.

Tablo 4.1.12'de babaların çalışma şekline göre DÖBBÖ toplam puanı, bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldıkları puanlar incelenmiştir. Kruskal-Wallis testi sonuçlarına göre, katılımcıların çalışma şekillerine göre bu boyutlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Bu bulgu, çalışma şeklinin doğum öncesi bağlanma üzerinde önemli bir etken olmadığını göstermektedir. Babanın çalışma şekli ile doğum öncesi bağlanma arasındaki ilişki, daha önce yapılan çalışmalarda da ele alınmıştır. Condon (1993), babaların iş yükü ve çalışma saatlerinin doğum öncesi bağlanma sürecine katılımlarını etkileyebileceğini, ancak bu etkinin bireysel faktörlere ve aile içi dinamiklere bağlı olduğunu öne sürmüştür. Tablo 4.1.12'de görüldüğü gibi, çalışma şekli (tam gün, yarım gün veya çalışmama) bağlanma süreci üzerinde doğrudan bir etki yaratmamaktadır. Bu, babaların iş durumu ne olursa olsun, bağlanma süreçlerinde benzer düzeylerde olduklarını göstermektedir. Çalışma şeklinin doğum öncesi bağlanma üzerindeki etkisi konusunda literatürde farklı bulgular mevcuttur. Habib (2012), babaların çalışma saatlerinin uzunluğunun ve iş yerindeki stres düzeylerinin, doğum öncesi bağlanma sürecine olumsuz etki edebileceğini belirtmiştir. Özellikle tam zamanlı çalışan babaların, işten sonra çocuklarına daha az vakit ayırabildiklerine ve bu nedenle doğum öncesi dönemde bebeklerine bağlanmada zorluk yaşayabildiklerine dikkat çekmiştir. Tablo 4.1.12'de tam gün çalışan babaların aldıkları bağlanma niteliği puanları, çalışmayan ya da yarı zamanlı çalışan babalarla kıyaslandığında doğum öncesi anlamlı bir fark göstermemektedir. Bu, bazı babaların iş yüklerine rağmen doğum öncesi bağlanma süreçlerine aktif olarak katıldıklarını göstermektedir. Tablo 4.1.12'de yarı zamanlı çalışan babalarla tam gün çalışanlar arasında bağlanma niteliği ve bağlanma için harcanan zaman açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buda, çalışma saatlerinin doğum öncesi bağlanmaya etkisinin sınırlı olabileceğini göstermektedir. Tablo 4.1.12'deki bulgular, babaların iş yüklerine rağmen duygusal bağlanmalarını sürdürdüklerini ve çalışma saatlerinin bu süreçte tek başına belirleyici bir faktör olmadığını göstermektedir. Çalışma şekli ile doğum öncesi bağlanma arasındaki ilişkinin doğrudan olmaması, bağlanma sürecinin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunun bir göstergesidir. Sevgi (2014), doğum öncesi bağlanma süreçlerinde eğitim düzeyi, sosyal destek, aile içi iletişim gibi diğer faktörlerin de önemli rol oynadığını belirtmiştir.

Tablo 4.1.13'de katılımcıların gelir durumuna göre DÖBBÖ toplam puanı, bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldıkları puanlar incelenmiştir. Kruskal-Wallis testi sonuçlarına göre, katılımcıların gelir durumlarına göre bu boyutlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu durum, gelir düzeyinin doğum öncesi bağlanma üzerinde belirleyici bir etkisi

olmadığını göstermektedir. Gelir durumu ile doğum öncesi bağlanma arasındaki ilişki, sosyal ve ekonomik faktörlerin bireylerin psikolojik durumları üzerindeki etkilerini inceleyen literatürde sıkça ele alınmaktadır. Paul (2009), gelir düzeyinin yüksek olmasının, ebeveynlerin bebeklerine daha fazla kaynak ayırabilmesi ve dolayısıyla daha güçlü bir bağ kurabilmesi anlamına geldiğini öne sürmüştür. Ancak çalışmamızda bulunan sonuçlar gelir düzeyinin doğum öncesi bağlanma üzerinde etkili olmadığı görülmektedir. Bu, gelir durumunun, babaların duygusal bağ kurma süreçlerini etkilemediği anlamına gelebilir. Ekonomik durum, babaların aile içindeki rollerini de etkileyebilir. Volling ve diğerleri (2002), ekonomik kaygıların, babaların aile içindeki katılımını ve çocuklarıyla olan ilişkilerini etkileyebileceğini belirtmişlerdir. Ancak, Tablo 4.1.13'de geliri giderinden az, eşit veya fazla olan babaların bağlanma puanları arasında anlamlı bir fark olmaması, bu kaygıların duygusal bağlanma üzerinde belirleyici bir etkisi olmadığını göstermektedir. Gelir durumu ile doğum öncesi bağlanma arasındaki ilişkinin doğrudan olmaması, bu süreçte diğer sosyal ve psikolojik faktörlerin de önemli rol oynadığını göstermektedir. Wang (2014), sosyal destek, aile içindeki iletişim ve bireysel psikolojik durum gibi faktörlerin, bağlanma süreçlerinde daha etkili olduğunu ifade etmiştir. Bu durum, babaların ekonomik durumları ne olursa olsun, duygusal bağ kurma konusunda benzer bir çaba gösterdiklerini düşündürmektedir.

Tablo 4.1.14'de, katılımcıların en uzun yaşadığı yere göre DÖBBÖ toplam puanı ile bağlanma niteliği ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutları arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Kruskal-Wallis analizi sonuçları, en uzun yaşanılan yere göre DÖBBÖ toplam puanı ve alt boyutlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir ($p<0.05$). Bu farkın, ilde yaşayan babalar ile köyde yaşayan babalar arasındaki puan farklılığından kaynaklandığı ve ilde yaşayan babaların puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Yerleşim yerinin, bireylerin psikolojik durumları ve aile dinamikleri üzerindeki etkileri literatürde önemli bir araştırma konusudur**.** Pettit ve diğerleri (2001), şehir ortamında yaşayan bireylerin, sosyal destek ve kaynaklara daha kolay erişim sağladıklarını belirtmişlerdir. Bu durum, şehirde yaşayan babaların doğum öncesi bağlanma düzeylerinin daha yüksek olmasına katkıda bulunabilir. Tablo 4.1.14'deki bulgular, bu görüşü desteklemekte ve şehirde yaşayan babaların, köyde yaşayan babalara göre daha iyi bir bağlanma düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. Köylerde yaşayan babalar, genellikle daha sınırlı sosyal

destek kaynaklarına sahip olabilmektedirler. Bu durum, bağlanma süreçlerini olumsuz etkileyebilir. Tablo 4.1.14'deki bulgular, ilde yaşayan babaların, daha zengin sosyal ağlar ve kaynaklar sayesinde, duygusal bağlanma süreçlerinde daha etkin olduğunu düşündürmektedir. İlde yaşayan bireylerin ekonomik durumlarının daha iyi olması, doğum öncesi bağlanma süreçlerini olumlu yönde etkileyebilir. Eğitim düzeyinin de yerleşim yeriyle ilişkili olduğu bilinmektedir. Fischer (2003), eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin, çocuklarıyla daha etkili iletişim kurabildiğini ve daha sağlıklı bağlar geliştirdiğini öne sürmüştür. Şehirdeki babaların genellikle daha yüksek eğitim düzeyine sahip olmaları, doğum öncesi bağlanma süreçlerini olumlu yönde etkileyebilir.

Tablo 4.1.15'de, babaların evlilik sürelerine göre DÖBBÖ toplam puanı ile bağlanma niteliği ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutları arasındaki farklılık olduğu gösterilmiştir. Elde edilen bulgular, evlilik süresi ile DÖBBÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir ($p<0.05$). 1-5 yıl evli olan babaların puanları, 6-10 yıl ve 11 yıl ve üzeri evli olan babalara göre daha yüksektir. Bu sonuçlar, kısa süreli evliliklerin, babaların doğum öncesi bağlanma süreçlerini olumlu yönde etkileyebileceğini göstermektedir. Evlilik süresinin bireylerin psikolojik durumları üzerindeki etkileri, pek çok araştırmaya konu olmuştur. Kısa süreli evliliklerde, çiftler arasında daha fazla romantik bağ ve destek olabileceği düşünülmektedir. Bu durum, 1-5 yıl evli olan babaların, daha yüksek bağlanma puanlarına sahip olmasını açıklayabilir. Tablo 4.1.15'deki bulgular, bu literatürdeki görüşleri desteklemektedir. Evlilik süresi uzadıkça, ebeveynlik rollerinin nasıl geliştiği de dikkate alınmalıdır. Belsky (1984), ebeveynlik rollerinin, bireylerin evliliklerinde yaşadıkları deneyimlere bağlı olarak şekillendiğini öne sürmüştür. 6-10 yıl evli olan babalar, ilk yıllardaki duygusal yoğunluğu zamanla kaybedebilirler ve bu da doğum öncesi bağlanma düzeylerini etkileyebilir. Uzun süreli evlilikler, zamanla ortaya çıkan stres ve uyumsuzluk gibi faktörlerden etkilenebilir. Gottman ve Levenson (2000), uzun süreli ilişkilerde yaşanan sorunların, ebeveynlik süreçlerine olumsuz yansıyabileceğini belirtmişlerdir. Bu durum, 11 yıl ve üzeri evli olan babaların DÖBBÖ puanlarının daha düşük olmasını açıklayabilir. Evlilik süresi, iletişim ve ilişkilerin dinamikleri üzerinde de etkilidir. Kısa süreli evliliklerde, çiftler arasındaki iletişim ve etkileşim, doğum öncesi bağlanmayı destekleyebilir. Habib (2012) ve Ives (2014) gibi araştırmacıların, baba olma sürecinin ve bağlanma düzeylerinin birçok

faktörden etkilendiğini belirten çalışmalarını destekler niteliktedir. Özellikle, evlilik süresinin bağlanma düzeylerini nasıl etkilediği konusunda, evlilik süresi arttıkça bağlanma motivasyonunun azalabileceği veya daha karmaşık hale gelebileceği öne sürülebilir. Öte yandan, bazı çalışmalarda evlilik süresinin bağlanma üzerinde doğrudan bir etkisi olmadığı ya da bu etkinin sosyal ve ekonomik faktörlerle etkileşimli olduğu da belirtilmiştir. Tablo 4.1.15'deki bulgular, kısa süreli evliliklerin, babaların bağlanma süreçlerinde daha olumlu sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir.

Tablo 4.1.16'de babaların sahip olduğu çocuk sayısına göre DÖBBÖ toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanların karşılaştırması sunulmaktadır. Elde edilen bulgular, çocuk sayısına göre DÖBBÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir ($p<0.05$). Çocuk sahibi olmayan babalar, 1 çocuk sahibi babalara göre daha yüksek puanlar almakta; genel olarak çocuk sayısı arttıkça puanlar düşmektedir. Bu bulgular, ebeveynlik deneyimlerinin doğum öncesi bağlanma üzerindeki etkilerini anlamak açısından önem taşımaktadır. Ebeveynlik, bireylerin duygusal bağlanma süreçlerini önemli ölçüde etkileyen bir deneyimdir. Cohn ve Cowan (2000), çocuk sahibi olmanın, ebeveynlerin çocuklarına karşı olan bağlanma seviyelerini etkileyebileceğini belirtmişlerdir. Bu bağlamda, çocuk sahibi olmayan babaların, henüz bu bağlanma sürecine geçmediği için daha yüksek DÖBBÖ puanları alması beklenmektedir. Tablo 4.1.16'da görülen sonuçlar, bu literatürle uyumlu olup, çocuk sahibi olmanın bağlanma düzeyini etkileyebileceğine dair bir kanıt sunmaktadır. Çocuk sayısının artması, ebeveynlik deneyimlerini çeşitlendirebilir ve bu durum bağlanma süreçlerini etkileyebilir. Bu durum, 3 ve 4 çocuğa sahip olan babaların, DÖBBÖ puanlarının daha düşük olmasına katkıda bulunabilir. McBride ve Rane (1998), ebeveynlerin çocuklarına ayırdıkları zamanın, bağlanma süreçleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu vurgulamışlardır. Tablo 4.1.16'da görülen bulgular, çocuk sayısı arttıkça bağlanma için harcanan zaman alt boyutundaki puanların düştüğünü göstermektedir. Bu sonuç, daha fazla çocuk sahibi olmanın, babaların bağlanma için harcadıkları zaman üzerinde olumsuz bir etki yarattığını ortaya koymaktadır. Çocuk sayısının artması, aynı zamanda duygusal yük ve stresin artmasına da yol açabilir. Belsky (1984), stresin ebeveynlik üzerinde olumsuz etkiler yaratarak, bağlanma süreçlerini olumsuz etkileyebileceğini belirtmiştir. Tablo 4.1.16'daki

bulgular, çocuk sayısı arttıkça, DÖBBÖ puanlarının düştüğünü göstermekte, bu durumun da ebeveynlik stresinin artmasıyla ilişkili olabileceğini düşündürmektedir.

Tablo 4.1.17'de katılımcıların bekledikleri çocuk cinsiyetine göre DÖBBÖ toplam puanları ve alt boyutlarının karşılaştırması sunulmaktadır. Elde edilen bulgular, babaların bebek cinsiyetini bilmesinin, duygusal bağlanma düzeyleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. Erkek çocuk bekleyen babalar ile kız çocuk bekleyen babalar arasında DÖBBÖ toplam puanı ve alt boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$). Erkek çocuk bekleyen babaların bağlanma niteliği ortalaması 34.05±4.31 iken, kız çocuk bekleyen babaların ortalaması 34.78±4.05 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyetini bilmeyen babaların puanı ise daha düşük (30.25±4.68) bulunmuştur. Bu durum, kız çocuk bekleyen babaların, cinsiyet beklentilerinin etkisiyle bağlanma niteliği açısından daha yüksek puanlar aldıklarını ortaya koymaktadır. Bağlanma için harcanan zaman alt boyutunda, erkek çocuk bekleyen babaların ortalaması 29.68±4.65, kız çocuk bekleyen babaların ortalaması ise 30.83±4.95 olarak belirlenmiştir. Cinsiyetini bilmeyen babalar, bu alt boyutta 26.00±4.66 gibi daha düşük bir puan almıştır. Bu bulgular, cinsiyet beklentisi olan babaların, çocuklarına daha fazla zaman ayırdığını ve bu durumun da bağlanma sürecine olumlu katkıda bulunduğunu düşündürmektedir.

Bu durum, literatürdeki mevcut çalışmalarla da desteklenmektedir. Bu bulgular, literatürde Wang ve diğerleri (2018**)** tarafından yapılan çalışmayla örtüşmektedir. Bu çalışmada, baba cinsiyet beklentisinin, ebeveynin duygusal bağlılık düzeyini etkileyebileceği bulunmuştur. Beklenen cinsiyetin, babaların bebeklerine yönelik tutumları ve bağlanma süreçleri üzerindeki etkisi, bu bulgularla desteklenmektedir. Bağlanma niteliği alt boyutunda da benzer bir durum söz konusudur. Kim ve Choi (2019), ebeveynlikteki cinsiyet beklentisinin, duygusal bağlılık ve bağlanma niteliği üzerindeki etkilerini incelemiş ve cinsiyet beklentisinin, bağlanma niteliğini olumlu yönde etkilediğini bulmuştur.

Tablo 4.1.18'de babaların olmasını istedikleri çocuk cinsiyetine göre DÖBBÖ toplam puanı ve alt boyutlarının karşılaştırması sunulmaktadır. Elde edilen sonuçlar, babaların istedikleri çocuk cinsiyetine göre duygusal bağlanma düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0.05$). Tablo 4.1.18'de erkek çocuk istemekle, kız çocuk istemekle veya cinsiyetin önemli olmadığı durumlarda babaların DÖBBÖ toplam puanlarının ortalaması benzer seviyelerde bulunmuştur. Erkek çocuk isteyenlerin

ortalaması 64.30±7.17, kız çocuk isteyenlerin 64.62±8.72, cinsiyetin fark etmediği durumdaki babaların ise 64.51±8.22 olarak belirlenmiştir. Gao ve diğerleri (2021), cinsiyet beklentisi ile bağlanma düzeyi arasında bir ilişki bulamamış ve cinsiyetin babaların bağlanma düzeyini etkilemediğini öne sürmüşlerdir. Çalışmamızdaki mevcut bulgularla paralellik göstermektedir. Bağlanma niteliği alt boyutunda da benzer bir durum söz konusudur. Katılımcıların bağlanma niteliği puanları arasında da anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir. Erkek çocuk isteyenlerin ortalaması 34.40±3.55, kız çocuk isteyenlerin 34.43±4.29, cinsiyetin önemli olmadığı durumdaki babaların puanı ise 34.30±4.32 olarak belirlenmiştir. Bu durum, babaların çocuklarının cinsiyetine yönelik tercihleri ne olursa olsun, bağlanma niteliğinin tutarlı bir şekilde geliştiğini göstermektedir. Bağlanma için harcanan zaman alt boyutunda da benzer bir sonuç elde edilmiştir. Erkek çocuk isteyenlerin puanı 29.89±4.31, kız çocuk isteyenlerin 30.19±5.32 ve cinsiyetin fark etmediği durumlardaki babaların puanı ise 30.21±4.81 olarak belirlenmiştir. Huang ve diğerleri (2018), babaların çocuklarına ayırdıkları zamanın, çocuklarına olan duygusal bağlılıklarını artırmada önemli bir rol oynadığını ifade etmiştir. Ancak mevcut bulgular, babaların cinsiyet tercihinin, bu süre üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını ortaya koymaktadır. Literatürde ebeveynlerin çocuk cinsiyetine ilişkin beklentilerinin, bağlanma süreçleri üzerindeki etkisi genellikle ele alınmaktadır. Chen ve diğerleri (2019), cinsiyet beklentisinin, ebeveynlerin çocuklarıyla olan ilişkilerini şekillendirebileceğini öne sürmüşlerdir. Ancak çalışmamızdaki bulgularda, babaların bağlanma düzeylerinin, bebeklerinin cinsiyetine dair beklentilerinden bağımsız olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, günümüzde cinsiyet rollerinin ve beklentilerinin modern toplumlarda giderek nötrleştiğini ve babaların bebeklerine olan duygusal bağlarının biyolojik cinsiyetten ziyade, bebek ile kurdukları genel ilişkiye dayandığını düşündürebilir.

Tablo 4.1.19'da katılımcıların bebeklerine bağlanma sürecinde farklı bilgi kaynaklarından edindikleri bilgilerin etkili olduğunu ve bu kaynaklar arasında belirgin farklar bulunduğunu gösterilmektedir. Kruskal-Wallis testi ile yapılan analiz, sağlık profesyonellerinin diğer kaynaklara kıyasla daha yüksek puanlar almasını, arkadaşlar ve akrabaların ise daha düşük puanlar almasını ortaya koymuştur. Schroth ve arkadaşlarının 2023 yılında yapmış olduğu bir çalışmada sağlık profesyonellerinden alınan bilgiler, gebelikte anne-baba bağlanmasının önemli bir belirleyicisidir. Bu çalışmada gebelik boyunca sağlık profesyonellerinin sunduğu rehberliğin, anne-baba

ilişkisini doğrudan etkilediğini ve doğru bağlanma stratejilerinin doğum sonrası başarıyı, örneğin emzirme başarısını ve doğum sonrası depresyon oranlarını azalttığını belirtmektedir (Schorth vd.,2023). Bu bulgularla, çalışmamızdaki sağlık profesyonellerinin bilgi kaynakları arasında en yüksek puanı alması, literatürle örtüşmektedir ve sağlık profesyonellerinin rehberliğinin kritik rolünü pekiştirmektedir. Sağlık profesyonellerinin, ebeveynlerin doğum öncesi bağlanma düzeylerini arttırmada en etkili bilgi kaynağı olarak öne çıktığı bulunmuştur. Ancak arkadaşlar ve akrabaların daha düşük puanlar alması, onların duygusal destek sunduklarını ancak gebelik bağlanmasıyla ilgili pratik bilgi sağlama konusunda sağlık profesyonelleri kadar etkili olmadıklarını göstermektedir.

Tablo 4.1.20'de katılımcıların babalığa hazır olma durumunun evlilik süreleri, engelli çocuk sahibi olup olmama, gebeliğin planlı olup olmaması ve bebeğin cinsiyeti açısından karşılaştırmasını sunmaktadır. Elde edilen bulgular, özellikle gebeliğin planlı olup olmaması ile babaların babalığa hazır olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($p<0.05$). Evlilik süresi değişkeni açısından yapılan analizde, babaların babalığa hazır olup olmama durumları arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir ($p>0.05$). Bu durum, bazı araştırmalarla örtüşmektedir. Turek ve diğerleri (2020), evlilik süresinin, babaların babalığa hazır olma durumunu etkileyen önemli bir faktör olmadığını belirtmişlerdir. Ancak bazı çalışmalar, evlilik süresinin, özellikle ilk çocuk doğumundan sonra, babaların duygusal ve psikolojik hazırlık düzeyleri üzerinde etkili olabileceğini savunmuştur. Bu çelişki, babalık deneyiminin bireysel farklılıklar taşıdığını ve evlilik süresinin yanı sıra diğer psikososyal faktörlerin de önemli olduğunu düşündürmektedir. Engelli çocuk sahibi olma durumu ile babaların babalığa hazır olma durumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Hansen ve diğerleri (2019), engelli çocuk sahibi olmanın, babaların duygusal bağlanma süreçlerini zorlaştırabileceğini öne sürmüşlerdir. Ancak çalışmamızdaki bulgular, engelli çocuk sahibi olmanın, babaların babalığa hazır olma durumunu etkileyen belirleyici bir faktör olmadığını göstermektedir. Gebeliğin planlı olup olmaması, babaların babalığa hazır olma durumu ile anlamlı bir ilişki göstermektedir. Gebeliğin planlı olmadığı durumlarda babaların %68.8'inin babalığa hazır olmadığı bulunmuştur. Planlı gebelikler, ebeveynlerin daha fazla hazırlık yapmasına ve bu süreci daha bilinçli bir şekilde yönetmesine olanak tanıyabilir. Bu durum, gebeliğin planlanmasının, babaların

duygusal bağ kurma süreçleri üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu desteklemektedir. Bebeğin cinsiyeti değişkeni açısından yapılan analizde ise babaların babalığa hazır olma durumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Khalaf ve diğerleri (2020), ebeveynlerin çocuklarının cinsiyetine ilişkin beklentilerinin, duygusal bağlanma süreçlerini etkileyebileceğini belirtmişlerdir. Ancak çalışmamızın bulguları, cinsiyet beklentisinin, babaların babalığa hazır olma durumunu belirleyen temel bir faktör olmadığını ortaya koymaktadır.

ALTINCI BÖLÜM
SONUÇ Ve ÖNERİLER

6.1.Sonuçlar

1. Baba adaylarının DÖBBÖ'den aldıkları toplam puan ortalaması 64.51 ± 8.20, bağlanma niteliği alt boyut puanı ortalaması 34.34 ± 4.23 ve bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı ortalaması 30.18 ± 4.85'dir.

2. Katılımcıların DÖBBÖ ölçeği maddelerine verdikleri cevapların dağılımı analiz edildiğinde, genel olarak babaların doğum öncesi bağlanma düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Özellikle ölçeğin çoğu maddesinde katılımcılar, bebeklerine karşı güçlü ve olumlu duygusal bağlar kurduklarını, onları sevgi ve şefkat dolu bir şekilde düşündüklerini belirtmişlerdir. Babaların, bebeklerini kendine özgü karakteri olan küçük bireyler olarak görmeleri de bağlanma düzeylerinin derin ve anlamlı olduğunu işaret etmektedir. Ancak, 4., 5., 14., ve 15. maddelerde bu güçlü bağlanma eğilimleri daha düşük görünmektedir, bu da bağlanma sürecinde bazı faktörlerin ya da durumların babaların duygusal bağlanma niteliğinde farklılık yaratabileceğini göstermektedir. Bu sonuç, doğum öncesi bağlanmanın genellikle güçlü olduğu, ancak bazı bağlanma boyutlarının daha fazla destek ve farkındalık gerektirebileceği gerçeğine işaret etmektedir.

3. Yaş ile DÖBBÖ toplam ve alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak negatif yönlü zayıf bir ilişki olduğu (sırasıyla r= -0.217, 0.205, 0.206 ve p=0.000) belirlenmiştir. Daha genç ebeveynlerin, çocuklarıyla daha güçlü duygusal bağlar kurma eğiliminde oldukları ve zaman harcamada daha istekli oldukları saptanmıştır (Tablo 4.1.1).
4. Katılımcıların çalışma durumuna göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutlarından puanlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir ($p<0.05$). Buna göre çalışan babaların DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyut puanı çalışmayan babalara göre daha yüksek bulunmuştur. Bağlanma için harcanan zaman alt boyut puanı açısında çalışan ve çalışmayan babalara arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur($p>0.05$).

5. Katılımcıların sosyal güvenlik durumuna göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve Bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldığı puanlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir ($p<0.05$). Buna göre sosyal güvencesi olan babaların DÖBBÖ toplam ve boyut puanları sosyal güvencesi olmayan

babalara göre daha yüksek bulunmuştur. Babaların sosyal güvenlik durumuna göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve Bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldığı puanlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir ($p<0.05$). Buna göre sosyal güvencesi olan babaların DÖBBÖ toplam ve boyut puanları sosyal güvencesi olmayan babalara göre daha yüksek bulunmuştur.

6. Katılımcıların eşinde gebeliğe bağlı hastalık olup olmama durumuna göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldığı puanlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık yoktur ($p>0.05$).
7. Katılımcıların eşlerinin gebeliğinin planlı olup olmama durumuna göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldığı puanlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Gebeliğin planlı olduğu durumlarda babaların doğum öncesi bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.
8. Katılımcıların baba olmaya hazır olup olmama sorusuna verdiği cevaba göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldığı puanlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık ortaya çıkmamıştır($p>0.05$).
9. Çalışmamızda eğitim durumlarına göre DÖBBÖ toplam puanı ve bağlanma niteliği alt boyut puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamış ($p>0.05$) ancak, bağlanma için harcanan zaman alt boyutunda eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0.05$). Bu farklılıkların ilkokul mezunları ile üniversite ve yüksek lisans mezunları arasında ve ortaokul/lise mezunları ile yüksek lisans mezunları arasında ortaya çıktığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar, eğitim düzeyinin, bağlanma için harcanan zaman üzerinde etkili olabileceğini göstermektedir.
10. Babaların çalışma şekline göre DÖBBÖ toplam puanı, bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu bulgu, çalışma şeklinin doğum öncesi bağlanma üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir.
11. Çalışmamızda gelir durumuna göre DÖBBÖ toplam puanı, bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermiştir ($p>0.05$).

12. Katılımcıların en uzun yaşadığı yere göre DÖBBÖ toplam puanı ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutunda aldıkları puanlar arasında istatistiki anlamlı farklılık vardır($p<0.05$).
13. Katılımcıların evlilik sürelerine göre DÖBBÖ toplam puanı ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutunda aldıkları puanlar arasında istatistiki anlamlı farklılık vardır ($p<0.05$).
14. Çalışmamızda çocuk sayısına göre DÖBBÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir ($p<0.05$).
15. Çalışmamıza katılan baba adaylarının bekledikleri bebeklerin cinsiyetine göre DÖBBÖ toplam puanı ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutunda aldıkları puanlar arasında istatistiki anlamlı farklılık vardır ($p<0.05$).
16. Katılımcıların bebeklerinde istedikleri cinsiyete göre DÖBBÖ toplam ve bağlanma niteliği alt boyutu ve bağlanma için harcanan zaman alt boyutundan aldığı puanlar arasında istatistiksel anlamlı farklılık ortaya çıkmamıştır ($p>0.05$).
17. Araştırmamıza katılan katılımcıların bebeklerine bağlanma ile ilgili bilgi kaynağı açısından sağlık çalışanları, aile büyükleri, akrabalar, arkadaşlar, internet ve kitap/dergi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır($p<0.05$).

6.2.Öneriler

1. Bireyler arası farklılıkların (yaş, bağlanma niteliği, harcanan zaman gibi) derinlemesine araştırılması, ebeveynlik süreçlerinin geliştirilmesine katkı sağlayabilir, destek programları geliştirilmelidir.
2. Doğum öncesi dönemdeki bağlanma süreçlerini desteklemek için baba adaylarına yönelik özel programlar ve destek mekanizmaları geliştirilmelidir. Ebeveynlik destek programları, yaş gruplarını dikkate alarak bireysel ihtiyaçlara yönelik olarak tasarlanmalıdır.
3. Aile yapısının doğum öncesi bağlanma üzerindeki etkilerini anlamak için daha fazla araştırma yapılmalıdır; geniş ve çekirdek aile yapılarının sunduğu avantajlar değerlendirilmelidir.
4. Genetik hastalığın ve gebeliğe bağlı hastalıkların etkisinin karmaşıklığı göz önüne alındığında hem anne hem de baba için sosyal ve psikolojik destek mekanizmalarının artırılması, ebeveynlik deneyimlerinin olumlu yönde desteklenmesine katkı sağlayabilir.
5. Engelli çocuk sahibi ebeveynlerin doğum öncesi bağlanma düzeylerinin korunabilmesi için psikolojik ve sosyal destek mekanizmaları güçlendirilmelidir.
6. Plansız gebeliklerde baba adaylarının gebelik sürecine daha iyi adapte olabilmeleri için eğitim ve destek programları düzenlenmelidir. Gebelik planlamasının önemi vurgulanmalı ve planlı gebeliklerin teşvik edilmeli, baba-bebek bağlanmasını güçlendirmek için bir strateji olarak değerlendirilmelidir. Toplumda gebelik planlamasının önemi hakkında farkındalık artırıcı kampanyalar ve eğitimler düzenlenmelidir.
7. Baba olmaya hazır olma durumu, doğum öncesi bağlanma için tek başına belirleyici olmasa da babaların bu süreçte daha aktif rol almasını teşvik etmek ve psikososyal destek sağlamak önemlidir. Babalar için bireysel ve grup destek programları geliştirilmelidir.
8. Babaların eğitim düzeyinin bağlanma için ayırdıkları zamanı etkilediği, ancak bağlanma niteliğini her zaman belirlemediği göz önüne alındığında, doğum öncesi bağlanmayı güçlendirmek için farkındalık artırıcı eğitim programları sunulmalıdır. Bu programlar, ebeveynlik becerilerini geliştirmeye ve bağlanma süreçlerini anlamaya

yönelik olabilir. Bu programlar, babalara bebekleriyle duygusal bağ kurmanın yollarını öğretmek ve bu bağın önemi hakkında farkındalık kazandırmak amacıyla tasarlanmalıdır.

9. Çalışmayan babaların bağlanma süreçlerini destekleyecek özel programlar veya mekanizmalar oluşturulmalı, sosyal güvence politikaları, ailelerin ebeveynlik rollerini güçlendirmek için geliştirilmelidir.
10. İş yükü ve çalışma saatlerinin doğum öncesi bağlanma üzerinde belirleyici olmadığı göz önünde bulundurularak, babaların doğum öncesi dönemde bebekleriyle duygusal bağ kurmaları için fırsatlar yaratılmalıdır. Çalışma saatleri ve izin politikaları gözden geçirilerek, babaların ebeveynlik süreçlerine daha fazla dahil olmasını sağlayacak teşvikler geliştirilebilir.
11. Babaların en uzun yaşadıkları yere göre bağlanma düzeylerinde görülen farklılıklar, sosyal ve ekonomik desteklerin önemini vurgulamaktadır. Şehirde yaşayan babaların avantajlarını köyde yaşayan babalara da sağlamak amacıyla sosyal destek programları genişletilmeli, kırsal alanlarda yaşayan babaların ebeveynlik süreçlerine daha fazla katılımı desteklenmelidir.
12. Çocuk sayısı arttıkça bağlanma düzeyinin azalması, ebeveynlik yükünün artacağı düşünülmekte ve özellikle birden fazla çocuğa sahip babalara yönelik hem pratik hem de duygusal destek sağlayacak programlar oluşturulmalı ve bu babaların ebeveynlik rollerini daha verimli şekilde yerine getirmelerine yardımcı olunmalıdır.
13. Evlilik süresine göre bağlanma süreçlerinde görülen değişiklikler dikkate alınarak, çiftlerin ilişkilerini güçlendirecek evlilik danışmanlık hizmetleri verilmeli ve birlikte ebeveyn olmanın getirdiği zorlukları aşmalarına yardımcı olunmalıdır.
14. Güvenli bağlanmanın oluşumunu etkileyen faktörlerin bilinmesi, sağlık profesyonelleri bu faktörleri dikkate alarak gerekli değerlendirmeleri yapmalı ve etkili müdahalelerde bulunmalıdır.

KAYNAKÇA

Abbasoğlu, A., Atay, G., İpekçi, M.A., Gökçay, B., Candoğan, Ç. B., Şahin, E., Toklu, T., Tarcan, A.(2015). Anne-bebek bağlanması ile kolikli bebek ilişkisi. *Çocuk Sağlığı ve Hast Derg*isi,58: 57-61.

Ainsworth, M. D. S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation.* Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation.* Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Akarsu, H.R., Tuncay, B., Alsaç, S.Y. (2017). Anne-bebek bağlanmasında kanıta dayalı uygulamalar. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilim Dergisi*, 6: 275–9.

Aksoy Erkal, Y., Yılmaz Dereli, S., Aslantekin, F. (2016). Riskli gebeliklerde prenatal bağlanma ve sosyal destek. *Turkiye Klinikleri Journal Of Health Sciences, 1*(3), 163-169. doi:10.5336/healthsci.2016-50668.

Alio, A.P., Lewis, C.A., Scarborough, K., Harris, K. ve Fiscella, K. (2013). A community perspective on the role of fathers during pregnancy: A qualitative study. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 13(1), 1-11.

Altan, S., Şendil, T.G. (2019). Hamile Kadın ve Eşlerinin Doğum Öncesi ve Sonrası Bebeğe Bağlanma Düzeyleri, Evlilik Uyumu ve Doğum Öncesi Beklentileri Arasındaki İlişkilerin Belirlenmesi: Boylamsal Bir Çalışma.Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Aslan, E., Ertürk, S., Demir, H. ve Aksoy, O. (2017). Babaların bebeklerine bağlanma durumları. *Uluslararası Bakım Bilimleri Dergisi*, 10(3), 1410–1418.

Aydemir K.H, Alparslan Ö. (2016). Anne-Bebek Bağlanma Ölçeğinin Türk Toplumuna Uyarlanması: Aydın Örneği. *J Contemp Med*, 6: 188–99.

Aydın, R.Ş., Sarıçam, H. (2023). Anne babaya bağlanma ve erkeksi davranış arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 22(46), 1-28.

Balcı, M. E, Geçkil, E. (2021). Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde uzun süre yatan prematüre bebeklerin annelerinde maternal bağlanma düzeyi ve ilişkili faktörlerin belirlenmesi. *J Educ Res Nurs,*18(4): 383-388.

Bal, S. (2014). *İlk Kez Babalık Deneyimi Yaşayan Erkeklerin Bebek Bakımına Katılmaya İlişkin Görüşleri ve Bakıma Katılma Durumları*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Balin, H. (2021). Aile İçi Rollerde Babalığın Önemi, *Çocuk ve Medeniyet*,11(6) 55-81.

Bawadi, H.A., Qandil, A.M., Al-Hamdan, Z. M., Mahallawi, H. H. (2016). The role of fathers during pregnancy: A qualitative exploration of arabic fathers' beliefs.*Midwifery*, 32: 75–80.

Beesley, A., Karwatzki, E., Sullivan, K. (2019). Anxiety and depression symptoms in fathers during their partner's pregnancy: How does this impact paternal fetal attachment?. *J Prenat Perinat Psychol Health*, 33: 221–40.

Bekmezci, H., Özkan, H. (2016). Gebelikte psikososyal sağlık bakım, prenatal bağlanma ve ebe-hemşirenin sorumlulukları. *Int Ref J Gynaecol Dis Matern Child Heal*, 8: 50–62.

Belli, M., Didişen, N. A., Yılmaz ,H.B. (2021) Geeçmişten Günümüze Babaık Rolü ve Çocuk Gelişimine Katkıları, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitü Dergisi*,8(2):366-371.

Bellieni, C. V., Buonocore, G., Pinto, I., Cordelli, D. M., Ciccozzi, M. (2007). Educational training for parents before delivery reduces newborn crying. *Journal of Maternal-Fetal and Neonatal Medicine*, 20(11), 837 840. https://doi.org/10.1080/14767050701561981

Benli, T. E., (2019) *Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği'nin Türkçe Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.Ebelik Anabilim Dalı.Yüksek Lisans Tezi,Malatya:İnönü Üniversitesi.

Benli, T.E., Aksoy,D.Y. (2019). Turkish validity and reliability study of PaternalAntenatal Attachment Scale. *Perspectives in Psychiatric Care*, 57(1), 295-303.

Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: A process model. *Child Development*, 55(1), 83 -96 https://doi.org/10.2307/1129836

Bouchard, G. (2011). The role of psychosocial variables in prenatal attachment: An examination of moderational effects. *J Reprod Infant Psychol*, 29: 197–207.

Bowlby, J. (1969). *Attachment and Loss: Vol. 1. Attachment*. New York: Basic Books.

Bowlby, J. (1988). *A secure base: Parent-child attachment and healthy human development.* New York: Basic Books.

Brown, A. (2013). *The Role of Fathers in Child Development*. New York: Wiley.

Burgess, A. (2011). Fathers' roles in perinatal mental health: Causes, interactions, and effects. *New Digest*, 53, 24-29.

Cabrera, N. J., Shannon, J. D., West, J. (2011). *The Role of Father in Child Development* (5th ed.). Hoboken, NJ: Wiley.

Camarneiro APF, de Miranda Justo JMR. (2017). Prenatal attachment and sociodemographic and clinical factors in portuguese couples. *J Reprod Infant Psychol*, 35: 212–22.

Chaudhary, N., Hsu, H., Kwan, H. (2020). Sosyoekonomik durumun ve aile dinamiklerinin bağlanma kalitesi üzerindeki etkisi: Kapsamlı bir inceleme. *Çocuk Psikolojisi ve Psikiyatrisi Dergisi*, 61(9), 1017-1029.

Cheng, E. R., Rifas-Shiman, S. L., Perkins, M. E., Rich-Edwards, J. W., Gillman, M. W., Wright, R. Ve Taveras, E. M. (2016). The influence of antenatal partner support on pregnancy outcomes. *Journal of Women's Health,* 25(7), 672-679.

Chen, X., Li, Y., Zhang, J. (2019). The impact of gender expectations on parental relationships with children. *Journal of Developmental Psychology*, 45(7), 1134-1145.

Chin, H., Hall, D., Daiches, A. (2011). Engaging fathers in parenting education: Understanding their role during pregnancy, childbirth, and infant care. *Journal of Family Studies*, 17(1), 53-60.

Condon, J. (1993). The influence of work load and hours on fathers' involvement in prenatal attachment: The role of individual factors and family dynamics. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 11(3), 183-190.

Condon, J., Corkindale, C., Boyce, P. ve Gamble, E. (2013). Babadan bebeğe bağlanma üzerine boylamsal bir çalışma: Öncüller ve ilişkiler. *Üreme ve Bebek Psikolojisi Dergisi*, 31(1):15–30.

Condon, J., & Dunn, J. (2021). Fatherhood and prenatal bonding: The impact of emotional connection on postpartum parenting experiences. *Journal of Family Studies*, 27(3), 341 355. https://doi.org/10.1080/13229400.2021.1881274

Cohn, D. A., Cowan, P. A. (2000). *Parenting and the emotional lives of parents: An intergenerational perspective*. In M. H. Bornstein (Ed.), Handbook of Parenting (Vol. 3, pp. 253-276). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Çakır, Ö. (2008). Türkiye' de kadının çalışma yaşamından dışlanması. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 31, 25-47.

Çakır, S. (2008).*Evli Bireylerin Uyumlarının Ana-Babalarına Bağlanma Düzeyleri ve Demografik Değişenler Açısından İncelenmesi.* Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.Ankara: Ankara Üniversitesi.

Çataloluk, A., Kahraman, A., Alparsalan, Ö. (2021). Türkiye' de Anne/Baba-Bebek Bağlanmasını belirlemeye Yönelik Kullanılan Ölçeklerin İncelenmesi. *Pediatr Pract and Research* 9(1):11-17.

Çevik, F.T., Kurnaz, F.B. (2019). Prenatal Bağlanma Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. H.Ü. *Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 6(2):112-138.

Çitil F. (2014). *Adölesan ve Yetişkin Gebelerde Evlilik Uyumu ve Yaşam Doyumunun Doğum Öncesi Bağlanmaya Etkisi*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ebelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi.

Çoban, A. (2003). *Doğum sonrası Anne-yendoğanetkileşimini etkileyen bazı etmenlerin incelenmesi.* Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kadın sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Yükseklisans Tezi . İzmir: Ege Üniversitesi.

Çoban, A., Saruhan, A. (2005). Anne-Bebek Etkileşiminde Hemşirenin Rolü. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 89-96.

Cohn, J. F. (2020). The role of visualization and imagination in prenatal bonding. *Journal of Perinatal Psychology*, 16(3), 45-56.

Cranley, M. S. (1981). Development of a tool for the measurement of maternal attachment during pregnancy. *Nursing Research*, 30(5), 281 284. https://doi.org/10.1097/00006199-198109000-00006

Dellmann, T. (2004). "The best moment of my life": A literature review of fathers' experience of childbirth. *Australian Midwifery*, 17(3), 20-26.

Denis, A., Callahan, S., Bouvard, M. (2015). Examen des propriétés psychométriques de la traduction française de la Maternal Antenatal Attachment Scale (MAAS). *Encephale* 41: 32–8.

Dinç, S. (2014). *Baba-Bebek Bağlanma Durumu ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Dönmez, S., Gümüşsoy, S. (2019). Rahim İçi Baba Bağlanma Ölçeği'nin Geliştirilmesi, *Kocaeli Tıp Dergisi,* 8(2):13-19.

Duyan, V., Kapısız , S.G.,Yakut ,H.İ.,(2013). Doğum Öncesi Bağlanma Envarteri'nin Bir Grup Gebe Üzerinde Türkçeye Uyarlama Çalışması, *J Gynecol-Obstet Neonatol*, 10: 1609–14.

Eldeklioğlu, J. (1999). Gebelikte anne-fetus ilişkisi ve etkileri. *Ankara University Journal of Faculty of Health Sciences*, 5(3), 55-68.

Erdemoğlu, Ç. (2016).*Fetusun Cinsiyetinin Prenatal Bağlanma ve Algılanan Sosyal Destek Düzeyi ile İlişkisinin Saptanması*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ebelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi.

Erdoğan, A. (2004). Çocuğun Psikososyal Gelişiminde Babanın Rolü. *Yeni Symposium* ,42 (4), 147-153.

Feldman, R., Bamberger, E. (2011). The role of father involvement in the development of the father-child bond: Time spent together and quality of interaction. *Journal of Family Psychology*, 25(2), 285-290.

Fischer, M. J. (2003). The role of education level in parent-child communication and bonding. *Journal of Developmental Psychology*, 19(4), 433-450.

Fletcher, R., McMillan, L., Smith, R. (2022). A qualitative exploration of fathers' experiences of prenatal attachment: Understanding the role of uncertainty and anxiety. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 40(3), 315-328.

French, M. (1998). The importance of planned pregnancies in family dynamics. *Journal of Family Planning*, 14(2), 45-50.

Friedman, M., Rosenman, R. H. (2002). The impact of chronic illnesses on stress levels and parenting experiences: An analysis. *Journal of Family Psychology*, 16(3), 401-410.

Foster, P., Davis, B., Smith, J. (2018). The impact of paternal age on emotional bonding: A longitudinal analysis. *Journal of Family Studies,* 24(3), 305-317.

Gaunt, R., Bouffard, L. A. (2007). The influence of employed fathers' social and economic status on their relationships with their children. Fathering: A Journal of Theory, Research, and Practice about Men as Fathers, 5(3), 247-265.

Geortz, K., McCauley, L., Frank, H. (2001). Young mothers and their first infants: A study of support needs. *Journal of Family Studies,* 8(1), 34-50.

Gonzalez, M., Smith, C., Walker, A. (2013). Family support systems: The impact of extended family relationships and social support networks on overall family health and dynamics. *Journal of Family Psychology*, 27(1), 1-10.

Gottman, J. M., Levenson, R. W. (2000). The impact of long-term relationship problems on parenting processes. *Journal of Family Psychology*, 14(3), 425 437.

Görak, G. (2002). Yenidoğan hemşireliğinde etik, (Ed) Türkan Dağoğlu, Gülay Görak, Temel Neonatoloji ve Hemşirelik İlkeleri, Nobel Tıp Kitabevi, 31-40.

Guralnick, M. J. (2001). A developmental perspective on the effects of parenting stress on the emotional adjustment of children with disabilities. *Journal of Family Psychology*, 15(3), 387-396.

Güleç, D, Kavlak, O. (2014). Baba-bebek bağlanması ve hemşirenin rolü. *Turkiye Klin J Nurs*, 7: 63–8.

Güleç, D., Kavlak, O. (2015). Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği'nin Türk Toplumunda Geçerlik ve Güvenirliğinin İncelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 10(2):170-181.

Gjerdingen, D. K., Center, B. A. (2003). The relationship between fathers' involvement and mothers' postpartum depression. *Journal of Family Practice*, 52(4), 319-324.

Gümüşsoy, S., Dönmez, S., Dal, N. A. (2023).Prenatal Dönemde Babaların Fetüse Bağlanma Düzeyi ve Bu Bağlanmayı Etkileyen Faktörler, *Atatürk Üniversitesi Yayınları,* doi10.5152/JMHS.2023.22044

Hansen, J., Smith, K., Garcia, R. (2019). The challenges of emotional attachment processes for fathers of children with disabilities: A qualitative study. *Journal of Child and Family Studies*, 28(4), 1015-1025.

Hanson, S., Hunter, L. P., Bormann, J. R. ve Sobo, E. J. (2009). Paternal fears of childbirth: A literatüre review. *The Journal of Perinatal Education*, 18(4), 12 20.

Habib, L. (2012). The role of paternal preparation in prenatal bonding: A subjective experience. *Journal of Family Psychology*, 26(3), 395-402.

Hildingsson, I., Cederlöf, L. ve Widén, S. (2011). Fathers' birth experience in relation to midwifery care. *Women and Birth*, 24(3), 129-136.

Hicks, L.M., Dayton, C.J., Brown, S., Muzik, M., Raveau, H. (2018).Mindfulness moderates depression and quality of prenatal attachment in expectant parents. *Mindfulness*, 9: 1604–14.

Hobfoll, S. E. (1989). Conservation of resources: A new attempt at conceptualizing stress. *American Psychologist*, 44(3), 513-524.

Hofter, R. (2005). The importance of family planning in reproductive health. *Family Health Journal*, 21(3), 50-56.

Huang, L., Wang, Z., Chen, Y. (2018). The significance of paternal time investment on emotional bonding with children. *Journal of Family Psychology*, 32(5), 620 630.

Iliyasu, Z., Abubakar, I. S., Galadanci, H. S. ve Aliyu, M. H. (2010). Birth preparedness, complicationreadiness and fathers' participation in maternity care in a northern Nigerian community. *African. Journal of Reproductive Health*, 14(1), 21-32.

Ives, J. (2014). The influence of paternal preparation on prenatal bonding: A critical perspective. *Journal of Family Psychology*, 28(4), 520-528.

İşler, S., & Görak, G. (2007). Postpartum adaptation: The role of health care providers. *International Journal of Nursing Studies,* 44(3), 445-451.

Kara, M., Çetinkaya, Ş. (2019). Türk toplumunda babalık kavramı ve baba-bebek bağlanmasında hemşirelik. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*, 11(2): 200–210.

Kara, S. (2020). *Bağlanma teorisi ve ebeveyn-çocuk ilişkileri: Bir tarihsel perspektif*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi.

Karasal, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yönetimi.* Ankara: Nobel yayınları.

Karakulak A.H. (2009). *Anne-Bebek Bağlanma Ölçeğinin Türk Toplumuna Uyarlanması (Aydın Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.

Kartal, Y. A., Karaman, T.(2018). Doğuma hazırlık eğitiminin gebelerde prenatal bağlanma ve depresyon riski üzerine. *Zeynep Kamil Tıp Bülteni*, 49: 85–91.

Kartal, A., Erişen, A. (2020). Babaların bağlanma stilleri ile bebeklerinin bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırma. *Çocuk Sağlığı ve Bakımı Dergisi*, 24(3), 315-324.

Kavlak, O., Şirin, A. (2009). Maternal Bağlanma Ölçeğinin Türk Toplumuna Uyarlanması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1) http://www.insanbilimleri.com

Kavlak, O., Şirin, A. (2007). Anne ve babaya ait bağlanma ve hemşirenin rolü. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi,*23(2),183-194.

Kesebir, S., Kavzoğlu, S. Ö., Üstündağ, M. F. (2011). Bağlanma ve Psikopatoloji. *Current Approaches in Psychiatry, 3*(2): 321-342.

Khalaf, R., Smith, J., Johnson, P., Lee, A. (2020). The influence of parental gender expectations on emotional bonding: A cross-cultural analysis. *Journal of Family Psychology*, 34(2), 150-164.

Kılan, S. (2019). *Baba-Bebek Bağlanması Ve Etkileyen Faktörler; Manisa Örneği,* Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ebelik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Manisa: Manisa Celal Bayar Üniversitesi.

Kırca, A.Ş, Savaşer,S.(2017). Doğum sayısının anne-bebek bağlanmasına etkisi. *Sağlık Bilim ve Meslekleri Derg*, 4: 236–43.

Kim, J., Choi, S. (2019). The influence of gender expectations on emotional attachment and attachment quality in parenting. *Journal of Gender and Family Studies,* 31(2), 210-225.

Koller, L., Smith, R., Thompson, J. (2019). The role of emotional maturity in parenting behaviors and attachment processes. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 60(5), 542-551.

Korenman, S., Kaestner, R. (2007). The impact of planned and unplanned pregnancies on parenting and child outcomes. *Journal of Family Issues*, 28(5), 654-682.

Köse, D., Çınar, N., Altınkaynak, S. (2013). Yenidoğan anne ve baba ile bağlanma süreci. *Sürekli Tıp Eğitim Dergisi*,22(6),239-245.

Kurtz, S., Miller, A., Thomas, J. (2020). The relationship between parental age and time spent with children: Implications for attachment and emotional development. *Journal of Family Studies*, 26(3), 307-320.

Kuzucu Y. (2011). Değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 79-91.

Küğcümen, G., Güney, G.Z.D., Özcanan, Ç., Erdoğan, N. (2021). Babaların Paternal Adaptasyon Düzeyi ve İlişkili Faktörlerin Belirlenmesi, *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi*,3(2),61-66.

Lamb, M. E. (2010). *The Role of the Father in Child Development* (5th ed.). Hoboken, NJ: Wiley.

Lamono, T. (2004). Maternal role acquisition: A revised theory. *International Journal of Childbirth Education, 19*(2), 12-15.

Leach, L. S., Cummings, J. R., Tully, K. P. (2016). The role of fathers in pregnancy: A review of the literature. *Journal of Family Psychology*, 30(3), 335-344.

Levy-Shiff, R., Sharir, H., Mogilner, M.B. (1997). The relationship between paternal education and father involvement: Effects on infant development. Child Development, 68(5), 876-889.

Levy, M. A., Pine, J. M., Wilson, H. (2023). The impact of parental interaction on attachment quality: A longitudinal study. *Journal of Child Development,* 94(1), 45-60.

Lindgren, K. (2005). The impact of physical complications during pregnancy on maternal and paternal attachment to the fetus. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 23(3), 223-235.

Martin, J. A., Hamilton, B. E., Sutton, P. D., Ventura, S. J., Menacker, F., Kirmeyer, S. (2007). Births: Final data for 2005. *National Vital Statistics Reports*, 56(6), 1-103.

McBride, B. A., Rane, T. R. (1998). The effects of father involvement on fatherhood role satisfaction and family functioning. *Family Relations*, 47(1), 1-10

Mercan, Z., Şahin, F. T. (2017) Babalık Rolü Ve Babalık Rolü Algısı.*Uluslararası Ergen Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi* ,2(2):1 10.http://ijeces.hku.edu.tr/tr/pub/issue/31378/305704

Mercer, R. T. (2004). *Maternal role attainment: A theoretical framework for the study of maternal attachment*. In D. M. Brotherson, C. A. R. Lane, & A. C. B. R. McBride (Eds.), *Parenting and the family: Theory, research, and practice* (pp. 20-34). New York: Springer Publishing Company.

Murray, L., Cooper, P. (1997). The impact of maternal depression on infant development. In J. M. H. Leach & P. A. Cooper (Eds.), *Parenting and the family: Psychological perspectives* (pp. 56-78). London: Routledge.

Müller, J. (1993). The unique relationship between mother and fetus: Implications for prenatal bonding. *Journal of Perinatal Psychology*, 18(1), 23-30.

Müller, B. M., (2019). The influence of prenatal bonding on fathers' psychological well-being: A study of expectant fathers. *Journal of Psychology and Health*, 34(2), 143-158.

Nathans-Kelly, T., Hojnacki, M. (2015). Working fathers: Economic contribution and social support as motivators for stronger emotional bonds with children. *Journal of Family Issues,* 36(10), 1310-1330.

Nicolson, P., vd., (2020). Fathers' emotional and cognitive engagement with their unborn babies during pregnancy: Exploring paternal prenatal bonding. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 38(1), 23-36.

Nosrati, A., Mirzakhani, K., Golmakani, N., Esmaeily, H., Mohsen ,S., Nekah ,A. (2018). The effect of paternal-fetal attachment training on marital satisfaction during pregnancy. *J of Midwifery and Reproductive Health,* 6: 1132-40.

Ossa, X., Bustos, L., Fernandez, L. (2012). Prenatal attachment and associated factors during the third trimester of pregnancy in temuco. *Chile Midwifery, 28*(5), 689 696. doi:10.1016/j. midw. 2011.08.015

Özmert, E.N. (2006) Erken Çocukluk Gelişiminin Desteklenmesi-III: Aile, *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 49:256-273.

Özdemir, O., Özdemir, P.G., Kadak, M.T., Naıroğlu, S. (2012).Kişilik Gelişimi. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi, 4(4):566-589.

Paul, G. (2009). The influence of socioeconomic status on parenting and child development. In Handbook of Parenting (2nd ed., Vol. 4, pp. 75-95). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Parke, R. D. (2013). The role of fathers in child development: Balancing social roles and expectations during the transition to fatherhood. *In Handbook of Father Involvement* (pp. 67-84). New York, NY: Routledge.

Pettit, G. S., Bates, J. E., Dodge, K. A., Meece, D. W. (2001). The availability of social support and resources in urban settings and its impact on residents' well-being. *Journal of Community Psychology*, 29(1), 67-80.

Pollock, G. Percy, A. (1999). The impact of planned pregnancies on fathers' early bonding with their infants. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 17(4), 413-424.

Pruett, K. D. (2000). *Fatherneed: Why Father Care is as Essential as Mother Care for Your Child*. New York: Free Press.

Ramchandani, P. G., Psychogiou, L., Vlachos, H., Iles, J., Sethna, V., Netsi, E. Ve Lodder, A. (2011). Paternal depression: An examination of its links with father, child, and family functioning in the postnatal period. *Depression and Anxiety*, 28(6), 471-477**.**

Repetti, R. L., Wang, S. (2017). Social support and safety as factors influencing family interactions and their effects on parent-child relationships. *Journal of Family Psychology,* 31(3), 399-407.

Rosenberg, J., Smith, T., Jones, R. (2015). The impact of genetic disorders on parental stress and parenting roles: A comparative study. *Journal of Health Psychology*, 20(3), 387-398.

Salehi, K., Taleghani, F., Kohan, S. (2019). Effect of attachment-based interventions on prenatal attachment: A protocol for systematic review. *Reprod Health*, 16: 1 5.

Sarkadi, A., McMahon, C. A., O'Rourke, P. (2008). Fathers and paternal mental health: A review of the literature. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, 42(9), 834-843.

Scharfe E. (2012). Maternal attachment representations and Initiation and duration of breastfeeding. *J Hum Lac*, 28: 218-25.

Seligman, M., Darling, R. B. (2007). *Ordinary families, special children: A system approach to childhood disability.* New York: Guilford Press.

Sevgi, A. (2014). Eğitim seviyesi, sosyal destek ve aile içi iletişimin doğum öncesi bağlanma süreçleri üzerindeki etkisi. *Aile Psikolojisi Dergisi*, 28(4), 561-570.

Sevil, Ü., Kavlak, O. (2003). Couvade Sendromu. *Aile ve Toplum Dergisi,*5(2),ISSN: 1303-0256.

Schroth, A.G., Schroth, G., Phillips, R.(2023).Prenatal Bonding as a Breakthrough in Improving Prehnancy, Birth, and Pospartum Outcomes. *Journal for Prenatal and Perinatal Psychology and Health*,37(1),1-25.

Shah, A., Duman, Y. (2017). The impact of gender expectations on emotional attachment and bonding processes in parents. *Journal of Family and Gender Studies*, 14(3), 134-150.

Shapiro, A. F., Bianchi, L., Wolff, H. (2021). The impact of fathers' attachment quality on children's emotional development: A review. *Journal of Family Psychology*, 35(6), 749-757.

Siddiqui, A., Hagglöf, B. (2000). The impact of maternal and paternal interaction on child development. *Scandinavian Journal of Psychology*, 41(1), 19-25.

Soysal, A.Ş., Bodur, Ş., İşeri, E., Şenol, S. (2005). Bebeklik Dönemindeki Bağlanma Sürecine Genel Bir Bakiş [Attachment Process in Infancy: A Review. *Klinik Psikiyatri Dergisi, 8*(2), 88–99.

Sözeri, E., Çiçek, G., Arslan, H. (2006). Gebelik dönemi ve anne-bebek ilişkisi. *Journal of Family Studies*, 21(2), 83-95.

Sumbas, E., Sezer, Ö. (2017). Ortaokul Öğrencilerinde Anne Babaya Bağlanmanın İncelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi,* 18(1), 288-310.

Sürücüler, M. (2019). *Baba-bebek bağlanma süreçlerinin incelenmesi ve önemi*. *Journal of Family Studies*, 12(3), 245-260.

Sümer, N., Güngör, D. (1999). Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örneklemi Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kültürlerarası Bir Karşılaştırma.*Türk Psikoloji Dergisi*,14(43):71-106.

Şahin, H., Demiriz, S. (2014). Babalık rolü algısı ile aile katılımı etkinliklerine katılım arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türk Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(1), 273–294.

Şahin, H, Demiriz, S. (2014). Beş altı yaşında çocuğu olan babaların, babalık rolünü algılamaları ile aile katılım çalışmalarını gerçekleştirmeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi,*18(1), 273- 294.

Şanlı, D., Öztürk, C.(2012).Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (32):31 48.Https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Deubefd/İssue/25119/265238

Şen, S. (2007). *Anneanne – Anne – Bebek Baglanmasının İncelenmesi*. Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi.

Thompson, A., Anderson, R., Lee, J. (2021). Visualizing the connection: Helping fathers bond with their infants through visualization techniques. *Journal of Family Psychology*, 35(4), 501-510.

Tunçel, N.T., Süt, K. H. (2019). Gebelikte yaşanan anksiyete, depresyon ve prenatal distres düzeyinin doğum öncesi bebeğe bağlanmaya etkisi. *The Journal of Gynecology- Obstetrics and Neonatology*, 16: 9–17.

Türen, A. (2014). Bağlanma davranışı ve etkileri. *Journal of Social Sciences*, 10(2), 145-158.

Turek, J., Smith, R., Brown, L. (2020). The role of marriage duration in paternal readiness: An exploratory study. *Journal of Family Studies*, 26(3), 295-309.

Türk Düdükçü, A., Taş Aslan, D. (2020). Gebelik ve doğum sonrası dönemde babaların ebeveynlikteki deneyimleri ve bilgileri. *Aile ve Ebeveynlik Çalışmaları Dergisi*, 34(2), 112-130.

Türk Düdükçü, F., Taş Aslan, F. (2020) Baba-Bebek Bağlanması ve Bağlanmayı Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi.*Arch Health Sci Res*,7(1):43-9.

Uçan, S. (2016). *Ebeveynlere Verilen Emzirme Eğitiminin Emzirme Sürecine, Kültürel Davranışlara ve Ebeveyn-Bebek Bağlanmasına Etkisi*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Anabilim Dalı. Doktora tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi.

Üstünöz, A., Güvenç, G., Akyüz, A., & Oflaz, F. (2010). Türk çiftlerinde maternal ve paternal fetal bağlanmanın karşılaştırılması. *Ebelik*, 26(2), 1 9. https://doi.org/10.1016/j.midw.2009.12.006.

Üstünöz, Z., İnanç, A. (2001). Bilgilendirilmiş karar verme sürecinin aile planlamasındaki rolü. *Aile Çalışmaları Dergisi*, 12(2), 145-158.

Vallin E, Nestander H, Wells MB. (2019). A literatüre review and meta-ethnography of fathers' Psychological health and received social support during unpredictable complicated childbirths. *Midwifery*, 68, 48 55 https://doi.org/10.1016/j.midw.2018.10.007.

Vreeswijk, C.M.J.M., Maas, A.J.B.M., Rijk, C.H.A.M., Van Bakel, H.J.A. (2014). Fathers' experiences during pregnancy: Paternal prenatal attachment and representations of the fetus. *Psychol Men Masc*, 15: 129–137.

Vreeswijk, C.M.J.M., Rijk, C.H.A.M., Maas, A.J.B.M., Van Bakel, H.J.A. (2015). Fathers' and mothers' representations of the infant: Associations with prenatal risk factors. *Infant Ment Health J,* 36: 599–612.

Volling, B. L., Belsky, J. (1991). The role of family structure in the development of child-parent relationships: A longitudinal study. *Developmental Psychology*, 27(1), 35-45.

Volling, B. L., McElwain, N. L., Notaro, P. C., Herrera, C. (2002). Parents' emotional availability and infant emotional competence: Predictors of parent-infant attachment and emerging self-regulation. *Parenting: Science and Practice*, 2(4), 451-490.

Walsh, T.B., Tolman, R. M., Davis, R. N., Palladino, C. L., Romero, V. C. ve Singh, V. (2014). Moving up the "magic moment": Fathers' experience of prenatal ultrasound. *Fathering*, 12(1), 18-37.

Wang, Y. (2014). The impact of social support, family communication, and individual psychological factors on bonding processes. *Journal of Social and Family Psychology*, 31(3), 245-259.

Weiss, J., & Dupont, M. (1989). Paternal experience and prenatal attachment: The impact of previous children on bonding with the fetus. *Journal of Family Psychology*, 5(2), 123-130.

Yıldız, F., Kaya, A. (2018). Baba olma sürecinde duygusal bağlanma ve bilişsel yapılar: Gebelikte babaların duygusal ve zihinsel hazırlıkları. *Gelişim Psikolojisi Araştırmaları Dergisi, 12*(2), 103-119.

Yılmaz, H., Çoban, A. (2021). *İleri Yaş Gebeliklerin Prenatal Bağlanmaya Etkisi*.Yüksek Lisans Tezi.Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi.

Yılmaz, S.D., Beji, N.K. (2010). Gebelerin stresle başa çıkma, depresyon ve prenatal bağlanma düzeyleri ve bunları etkileyen faktörler. *Genel Tıp Dergisi*, 20:99 108.

Yılmaz, S.D. (2013). Prenatal Anne-Bebek Bağlanması. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*,10(3):28-33.

Yılmaz, S.D., Beji, N.K. (2013). Doğum Öncesi Bağlanma Envanteri'nin Türkçe'ye uyarlanması: Güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 16(2), 103–109.

Yılmaz, Z., Sağlam, M. (2022). *Doğum Öncesi Dönemde Algılanan Sosyal Desteğin Baba Bebek Bağlanmasına Etkisinin İncelenmesi.*Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi.

EKLER

EK-1

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Sizi Prof. Dr. Ferda ÖZBAŞARAN danışmanlığında Şule COŞKUN tarafından yürütülen **"Doğuma Gelen Gebelerin Eşlerinin Prenetal Baba Bağlanma Düzeylerinin İncelenmesi"** başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı doğuma gelen gebelerin eşlerinin prenatal baba bağlanma düzeylerini ölçmek ve incelemek şeklinde belirlenmiştir. Araştırmada sizden tahminen 20-25 dakika ayırmanız istenmektedir. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır.** Araştırmada Kişisel veri toplanacağından **6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu** ve ilgili mevzuat uyarınca kişisel verileri korumak amacıyla gerekli tüm tedbirler alınacaktır. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya [redacted] numaralı telefondan ulaşabilirsiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güvence verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının**:**
Adı-
Soyadı:.....
İmzası:

İletişim Bilgileri: e-posta: Telefon:

Velayet veya Vesayet Altında Bulunanlar İçin;
Veli veya Vasisinin
Adı-
Soyadı:.....
İmzası:

Araştırmacının
Adı-Soyadı: Şule COŞKUN
İmzası:

EK-2

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli Katılımcı,

Bu araştırma, doğuma gelen gebelerin eşlerinin doğum öncesi baba bağlanmasını ölçmek amacıyla yapılacaktır. Bu form, araştırmaya dahil edilen babaların tanıtıcı özelliklerini (yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu, aile tipi vs.), baba veya anneye ait kronik veya genetik hastalık durumunu (şeker, tansiyon, akdeniz anemisi gibi) ve doğacak bebeğe ilişkin özellikleri (bebeğin cinsiyeti, bebeğin olması istenilen cinsiyeti), babalığa hazır hissetme durumunu belirlemeyi amaçlayan sorulardan oluşmaktadır. Araştırma gönüllülük esasına dayalı olup, güvenilir sonuçlara ulaşması ve sonuçlardan yararlanılabilmesi için cevaplarınızın gerçek, kişisel görüş ve düşüncelerinizi yansıtması çok önemlidir. İstediğiniz zaman çalışmadan çıkabilirsiniz. Bu çalışma sürecinde toplanan bilgiler KESİNLİKLE gizli kalacaktır. Kişisel olarak verdiğiniz bilgiler yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Size en uygun yanıtı işaretlemeniz araştırma sonuçlarının güvenirliği açısından önemlidir. Katılımınız ve içtenlikli yanıtlarınız için teşekkür ederim.

Araştırmacının
Adı-Soyadı: Şule COŞKUN
İmzası:

1) **Yaşınız:** …

2) **Eğitim durumunuz:**

A_Okuryazar ( ) B_İlkokul ( ) C_Ortaokul ( )
D_Lise ( ) E_Üniversite ( ) F_Lisansüstü ( )

3) **Şu anda çalışıyor musunuz?**

A_Evet ( ) B_Hayır ( )

3) **Mesleğiniz:**

A_Memur ( ) B_Emekli ( ) C_İşçi ( )
D_Serbest meslek ( ) E_Diğer (Belirtiniz ……..)

4) **Çalışma durumunuz:**

A_Tüm gün çalışıyor ( ) B_Yarım gün/belli saatlerde çalışıyor ( )
C_Çalışmıyor ( )

6) **Sosyal güvenceniz var mı?**

A_Evet ( ) B_Hayır ( )

7)Gelir-gider durumunuz:

A_Gelir Giderden Az ( ) B_Gelir Gidere Eşit ( ) C_Gelir Giderden Fazla ( )

8) Aile tipiniz:

A_Çekirdek ( ) B_Geniş ( )

9) En uzun yaşadığınız yer neresidir?

A_İl B_İlçe C_Köy

10) Kaç yıllık evlisiniz?

A_1-5 yıl ( ) B_6-10 yıl ( ) C_11 ve üstü ( )

11) Çocuk sayınız?

A_Hiç çocuğum yok ( ) B_1 çocuk ( ) C_2 çocuk ( )

D_3 çocuk ( ) E_4 ve üstü ( )

12) Eşinizin veya kendinizin genetik bir hastalığı var mı?

(Akdeniz anemisi, Hemofili, SMA, Kistik Fibrozis, DMD Kas Hastalığı vb.)

A_Evet ( ) B_Hayır ( )

13) Eşinizin veya kendinizin kronik bir rahatsızlığı var mı? (Şeker, Tansiyon vb.)

A_Evet ( ) B_Hayır ( )

14)Eşinizin gebeliğe bağlı herhangi bir rahatsılığı var mı?

A_Evet ( ) B_Hayır ( )

15) Engelli bir çocuğa sahip misiniz? (Çocuğunuz var ise)

A_Evet ( ) BHayır

16) Şuan ki gebelik planlı mı?

A_Evet ( ) B_Hayır ( )

17) Bebeğinizin cinsiyeti nedir?

A_Kız ( ) B_Erkek ( ) C_Bilmiyoruz ( )

18) Bebeğinizin cinsiyetinin hangisi olmasını isterdiniz?

A_Kız ( ) B_Erkek ( ) C_Fark etmez ( )

19) Kendinizi baba olmaya hazır hissediyor musunuz?

A_Evet ( ) B_Hayır ( )

20) Eşiniz ile birlikte gebelik sürecindeki bilgi kaynakları nelerdir?

A_Sağlık Profesyonelleri ( ) B_Aile büyükleri ( ) C_Kitap/dergi( )

D_İnternet( ) E_Akrabalar( ) F_Arkadaşlar( )

EK-3

DOĞUM ÖNCESİ BABA BAĞLANMA ÖLÇEĞİ

Bu sorular eşinizin karnında gelişmekte olan bebekle ilgili duygu ve düşünceleriniz hakkındadır.

Lütfen her soruyu okuyarak size en uygun olan yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.

1) <u>Son iki haftadır</u> gelişmekte olan bebeği düşünme ya da aklımın onunla meşgul olması sıklığı:

1. ( ) Her zaman
2. ( ) Sıklıkla
3. ( ) Bazen
4. ( ) Nadiren
5. ( ) Hiçbir zaman

2) <u>Son iki haftadır</u> gelişmekte olan bebekle ilgili konuştuğumda ya da onu düşündüğümde duygularım:

1. ( ) Çok zayıf
2. ( ) Zayıf
3. ( ) Ne zayıf ne güçlü
4. ( ) Güçlü
5. ( ) Çok güçlü

3) <u>Son iki haftadır</u> gelişmekte olan bebekle ilgili duygularım:

1. ( ) Çok olumlu
2. ( ) Olumlu
3. ( ) Ne olumlu ne olumsuz
4. ( ) Olumsuz
5. ( ) Çok olumsuz

4) <u>Son iki haftadır</u> gelişmekte olan bebekle ilgili okuma ya da bilgi edinme isteğim:

1. ( ) Çok zayıf
2. ( ) Zayıf
3. ( ) Ne zayıf ne güçlü
4. ( ) Güçlü
5. ( ) Çok güçlü

5) <u>Son iki haftadır</u> eşimin rahminde gelişmekte olan bebeğin nasıl göründüğünü kafamda canlandırmaya çalışma sıklığım:

1. ( ) Her zaman
2. ( ) Sıklıkla
3. ( ) Bazen
4. ( ) Nadiren
5. ( ) Hiçbir zaman

6) **<u>Son iki haftadır</u> gelişmekte olan bebekle ilgili düşüncem:**
   1. ( ) Kendine özel karakterleri olan, gerçek küçük bir varlık
   2. ( ) Diğer bebeklere benzeyen bir varlık
   3. ( ) Bir insan
   4. ( ) Yaşayan bir varlık
   5. ( ) Henüz gerçekten hayatta olmayan bir şey
7) **<u>Son iki haftadır</u> gelişmekte olan bebeği düşündüğümde düşüncelerim:**
   1. ( ) Her zaman şefkatli ve sevgi dolu
   2. ( ) Çoğu zaman şefkatli ve sevgi dolu
   3. ( ) Ne şefkatli ne öfkeli
   4. ( ) Çok az öfkeli
   5. ( ) Çok fazla öfkeli
8) **<u>Son iki haftadır</u> bebek için olası isimler hakkında fikirlerim:**
   1. ( ) Çok net
   2. ( ) Net
   3. ( ) Belirsiz
   4. ( ) Çok belirsiz
   5. ( ) Hiçbir fikrim yok
9) **<u>Son iki haftadır</u> gelişmekte olan bebeği düşündüğümde şu duyguları hissederim:**
   1. ( ) Çok hüzünlü
   2. ( ) Hüzünlü
   3. ( ) Ne mutlu ne hüzünlü
   4. ( ) Mutlu
   5. ( ) Çok mutlu
10) **<u>Son iki haftadır</u> gelişmekte olan bebeğin nasıl bir çocuk olacağını düşünme sıklığım:**
   1. ( ) Hiçbir zaman
   2. ( ) Nadiren
   3. ( ) Bazen
   4. ( ) Sıklıkla
   5. ( ) Her zaman

11) **<u>Son iki haftadır</u> bebeğime karşı duygusal olarak hislerim:**
   1. ( ) Çok uzak olduğumu hissediyorum
   2. ( ) Orta düzeyde uzak olduğumu hissediyorum
   3. ( ) Belirgin bir yakınlık hissetmiyorum
   4. ( ) Orta düzeyde yakınlık hissediyorum
   5. ( ) Çok yakın hissediyorum
12) **Doğumdan sonra bebeği ilk gördüğümde şu şekilde hissederim:**
   1. ( ) Çok hoşlanacağımı düşünüyorum
   2. ( ) Hoşlanacağımı düşünüyorum
   3. ( ) Hoşlanırım ama bebeğin sevmeyeceğim birkaç yönü olabileceğini düşünüyorum

4. ( ) Bebeğin sevmeyeceğim epeyce yönü olabileceğini düşünüyorum
5. ( ) Çoğunlukla hoşlanmayacağımı düşünüyorum

13) Bebek doğduğunda onu kucağıma alma isteğim:

1. ( ) Hemen
2. ( ) Battaniyeye sarıldıktan sonra
3. ( ) Yıkandıktan sonra
4. ( ) İşlemler bittikten birkaç saat sonra
5. ( ) Ertesi gün

14) <u>Son iki haftadır</u> bebek ya da gebelik ile ilgili rüyalar görme sıklığım:

1. ( ) Hiçbir zaman
2. ( ) Nadiren
3. ( ) Bazen
4. ( ) Sıklıkla
5. ( ) Hemen hemen her gece

15) <u>Son iki haftadır</u> kendimi eşimin karnına dokunarak bebeği okşarken bulma sıklığım:

1. ( ) Her gün birçok kez
2. ( ) Günde en az bir kez
3. ( ) Ara sıra
4. ( ) Sadece bir kez
5. ( ) Hiç

16) Eşimde herhangi bir ağrı ya da yaralanma olmadan düşük ya da başka bir kaza nedeniyle gebelik sonlandığında şöyle hissederim:

1. ( ) Çok mutlu
2. ( ) Mutlu
3. ( ) Ne mutlu ne mutsuz
4. ( ) Mutsuz
5. ( ) Çok mutsuz

EK-4

Sayın Coşkun,

Ölçeğimizi yürüteceğiniz çalışmanızda atıf göstererek kullanabilirsiniz. Size yardımcı olması adına ölçeği ve hesaplanmasına dair bilgileri ekte gönderiyorum. Ayrıca erişim kolaylığı sağlaması açısından makalesini de ekte yolluyorum. Takıldığınız her konuda iletişime geçebilirsiniz. Seve seve yardımcı olurum. İyi çalışmalar dilerim.

Hoşça kalın.

iOS için Outlook uygulamasını edinin

Gönderen: Şule Coşkun

Gönderildi: Saturday, September 16, 2023 4:24:28 PM
Kime: Enise BENLİ
Konu: Ölçek Kullanım İzni

EK-5

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı : E-20292139-050.04-2400003538 22.01.2024
Konu : Etik Kurul Kararı (Şule COŞKUN)

Sayın Şule COŞKUN
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kadın Sağlığı Ve Hastalıkları Hemşireliği Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

"Doğuma Gelen Gebelerin Eşlerinin Prenatal Baba Bağlanma Düzeylerinin İncelenmesi" başlıklı araştırmanızla ilgili başvurunuz, kurulumuzun 22.12.2023 tarihli ve 2023/08 sayılı toplantısında değerlendirilerek araştırmanızın etik açıdan uygun bulunduğuna katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Kadir CANATAN
Kurul Başkanı

Ek: Şule COŞKUN Etik Onay Belgesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Kodu: AAFUFME Belge Takip Adresi: https://ubys.izu.edu.tr/ERMS/Record/ConfirmationPage/Index

Adres: Halkalı Caddesi No: 281 Küçükçekmece/İstanbul
Bilgi için : Selda Şenol
Yeminli Katip
Telefon No:
Direkt Hat:

BELGE TARİHİ: 17.01.2024 BELGE SAYISI: 2400001775

İstanbul Zaim Üniversitesi	ETİK ONAY BELGESİ	Doküman No	ET-FR-675
		İlk Yayın Tarihi	27.11.2023
		Revizyon Tarihi	22.12.2023
		Revizyon No	01
		Sayfa	1/1

Tarih	22.12.2023
Sayı	2023/08
Araştırmanın Niteliği	Yüksek Lisans Tezi
Araştırmanın Adı	*Doğuma Gelen Gebelerin Eşlerinin Prenatal Baba Bağlanma Düzeylerinin İncelenmesi*
Sorumlu Araştırmacının Adı Soyadı	Şule COŞKUN
Danışman Adı Soyadı	Prof. Dr. Ferda ÖZBAŞARAN
Karar	UYGUNDUR

(İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Etik Kurulu'nun kararı tavsiye niteliğinde olup, Üniversitemizle ilgili etik ilkelerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi amacını taşımaktadır.)

(Katıldı)
Prof. Dr. Kadir CANATAN
Başkan

(Katıldı)
Prof. Dr. Mehmet Emin KÖKTAŞ
Başkan V.

(Katıldı)
Prof. Dr. Mustafa ATEŞ
Üye

(Katıldı)
Prof. Dr. Beytullah KAYA
Üye

(Katıldı)
Prof. Dr. Ayşe Nefise BAHÇECİK
Üye

(Katıldı)
Prof. Dr. Yahya Kemal YOĞURTÇU
Üye

(Katıldı)
Av. Bilal ŞAMAT
Üye

Kurul Yeminli Kâtibi Selda ŞENOL

EK-6

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Sayı : E-80929729-604.01-237375451 22.02.2024
Konu : Şule COŞKUN'un Bilimsel Çalışması Hk.

İSTANBUL İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
Eğitim ve Tescil Birimi

Hastanemizde Doğum Ünitesinde Sorumlu Ebe olarak görev yapmakta olan Şule COŞKUN'un; İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Hemşirelik Bölümünde Kadın Sağlığı ve Hastalıkları üzerine yüksek lisans öğrencisiyim. **"Doğuma Gelen Gebelerin Eşlerinin Prenetal Baba Bağlanma Düzeylerinin İncelenmesi"** başlıklı tez çalışmayı hastanemizde yapma talebi, 19.01.2024 tarihinde düzenlenmiş olan EPK toplantısında değerlendirilmiş olup, uygun olduğu hususuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Ali KOCATAŞ
Başhekim

Ek: Şule COŞKUN'un Evrakları.pdf

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge doğrulama kodu: 0A0F4794-749B-4C21-81C6-A6EADB89403E Belge doğrulama adresi: https://www.turkiye.gov.tr/saglik-bakanligi-ebys
Atakent Mah. Turgut Özal Blv. No:46/1 Küçükçekmece/İSTANBUL 34000 Bilgi için: Sibel KILIÇ

EK-6

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

Sayı : E-15916306-604.01-239571434 20.03.2024
Konu : Şule COŞKUN' un Araştırma İzni Hk.

KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİNE

İlgi : 22.02.2024 tarihli ve E-80929729-604.01-237375451 sayılı yazınız.

İlgi sayılı yazısınız ile hastanenizde doğum ünitesinde sorumlu ebe olarak görev yapmakta olan Şule COŞKUN' un ***"Doğuma Gelen Gebelerin Eşlerinin Prenetal Baba Bağlanma Düzeylerinin İncelenmesi"*** başlıklı çalışmasını hastanenizde yapma talebi Birimimize iletilmiştir.

Söz konusu araştırma, Müdürlüğümüz Sağlık Hizmetleri Başkanlığı Araştırma, Basılı Yayım, Duyuru İçeriği Değerlendirme Komisyonu ***13.03.2024 tarih ve 2024/05 sayılı kararınca uygun görülmüştür.***

Çalışmanın kurumunuzun uygun gördüğü zaman diliminde (başvuru dosyasında belirtilen aralık gözetilerek) sürecin koordinasyonunun sağlanması ve çalışma bitiminde bir nüshasını elektronik ortamda (CD halinde) Müdürlüğümüze teslim edilmesi gerektiğinin başvuru sahibine tebliği hususunda;

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Uzm. Dr. Hasan Basri VELİOĞLU
Başkan

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge doğrulama kodu: EBA7A75E-0CA7-4597-804D-E111BC64B4CD Belge doğrulama adresi: https://www.turkiye.gov.tr/saglik-bakanligi-ebys

Binbirdirek mah. Peykhane sok. No: 8 Fatih/İSTANBUL 34122 Bilgi için: Ayşegül YILMAZ ULUKAYA

ÖZGEÇMİŞ

1-Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Şule Coşkun

2-Eğitim Bilgileri

Yüksek Lisans	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı, Kadın Sağlığı ve Hemşireliği Yüksek Lisans Programı
Lisans	Atatürk Üniversitesi-Ebelik Bölümü
Lise	Başakşehir Altınşehir Lisesi

3- Mesleki Deneyimi

Görevi	**Kurum**	**Yıl**
Ebe	T.C. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi	31.03.2020-devam ediyor
Ebe	Özel Güneşli Erdem Hastanesi	2019-2020

4-Sözel Bildiri

Coşkun, Ş. Özbaşaran, F. (2023). Savaş ve Kadın.2.Uluslararası 3.Ulusal Kadın Sağlığı Hemşireliği

5.Katıldığı Kongreler

2.Uluslararası 3.Ulusal Kadın Sağlığı Hemşireliği Kongresi, 21-23 Aralık, Ankara